

AKADÉMIAI TAGAJÁNLÁSOK 2012

A Magyar Tudomány
2012. novemberi számának melléklete

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA FOLYÓIRATA. ALAPÍTÁS ÉVE: 1840
173. ÉVFOLYAM – 2012/II. SZÁM, MELLÉKLET

Főszerkesztő:
CSÁNYI VILMOS

Szerkesztőbizottság:
ÁDÁM GYÖRGY, BENCZE GYULA, BOZÓ LÁSZLÓ, CSÁSZÁR ÁKOS,
HAMZA GÁBOR, KOVÁCS FERENC, LUDASSY MÁRIA, SOLYMOSSI FRIGYES,
SPÄT ANDRÁS, SZEGEDY-MASZÁK MIHÁLY, VÁMOS TIBOR

A lapot készítették:
ELEK LÁSZLÓ, GAZDAG KÁLMÁNNÉ, HALMOS TAMÁS, HOLLÓ VIRÁG,
MAJOROS KLÁRA, MAKOVECZ BENJAMIN, MATSKÁSI ISTVÁN, PERECZ LÁSZLÓ,
SIPOS JÚLIA, SPERLÁGH SÁNDOR, SZABADOS LÁSZLÓ, F. TÓTH TIBOR

Szerkesztőség:
1051 Budapest, Nádor utca 7. • Telefon/fax: 3179-524
matud@helka.iif.hu • www.matud.iif.hu
Kiadja az Akaprint Kft. • 1115 Bp., Bártfai u. 65.
Tel.: 2067-975 • akaprint@akaprint.t-online.hu

Előfizethető a FOK-TA Bt. címén (1134 Budapest, Gidófalvy L. u. 21.);
a Posta hírlapüzleteiben, az MP Rt. Hírlapelőfizetési és Elektronikus
Posta Igazgatóságánál (HELP) 1846 Budapest, Pf. 863,
valamint a folyóirat kiadójánál: Akaprint Kft. 1115 Bp., Bártfai u. 65.

Előfizetési díj egy évre: 10 440 Ft
Terjeszti a Magyar Posta és alternatív terjesztők
Kapható az ország igényes könyvesboltjaiban

Nyomdai munkák: Akaprint Kft. 26567
Felelős vezető: Körmendi Péter
Megjelent: 11,4 (A/5) ív terjedelemben
HU ISSN 0025 0325

A 2013-AS TAGVÁLASZTÁS RENDES-, LEVELEZŐ- ÉS KÜLSŐTAG-JELÖLTJEI TUDOMÁNYOS OSZTÁLYONKÉNT

NYELV- ÉS IRODALOMTUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

RENDES TAGSÁGRA AJÁNLOTTAK

1. Bitskey István
2. É. Kiss Katalin
3. Imre László

LEVELEZŐ TAGSÁGRA AJÁNLOTTAK

1. Bartha Elek
2. Debreczeni Attila
3. Dobos István
4. Gósy Mária
5. Kecskeméti Gábor
6. Kenesei István
7. Kontra Miklós
8. Madas Edit
9. Pál József
10. Szajbély Mihály
11. Szörényi László
12. Salvi Giampaolo
13. Vásáry István

KÜLSŐ TAGSÁGRA AJÁNLOTTAK

1. Kántor Lajos
(román állampolgár)
2. Shaked Saul
(izraeli állampolgár)

FILOZÓFIAI ÉS TÖRTÉNETTUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

RENDES TAGSÁGRA AJÁNLOTTAK

1. Fehér M. István
2. Orosz István
3. R. Várkonyi Ágnes

LEVELEZŐ TAGSÁGRA AJÁNLOTTAK

1. Bacsó Béla
2. Benkő Elek
3. Borhy László
4. Boros Gábor
5. Czigler István
6. Fodor Pál
7. Frank Tibor
8. Geregly György
9. Kovács Ilona
10. Kövér György
11. Radnóti Sándor
12. Rainer M. János
13. Rózsa Erzsébet

KÜLSŐ TAGSÁGRA AJÁNLOTTAK

1. Fónagy Péter (brit állampolgár)
2. Gánóczy Sándor (francia állampolgár)
3. Habsburg Géza (magyar–svájci állampolgár)
4. Oplatka Andreas (magyar–svájci állampolgár)
5. Tengelyi László (magyar–német állampolgár)

**MATEMATIKAI
TUDOMÁNYOK
OSZTÁLYA****RENDES TAGSÁGRA
AJÁNLOTTAK**

1. Juhász István
2. Major Péter

**LEVELEZŐ TAGSÁGRA
AJÁNLOTTAK**

1. Csirik János
2. Frank András
3. Győri Ervin
4. Krisztin Tibor
5. Pach János
6. Páles Zsolt
7. Pyber László
8. Simon István
9. Stipsicz András
10. Tardos Gábor
11. Tóth Bálint

**KÜLSŐ TAGSÁGRA
AJÁNLOTTAK**

1. Boros Endre (amerikai–magyar állampolgár)
2. Fecskán Mihály (szlovák állampolgár)
3. Gács Péter (amerikai–magyar állampolgár)
4. Kassay Gábor (magyar–román állampolgár)
5. Tardos Éva (amerikai–magyar állampolgár)

**AGRÁR-
TUDOMÁNYOK
OSZTÁLYA****RENDES TAGSÁGRA
AJÁNLOTTAK**

1. Barnabás Beáta Mária
2. Mesterházy Ákos

**LEVELEZŐ TAGSÁGRA
AJÁNLOTTAK**

1. Barna Balázs
2. Birkás Márta
3. Győri Zoltán
4. Harrach Balázs
5. Hrotkó Károly
6. Kovács Melinda
7. Palkovics László Armand
8. Pauk János
9. Popp József
10. Rajkai Kálmán László
11. Szabó Ferenc
12. Szenci Ottó
13. Szendrő Zsolt
14. Tóth Magdolna
15. Veisz Ottó Bálint

**KÜLSŐ TAGSÁGRA
AJÁNLOTTAK**

1. Bariska Mihály (svájci állampolgár)
2. Békés Ferenc (ausztrál–magyar állampolgár)

**ORVOSI
TUDOMÁNYOK
OSZTÁLYA****RENDES TAGSÁGRA
AJÁNLOTTAK**

1. Dóczi Tamás Péter
2. Ligeti Erzsébet
3. Oláh Edit

**LEVELEZŐ TAGSÁGRA
AJÁNLOTTAK**

1. Bagdy György
2. Bódis József
3. Csiba László
4. Hangody László
5. Karádi István
6. Kárpáti Sarolta
7. Kemény Lajos
8. Komoly Sámuel
9. Maródi László
10. Melegh Béla
11. Merkely Béla Péter
12. Poór Gyula
13. Tímár József
14. Varró András

**KÜLSŐ TAGSÁGRA
AJÁNLOTTAK**

1. Hajnóczky György (amerikai–magyar állampolgár)
2. Kovács Gyula (magyar–német állampolgár)
3. Mezey Éva (amerikai–magyar állampolgár)
4. Szabó Gyöngyi (amerikai–magyar állampolgár)

**MŰSZAKI
TUDOMÁNYOK
OSZTÁLYA****RENDES TAGSÁGRA
AJÁNLOTTAK**

1. Cságoly Ferenc
2. Palkovics László
3. Péceli Gábor

**LEVELEZŐ TAGSÁGRA
AJÁNLOTTAK**

1. Czigány Tibor
2. Dunai László
3. Farkas István
4. Friedler Ferenc
5. Gáspár Péter
6. Hangos Katalin
7. Harsányi Gábor
8. Jármay Károly
9. Józsa János
10. Kaptay György
11. Károlyi György Zoltán
12. Kóczy T. László
13. Kollár István
14. Levendovszky János
15. Rudas Imre
16. Szirányi Tamás
17. Szolgay Péter
18. Vajda István
19. Vajk István

**KÜLSŐ TAGSÁGRA
AJÁNLOTT**

1. Bárdossy András (magyar–német állampolgár)

**KÉMIAI
TUDOMÁNYOK
OSZTÁLYA****RENDES TAGSÁGRA
AJÁNLOTTAK**

1. Fülöp Ferenc
2. Horvai György
3. Zrínyi Miklós

**LEVELEZŐ TAGSÁGRA
AJÁNLOTTAK**

1. E. Kövér Katalin
2. Hajós György
3. Huszthy Péter
4. Inzelt György
5. Iván Béla
6. Keserű György Miklós
7. Kiss Tamás
8. Kollár László
9. Nyulászi László
10. Salgó András
11. Szépvölgyi János

**KÜLSŐ TAGSÁGRA
AJÁNLOTT**

1. Szabó Attila (amerikai állampolgár)

**BIOLÓGIAI
TUDOMÁNYOK
OSZTÁLYA****RENDES TAGSÁGRA
AJÁNLOTTAK**

1. Nagy László
2. Nusser Zoltán
3. Somogyi Péter Pál
4. Szathmáry Eörs

**LEVELEZŐ TAGSÁGRA
AJÁNLOTTAK**

1. Andó István
2. Báldi András
3. Buday László
4. Burgyán József
5. Csermely Péter
6. Csuzdi Csaba
7. Haller József
8. Kéri György
9. Padisák Judit
10. Rajnavölgyi Éva
11. Sümegi Balázs
12. Szöllősi János
13. Tamás Gábor
14. Tóthmérész Béla
15. Vass Imre
16. Váradi András

**KÜLSŐ TAGSÁGRA
AJÁNLOTTAK**

1. Fábry Zsuzsanna (amerikai állampolgár)
2. Talianidis Iannis (görög állampolgár)

GAZDASÁG- ÉS
JOGTUDOMÁNYOK
OSZTÁLYARENDES TAGSÁGRA
AJÁNLOTTAK

1. Csaba László
2. Erdő Péter
3. Korinek László
4. Lamm Vanda
5. Sólyom László

LEVELEZŐ TAGSÁGRA
AJÁNLOTTAK

1. Fertő Imre
2. Halmai Péter
3. Horváth Gyula
4. Kecskés László
5. Pálné Kovács Ilona
6. Rechnitzer János
7. Rudas Tamás
8. Sikos Tomay Tamás
9. Vörös József

KÜLSŐ TAGSÁGRA
AJÁNLOTTAK

1. Ács J. Zoltán
(amerikai állampolgár)
2. Salat-Zakariás Levente
(román állampolgár)

FÖLDTUDOMÁNYOK
OSZTÁLYARENDES TAGSÁGRA
AJÁNLOTTAK

1. Bozó László

LEVELEZŐ TAGSÁGRA
AJÁNLOTTAK

1. Dobróka Mihály
2. Gelencsér András
3. Haas János
4. Kovács Zoltán
5. Mindszenty Andrea
6. Pálffy József
7. Szarka László Csaba
8. Závoti József

KÜLSŐ TAGSÁGRA
AJÁNLOTT

1. Flórián Károly
(szlovák állampolgár)

FIZIKAI
TUDOMÁNYOK
OSZTÁLYARENDES TAGSÁGRA
AJÁNLOTTAK

1. Lovas Rezső György
2. Trócsányi Zoltán

LEVELEZŐ TAGSÁGRA
AJÁNLOTTAK

1. Biró László Péter
2. Csörgő Tamás
3. Domokos Péter
4. Fülöp Zsolt
5. Gránásy László
6. Groma István
7. Hebling János
8. Horváth Dezső
9. Kiss L. László
10. Kürti Jenő
11. Tegze Miklós
12. Zaránd Gergely Attila

KÜLSŐ TAGSÁGRA
AJÁNLOTTAK

1. Kálmán J. Gábor
(amerikai állampolgár)
2. Lépine-Szily Alinka
(brazil–francia–magyar
állampolgár)

Ajánlások

NYELV- ÉS IRODALOMTUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

Rendes tagságra ajánlottak

☞ Bitskey István

Egerben született 1941-ben. 2004 óta az MTA levelező tagja. A Debreceni Egyetem professor emeritusa. Szűkebb szakterülete a kora újkori magyar irodalom és művelődés története.

Levelező taggá választása óta megjelent 3 önálló kötete (*Mars és Pallas között*. Debrecen, 2006; *Lebensgemeinschaft und nationale Identität*. Wien, 2007; *Petrus cardinalis Pázmány archiepiscopus strigoniensis*. Trnava, 2010), ezekről 15 recenzió látott napvilágot, többségük külföldön. Megjelent 75 tanulmánya, harmadrészüket idegen (német, olasz, angol, holland, szlovák) nyelven, külföldön. A publikációk témája a reneszánsz és barokk kor magyarországi irodalmának és kultúrájának európai kapcsolatrendszere, ezen belül a peregrinációtörténet, a könyvtörténet, a retorikátörténet és a kor vallásos eszméáramlatai. Az MTA Debreceni Területi Bizottságának elnökeként a régió tudományos életének felelős szervezője.

Ajánlók: *Kertész András, Paládi-Kovács Attila, Vizkelety András*

☞ É. Kiss Katalin

Debrecenben született 1949-ben. 2007 óta az MTA levelező tagja. Az MTA Nyelvtudományi Intézet kutatóprofesszora, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem egyetemi tanára. Szűkebb szakterülete a magyar mondattan.

Levelező taggá választása óta végzett kutatásai során rekonstruálta az ősmagyar mondat alapszerkezetét. Hipotézist állított fel a kései ősmagyar korban végbement mondat szerkezeti típusváltás (SOV → SVO) okairól és lefolyásáról. Elemezte a tárgyas igeragozás kialakulásának és eredeti funkciójának eddig nem vizsgált összefüggéseit. További eredményekkel gazdagította a magyar mondat információszerkezetére és a kvantorok grammatikájára vonatkozó korábbi vizsgálatait. Öt szerkesztett kötetet publikált. 28 tanulmányából 15 vezető nemzetközi kiadványokban jelent meg. Független hivatkozásainak száma mintegy 2000. A tudományos közélet aktív résztvevője. 2011-ben Széchenyi-díjban részesült.

Ajánlók: *Honti László, Kertész András, Kiefer Ferenc*

☞ Imre László

Csornán született 1944-ben. 2007 óta az MTA levelező tagja. A Debreceni Egyetem Magyar Irodalom- és Kultúratudományi Intézetének professor emeritusa. Szűkebb szakterülete a 19. és a 20. századi magyar, valamint a 19. századi orosz irodalom.

Három önálló kötete jelent meg 2007 óta, ezen kívül 19 tanulmánya, 12 szakkritikája és több mint 20 egyéb publikációja. Ezek központi témája a magyar és az európai műfaj történet. Levelező taggá választása óta tudományos-közéleti tevékenységét elsősorban akadémiai megbízatások jelentik. 2008-tól 2011-ig az MTA Nyelv- és Irodalomtudományok Osztálya mellett működő Irodalomtudományi Bizottság elnöke, 2007-től 2010-ig az MTA Doktori Tanácsának tagja, 2008-tól az MTA Irodalomtudományi Kutatóintézet Külső Tanácsadó Testületének elnöke. 2010-ben a Közgyűlés az MTA Felügyelő Testületének tagjává választotta. 2009-től a Bolyai János Kutatói Ösztöndíj Kuratóriumának tagja.

Ajánlók: *Görömbei András, Kósa László, Kulcsár Szabó Ernő*

Levelező tagságra ajánlottak

☞ Bartha Elek

Budapesten született 1956-ban. 2002 óta az MTA doktora. A Debreceni Egyetem Bölcsészettudományi Kar Néprajzi Tanszékének tanszékvezető egyetemi tanára, az MTA–DE Néprajzi Kutatócsoportjának vezetője. Szűkebb szakterülete a néprajz, a folklórisztika és a vallásantropológia.

Legjelentősebb tudományos eredményeit a vallási néprajz, a vallásantropológia és a szokáskutatás területén érte el. Nemzetközi elismertséget szerzett vallásökológiai vizsgálataival, az európai keresztény vallásosság környezeti összefüggéseit mutatta be. Hasonlóan kiemelkedő eredménye a szakrális terek működéseinek belső törvényszerűségeinek, azok hierarchikus rendszerének a feltárása. Ebben az összefüggésben vizsgálja a szakrális építmények térszerkezeti tulajdonságait, valamint a környezetükre és a hitéletre gyakorolt hatását. Tudományos felfedezést jelentenek azok az írásai, amelyek a szakralitásnak a térszerkezetet megváltoztató természetét bizonyítják néprajzi és antropológiai módszerekkel. A görög katolikus felekezeti térről és folklóról szóló munkái is nemzetközi visszhangot kaptak. Főbb művei: *Vallásökológia*. 1993; *Halotti búcsúztatók a dél-gömöri falvak folklórjában I–II*. 1995; *Görög katolikus ünnepeink szokásvilága*. 1999; *Vallási terek szellemi öröksége*. 2006.

Ajánlók: *Kósa László, Paládi-Kovács Attila, Tolcsvai Nagy Gábor*

☞ **Debreczeni Attila**

Debrecenben született 1959-ben. 2004 óta az MTA doktora. A Debreceni Egyetem Magyar Irodalom- és Kultúratudományi Intézetének professzora, igazgatója. Szűkebb szakterülete a felvilágosodás és a romantika korának magyar irodalma, elsősorban Csokonai életműve.

Sok tanulmányban, két nagymonográfiában tárgyalta Csokonai életútját, költészetét. Az életmű kritikai kiadásának volt sorozatszerkesztője, három kötetet maga rendezett sajtó alá. Mikrofilológiai pontosságú szövegkiadásai (Kisfaludy Sándor, Szentjóni Szabó) és felvilágosodás kori folyóirataink (Orpheus, Magyar Museum) újrakiadása mellett megindította – egy általa szervezett kutatócsoport élén – Kazinczy Ferenc kéziratos hagyatékának kritikai kiadását. Legutóbb a Csokonai-kronológia véglegesítésével egy új, elektronikus kiadást alapozott és indított meg. Teljesítménye kiemelkedő könyvsorozatok szervezőjeként és az MTA Textológiai Munkabizottságának vezetőjeként is (2000 és 2008 között). Akadémiai támogatott kutatócsoportot szervezett és vezet, hét fokozatot elért doktorandusza jó nevet szerzett a szakmában.

Ajánlók: *Görömbei András, Imre László, Vizkelety András*

☞ **Dobos István**

Székesfehérváron született 1957-ben. 2004 óta az MTA doktora. A Debreceni Egyetem Magyar Irodalom- és Kultúratudományi Intézetének egyetemi tanára. Szűkebb szakterülete a 20. századi magyar irodalom poétikai és hatástörténeti folyamatainak értelmezése.

A nemzetközi irodalomtudomány átvilágítását, ugyanakkor nagy figyelmet fordít a megértés folytonosságát biztosító hagyomány tapasztalatára. Irodalomtörténeti kutatásai egyaránt kezdeményező erejűnek bizonyultak a novella, az önéletrajz és a regény vonatkozásában. Monográfiáiban eredeti szempontokkal bővítette az elbeszélő műfajok vizsgálatát. Elméleti tárgyú köteteivel hozzájárult a magyar irodalomtudományban végbe ment szemléletváltáshoz. Tankönyveivel részt vett az egyetemi irodalomelméleti képzés átalakításában. Idegen nyelvű könyveivel, vendégtanári és tudományszervezői tevékenységével hatékonyan szolgálja azt a célt, hogy a magyar irodalom- és kultúrtörténet hozzáférhetőbbé váljon, és megnyíljon a külföldi közönség számára. Iskolateremtő szerepet tölt be a tehetséggondozásban, nagy hatású tanár. 2005-ben, 2008-ban és 2011-ben sikeresen szervezte meg a Nemzetközi Magyarságtudományi PhD-konferenciát. 2012 januárjától a Kosztolányi kritikai kiadás egyik irányítója. Folyamatosan sok feladatot vállal akadémiai bizottságokban, szakértői testületekben. A tudományos közélet tevékeny tagja, integráló személyiség. Akadémikus jelölését indokolja: 1. kiterjedt tudományos munkássága; 2. nemzetközi jelenléte; 3. tudományos összefogásra ösztönző szemlélete.

Ajánlók: *Imre László, Kulcsár Szabó Ernő, Szegedy-Maszáik Mihály*

☞ **Gósy Mária**

Bonyhádön született 1952-ben. 1994 óta a nyelvtudományok doktora. Az MTA Nyelvtudományi Intézet tudományos tanácsadója, az Eötvös Loránd Tudományegyetem tanszékvezető egyetemi tanára. Szűkebb szakterülete az általános és magyar fonetika, pszicholingvisztika, a beszédprodukció és a beszédpercepció folyamata, az anyanyelv-elsajátítás és a beszédpatológia egyes területei.

Külföldön szakterületei művelőinek széles körében ismert. Számos nemzetközi konferencián tartott plenáris előadást. Eredményesen képviselte és képviseli Magyarországot az International Reading Association Európai Bizottságának, az International Speech Communication Association elnökségében. Több hazai folyóirat szerkesztőbizottsági tagja, a Beszédkutatás főszerkesztője. Sikeresen vett részt hazai és nemzetközi pályázatokon (OTKA, COST219, Copernicus Project stb.). Publikációs tevékenysége kiemelkedő: 9 könyv, 263 tanulmány, 25 népszerűsítő cikk, 5 ismeretterjesztő könyv. Tudományos, oktatói és tudományos közéleti tevékenysége alapján a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagjának javasoljuk.

Ajánlók: *Kiss Jenő, Maróth Miklós, Nyomárkay István, Paládi-Kovács Attila*

☞ **Kecskeméti Gábor**

Szolnokon született 1965-ben. 2008 óta az MTA doktora. Az MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont Irodalomtudományi Intézetének tudományos tanácsadója, a Miskolci Egyetem egyetemi tanára. Szűkebb szakterülete a régi magyar irodalom története.

Tarnai Andor tanítványaként lett a 16–18. századi irodalomtörténet kutatója. A régiség retorikai megalkotottságának feltárására történeti kommunikációelméleti keretet dolgozott ki, amely lehetőséget ad az irodalmi szövegek és a filozófiai-teológiai eszmarendszerek együttes vizsgálatára, valamint az irodalomfogalmak változásaira vonatkozó egykorú reflexiók leírására. Műfaj történeti monográfiája (1998) nyomán az általa javasolt szemlélet és módszertan széles körben elterjedt. A 16–17. század fordulójának retorikaelméleti hagyományát korszak-monográfiában összegezte (2007). Újabbban a kora újkori irodalom szemléletét tanulmányozza. Műveit beható tárgyismeret és távlatosság, a nemzetközi irodalomban való naprakészség és szemléletújító eredetiség jellemzi. Eredményes tudományszervező, a szakmai közélet aktív szereplője. Az MTA Textológiai Munkabizottságának elnöke, a kritikai kiadások alapelveinek egyik kidolgozója. Számos tudományos és felsőoktatási bizottság vezetője vagy tagja, sorozat- és folyóirat-szerkesztő (Irodalomtörténeti Közlemények), konferenciaszervező, európai kutatási programok résztvevője. A Miskolci Egyetemen – hazánkban elsőként – filológiai-textológiai posztgraduális képzést indított. A közép-nemzedék kiemelkedő, felelős, megbízható, nagy munkabírási, sokoldalúan tájékozott, kollegiális gondolkodású tagja.

Ajánlók: *Kulcsár Szabó Ernő, Szegedy-Maszáik Mihály, S. Varga Pál*

☞ **Kenesei István**

Budapesten született 1947-ben. 1992 óta a nyelvtudomány doktora. Az MTA Nyelvtudományi Intézet igazgatója, a Szegedi Tudományegyetem egyetemi tanára. Szűkebb szakterülete a magyar és általános mondattan, szófajtan, alaktan.

Az elméleti nyelvészet és azon belül elsősorban a mondattan nemzetközi hírű művelője. A magyar mondattan számos területén alkotott maradandót (kidolgozta az alárendelés szintaxisát, új megoldást javasolt a szófajok osztályozását illetően, pontos kritériumok alapján újragondolta a magyar segédigék rendszerét, meghatározta a fókusz szemantikáját, kidolgozta a prozódiai egységek és a szintaxis összefüggéseinek a részleteit). Az MTMT 137 közleményről és 637 hivatkozásról tud. Idegen nyelvű tanulmányai kiemelkedő nemzetközi folyóiratokban, gyűjteményes kötetekben láttak napvilágot. Szerkesztője és szerzője az *Approaches to Hungarian* című sorozatnak, amely a magyar nyelvre vonatkozó elméleti kutatások legrangosabb publikációs lehetősége, és amelynek sikerét mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy a Szegedi Egyetem sorozatát előbb az Akadémiai Kiadó vette át, 2008 óta pedig a holland J. Benjamins Kiadó jelenteti meg. A mondattanon kívül foglalkozott fonológiával, morfológiával, alkalmazott nyelvtudománnyal és nyelvpolitikai kérdésekkel is. Tudományszervezői tevékenysége kiemelkedő, harmincnál több konferencia szervezője, számos fontos hazai és nemzetközi szervezet tagja. Kiváló oktató: nemcsak vezeti a Szegedi Egyetem Nyelvtudományi Doktori Iskoláját, hanem elindította és vezeti a nyelvészeti doktorátusra készülő hallgatók legfontosabb fórumának, a Nyelvészeti Doktoranduszok Országos Konferenciájának. Vendégprofesszorként többek között tanított az USA-ban, Párizsban, a velencei és az utrechti egyetemen.

Ajánlók: *É. Kiss Katalin, Honti László, Kiefer Ferenc*

☞ **Kontra Miklós**

Budapesten született 1950-ben. 2006 óta az MTA doktora. A Szegedi Tudományegyetem egyetemi tanára. Szűkebb szakterülete a nyelvtudomány, a szociolingvisztika.

A Labov-féle variációs szociolingvisztika magyar nyelvtudománybeli meghonosításának és művelésének kiemelkedő, nemzetközileg is ismert és elismert alakja. A magyar élőnyelvi kutatások szociolingvisztikai szemléletű kiszélesítésében, megszervezésében, munkatársak kinevelésében oroszlánrészt vállalt. Munkásságának az empirikus kutatás, a kutatási eredmények alkalmazása és a szociolingvisztika módszertani és elméleti kérdéseivel való foglalkozás egyaránt része. Három nagy szociolingvisztikai kutatás vezetése, illetve a vezetésben való részvétel kötődik a nevéhez: A magyar nyelv a Kárpát-medencében a XX. század végén, a Magyar nemzeti szociolingvisztikai vizsgálat és a Budapesti szociolingvisztikai interjúk. Kontra Miklós a nyelvhasználat társadalmi relevanciájú vizsgálatával vált a „hasznos nyelvészet” meggyőződéses, emblematisz hazai képviselőjévé, aki vissza-visszatérő módon és eredményesen kutatja a nyelvhasználatnak az oktatásügygel, a nyelvi jogokkal, a kisebbségekkel és a nyelvpolitikával való összefüggését. A szerkesztésében és társszerzőségében megjelent *Nyelv és társadalom a rendszerváltás kori*

Magyarországon (Budapest, 2003), illetve a tőle jegyzett *Hasznos nyelvészet* (Budapest, 2011) című kötetek fontos kutatási eredményekkel szolgálnak – nem csak nyelvtudományi szempontból. 1985 és 2010 között az MTA Nyelvtudományi Intézetben a szociolingvisztikai kutatások vezetője volt.

Ajánlók: *Hazai György, Nyomárkay István, Tolcsvai Nagy Gábor*

☞ **Madas Edit**

Budapesten született 1949-ben. 2002 óta az MTA doktora. Az MTA–OSZK Res Libraria Hungariae Kutatócsoport vezetője, az Eötvös Loránd Tudományegyetem és a Pázmány Péter Katolikus Egyetem egyetemi tanára, az utóbbi doktori iskolájának tisztagja. Szűkebb szakterülete a medievisztika, a kodikológia, a hagiográfia, a paleográfia, a magyarországi korai írásbeliség és a latinitás története.

Az általa vezetett Fragmenta műhely a magyarországi könyvtárakban és levéltárakban fellelhető középkori latin kódextörödékek feltárását, katalogizálását, tudományos feldolgozását végzi, ebben vezető szerepet tölt be, rangos nemzetközi konferenciák meghívott előadója, szakkönyvek egész sorának szerkesztője. Publikációs jegyzéke 1976 óta 309 tételt tartalmaz, ezeknek több mint harmada nemzetközi fórumokon (főként német, olasz és francia nyelven) jelent meg. Forrásfeltárást és összefoglaló értékelést egyaránt tartalmazó könyve (*Középkori prédikációirodalmunk történetéből*. Debrecen, 2002) a téma alpművének számít. Ugyancsak több évtizedes kutatási eredményeit szintetizálta könyvtörténeti monográfiája (*A könyvkultúra Magyarországon a kezdetektől 1800-ig*. 2003, társszerző: Monok István). Az OSZK impozáns kiállításának megszervezéséért és az azt kísérő tanulmánykötet (*„Látjátok feleim...”*. 2009) szerkesztéséért 2010-ben Akadémiai Díjat vehetett át. Több nemzetközi tudományos társaságnak, valamint az MTA Irodalomtudományi és Művelődéstörténeti Bizottságának a tagja, a Könyvtörténeti Munkabizottság elnöke.

Ajánlók: *Bitskey István, Kiss Jenő, Ritoók Zsigmond, Vizkelety András*

☞ **Pál József**

Gyömrőn született 1953-ban. 2000 óta az MTA doktora. A Szegedi Tudományegyetem egyetemi tanára, az Olasz Nyelvi és Irodalmi Tanszék (Dipartimento di Italianistica) vezetője, az Olasz Köztársaság tiszteletbeli konzulja, az SZTE nemzetközi és közkapcsolati rektorhelyettese. Szűkebb szakterülete a magyar–olasz kapcsolatok, a Dante-életmű, az ikonológia és a szimbólumkutatás.

Dante. Szó, szimbólum, realizmus a középkorban című monográfiája (Budapest, Akadémiai Kiadó, 2010, 255 lap) az igen kiterjedt nemzetközi Dante-szakirodalomban is újat hoz, mert bemutatja a dantei gondolkodásmód és mentalitás sajátosságait, a szimbólumalkotást, a „teológiai realizmus” működését, a zene és a képzőművészet szerepét a *Divina commediában*, amelyet így összművészeti alkotásként interpretál. Elemzése alapján

az emberi létet megítő Dante világképe a korábbiaknál jóval árnyaltabban jelenik meg. Ezt a könyvét a szakmai közvélemény Akadémiai Nívódíjjal, Itáliában pedig Emilio Flaiano-díjjal tüntette ki. Dante-kutatásainak összefoglalása: *On the present Dante in connection with an old Codex. Neohelicon* XXXV (2008) 191–201. Szerkesztője az Ikonológia és műértelmezés című könyvsorozatnak, a Rómában megjelenő *Annuario*-nak, a *Neohelicon* című komparatista folyóiratnak, számos olasz–magyar koprodukcióban készült kötetnek. *Szimbólumtár* című műve (Balassi Kiadó, 1997, 2002, 2005) már három kiadást megért. Összehasonlító irodalmi tanulmányai közül kiemelkedik *A neoklasszicizmus poétikája* (1988) és legújabb gyűjteménye: *1790. Határ és szabadság az irodalomban* (2012), mindkettő az Akadémiai Kiadó gondozásában jelent meg.

Ajánlók: *Bitskey István, Görömbei András, Róna-Tas András*

Salvi, Giampaolo

Locarnóban (Svájc) született 1954-ben. 2001 óta az MTA doktora. Az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kara Olasz Tanszékének egyetemi tanára. Szűkebb szakterülete az olasz leíró és elméleti nyelvtan, valamint az újlatin nyelvek történeti vizsgálata.

Az olasz nyelvre vonatkozó kutatásait a L. Renzivel és A. Cardinalettivel szerkesztett háromkötetes olasz leíró nyelvtanban tette közzé (*Grande Grammatica Italiana di Consultazione*. Bologna, 2001). L. Vanellivel írt olasz leíró nyelvtana (*Nuova grammatica italiana*. Bologna, 2005) módszertani és elméleti szempontból egyaránt a legjobb leíró nyelvtanok közé tartozik. Az olasz nyelvjárásokról többek között az Oxford University Pressnél megjelent *The Syntax of Italian Dialects* című kötetben (C. Tortora [szerk.] 2003) írt. Salvi nyelvtörténészként foglalkozott a segédigék történetével, a szórend kérdéseivel, a mellérendelő szerkezetekkel. Figyelemre méltó eredményeket ért el a vulgáris latin, az ófrancia, a galego-portugál és a középkori olasz mondattan kutatásában. Hamarosan megjelenik L. Renzivel együtt írt nyelvtörténeti összefoglaló munkája (*Grammatica dell'italiano antico*. Bologna). Tanulmányainak többsége neves nemzetközi kiadványokban (gyűjteményes kötetekben, folyóiratokban) látott napvilágot. Salvi a nyolcvanas évek elejétől van jelen a nemzetközi nyelvészeti életben, a nemzetközi romanisztikai és történeti nyelvészeti kongresszusok aktív résztvevője. Munkáira az ismert hazai hivatkozások száma kb. 50, a külföldieké kb. 500. Megválasztásával a Magyar Tudományos Akadémia egy nemzetközi hírű romanistával gazdagodna.

Ajánlók: *É. Kiss Katalin, Kertész András, Kiefer Ferenc, Ritoók Zsigmond*

Szajbély Mihály

Budapesten született 1952-ben. 2004 óta az MTA doktora. A Szegedi Tudományegyetem Médiatudományi Tanszékének vezető, a Klasszikus Magyar Irodalom Tanszékének megbízott tanszékvezető professzora, irodalomtörténész. Szűkebb szakterülete a magyar irodalom története a felvilágosodás korától napjainkig.

Tevékenysége a tudományos szövegkiadástól a kritikátörténeten, az irodalom műfaji, poétikai, eszme- és stílustörténeti kérdéseinek kutatásán át az irodalomkritikáig terjed. Kiemelkedő eredményeket ért el korszerű elméleti módszerek alkotó irodalomtörténeti alkalmazásában, főként a rendszerelmélet és a médiaelmélet terén. Kritikátörténeti munkásságának főműve a magyar irodalmi felvilágosodás korának irodalomszemléletét bemutató monográfia; rendszerelméleti tájékozódásának eredményeként jött létre *A nemzeti narratíva szerepe a magyar irodalmi kánon alakulásában Világos után* című monográfiája (2005), a médiaelmélet és -történet módszereit alkalmazta *Intermediális randevűk a 19. században* című 2008-as kötetében, illetve 2010-es Jókai-monográfiájában. Komplex irodalomtudományi munkásságának kiemelkedő eredménye Csáth Géza írói életművének hatkötetes szövegkiadáson, monográfián és további tanulmányokon alapuló teljes körű feltárása. A szegedi és az országos tudományos közélet aktív szereplője, iskolateremtő tudós, a nagyhírű szegedi Csetri-iskola örökségének méltó folytatója. Jelentős eredményeket szerzett a 18–20. századi magyar irodalom külföldi megismertetésében.

Ajánlók: *Dávidházi Péter, Somfai László, S. Varga Pál*

Szörényi László

Budapesten született 1945-ben. 2000 óta az MTA doktora. Az MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont Irodalomtudományi Intézetének igazgatója, a Szegedi Tudományegyetem Klasszika-filológia és Neolatin Tanszékének professzora. Fő kutatási területe a magyarországi neolatin irodalom.

Latin–görög–iranisztika szakon végzett 1968-ban az Eötvös Loránd Tudományegyetemen. Kompetenciája az antikvitás irodalmától a klasszikus korszakokon át a modern jelenségekig terjed. A hazai neolatin kutatásoknak nemzetközi tekintélyt szerzett. 2006-ban a budapesti neolatin világkonferencia szervezője volt, valamint az ország egyetlen neolatin filológiai PhD-alprogramjának vezetője. Teológiai, filozófiai és művészettörténeti ismereteit komparatív módszerrel érvényesíti. A magyar irodalom számos nemzetközi összefüggését tárta fel a humanista irodalomtól kezdve Zrínyi eposzáinak olasz műfaji mintáin át Arany János költészetéig (*„Almáim is voltak, voltak...” Tanulmányok a XIX. századi magyar irodalomról*. 2004). A Kárpát-medence neolatin irodalmának újraértékelése fűződik a nevéhez (*Hunok és jezsuiták*. 1993; *Memoria Hungarorum*. 1996; *Studia Hungarolatina*. 1999; *Philologica Hungarolatina*. 2000). Kötetait neves itáliai kiadók adták ki: *Arcades ambo, Relazioni letterarie italo-ungheresi e cultura neolatina*. 1999; *Fasti Hungariae, Studi sulla filologia neolatina e sulle relazioni italo-ungheresi*. 2008. Kötetei jelentek meg 2009-ben, 2010-ben, 2011-ben és 2012-ben magyarul és angolul. Több folyóirat és kiadványsorozat szerkesztője.

Ajánlók: *Dávidházi Péter, Poszler György, Vizkelety András*

☞ **Vásáry István**

Budapesten született 1945-ben. 2001 óta az MTA doktora. Az Eötvös Loránd Tudományegyetem Török Filológiai Tanszékének egyetemi tanára, orientalista. Szűkebb szakterülete a török nyelvészet és a török történelem.

Doktori disszertációjának nemzetközi sikerét mutatja angliai kiadása (2005), fogadtatása és török fordítása. Ezen kívül 2001 óta több monográfiája látott napvilágot, megjelent egy könyve Angliában, egy Törökországban és kettő Magyarországon. Több mint ötven cikk szerzője, amelynek több mint a fele külföldön, lektorált folyóiratokban látott napvilágot. Az utóbbi évek nyelvészeti kutatásai közül kiemelkedőek a kipsak törökség nyelvével kapcsolatos vizsgálódásai, így a világhírű Codex Cumanicus nyelvről és a 13–14. századi török kereskedelmi nyelvről szóló elemzése. Számos, a magyar nyelvet érintő munkáját, így etimológiai eredményeit, a legszigorúbb kritikával mérő magyar szakirodalom, korábbi véleményeket is megváltoztatva, elfogadta. Fontos tevékenysége a török nomád államoknak az orosz cári udvarral folytatott diplomáciai levelezésének kiadása (Kairó, 2007). Nemzetközi értékelésének egyik jele, hogy a *The Cambridge History of Inner Asia* szerkesztői őt kérték fel a Dzsingiszida-utóállamok történetéről szóló fejezet megírására (2009). Az Oxford Encyclopediában négy cikk szerzője (2011). Nemzetközi idézeteinek száma szakmájában is kiemelkedő. Tudományos és népszerű formában rendszeresen foglalkozik a magyar őstörténet kérdéseivel. Jó áttekintést ad ilyen irányú tanulmányairól 2008-ban megjelent könyve, amely az év egyik sikerlistájának második helyén szerepelt. Személyében olyan tudóst ajánlunk az Akadémia tagságára, aki a mai akadémikusokat követő generáció kiemelkedő személyisége, teljesítménye nemzetközi színvonallal mérve is kiváló.

Ajánlók: *Honti László, Kósa László, Róna-Tas András*

Külső tagságra ajánlottak

☞ **Kántor Lajos**

Kolozsváron született 1937-ben. 2001 óta az MTA doktora. A Korunk című folyóirat elnöke. Szűkebb szakterülete a 20. századi erdélyi magyar irodalomtörténet.

A romániai magyar szellemi élet meghatározó személyisége. A Kolozsvár Társaság elnökeként a város magyar hagyományainak megőrzéséért fáradozik. Sajátos műfajú könyveiben (*Kapu; Mennyei kapu; Konglomerát – Erdély*) teória és fikció ötvöződik. Irodalomtudósi munkásságát Az ember tragédiájának utóéletét feldolgozó kötete, az erdélyi irodalom negyedszázados történetét ábrázoló, Láng Gusztávval közösen írott monográfiája, Móricz Zsigmondról, Szilágyi Domokosról, Szabédi Lászlóról és Reményik Sándorról szóló monográfiái fémjelzik. Igen jelentős még kritikái, publicisztikai, szövegkiadói tevékenysége.

Ajánlók: *Dávidházi Péter, Görömbei András, Poszler György, Sólyom Jenő*

☞ **Shaked Saul**

Debrecenben született 1933-ban. 1964-ben szerezte PhD fokozatát a School of Oriental and African Studies-on (Londoni Egyetem) iranisztikából; 1986 óta az Izraeli Tudományos Akadémia tagja. A Héber Egyetem professor emeritusa és a jeruzsálemi Ben-Zvi Intézet akadémiai tanácsának elnöke.

Nemzetközileg az iráni feliratok, a zsidó perzsa nyelv és kultúra, valamint a Geniza kutatása területén a legjobbnak számít. Ezen belül is kiemelendő kutatásai a judaizmusból kimutatható iráni hatások földelésére irányulnak. Jelentősek egyrészt az ezzel kapcsolatos, másrészt a kereszténység és a judaizmus gyökereire vonatkozó összehasonlító vallástudományi kutatásai is. Számos egyetem, köztük az Eötvös Loránd Tudományegyetem vendégelőadója volt. Kitüntetései közül kiemelendő az Israel Prize for Linguistics és a Scheiber Sándor-díj. 1990 óta sokat tett az izraeli és a magyar tudomány összekapcsolásáért, a magyar kollégák nemzetközi szervezetekben történő támogatásáért.

Ajánlók: *Hazai György, Maróth Miklós, Nyomárkay István, Ritoók Zsigmond*

FILOZÓFIAI ÉS TÖRTÉNETTUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

Rendes tagságra ajánlottak

☞ Fehér M. István

Budapesten született 1950-ben. 2007 óta az MTA levelező tagja. Az Eötvös Loránd Tudományegyetem Filozófia Intézetének egyetemi tanára. Szűkebb szakterülete a 19–20. századi filozófia története, az életfilozófiai és a fenomenológiai-hermeneutikai áramlatok, Heidegger és Gadamer életműve.

Levelező taggá történt megválasztása óta hozzávetőleg ötven publikációja jelent meg, husz külföldön, rangos idegen nyelvű folyóiratban, kötetben, többek között a *Research in Phenomenology*-ban, a *Heidegger Studies*-ban, a *Wiener Jahrbuch für Philosophie*-ban, az *Internationales Jahrbuch für Hermeneutik*-ban és az *A Companion to Heidegger's Phenomenology of Religious Life* című kötetben. Ehhez járul negyven konferencia-előadás (köztük megnyitó előadás a The British Society for Phenomenology 2008-ban Oxfordban rendezett nemzetközi konferenciáján és plenáris előadás a 2011-ben Meßkirchben tartott nemzetközi Heidegger-konferencián), valamint tizenöt további meghívott vagy vendégelőadás. Megválasztása óta a munkáira további hétszáz hivatkozás született.

Ajánlók: *Almási Miklós, Kulcsár Szabó Ernő, Nyíri János Kristóf*

☞ Orosz István

Mádon született 1935-ben. 2004 óta az MTA levelező tagja. A Debreceni Egyetem professor emeritusa. Szűkebb szakterülete az agrártörténet, a magyar mezővárosok és a magyarországi reformkor és szabadságharc kutatása.

Levelező taggá választása óta csaknem 100 publikációja jelent meg. Tanítványaival együtt négy kötetet szerkesztett: *Magyarság és Európa. Tegnap és Ma* (2006); *Európa az újkorban* (2006); *Szöloitermelés és borkereskedelem* (2009); *A Debreceni Egyetem története 1912–2012*. 2010-ben önálló tanulmánykötete jelent meg *A jobbágyvilág megszűnése Magyarországon* címmel. Számos tanítványa található a tudományos élet meghatározó területein. Az Akadémiai Kutatóintézetek Tanácsának és a Doktori Tanácsnak is a tagja volt. Elnöke a Magyar Történelmi Társulatnak, az Agrártörténeti és Faluszociológiai Osztályközi Állandó Bizottságnak, főszerkesztője az Agrártörténeti Szemlének, szerkesztőbizottsági tagja hat folyóiratnak. Debrecen díszpolgára, a Magyar Köztársasági Érdemrend tisztikeresztjének birtokosa.

Ajánlók: *Marosi Ernő, Ormos Mária, Paládi-Kovács Attila*

☞ R. Várkonyi Ágnes

Salgótarjánban született 1928-ban. 2007 óta az MTA levelező tagja. Az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karának Középkori és Kora Újkori Magyar Történeti Tanszékén professor emeritus. Szűkebb szakterülete Magyarország és Erdély a 16–18. századi Európában, művelődéstörténet és történeti ökológia.

Tudományos-közéleti munkásságára az akadémiai tagjelöltség, majd levelező taggá választása ritka ösztönző erővel hatott. A korábban sajtó alá rendezett nagyszabású Zrínyi-kötetet (*Európa Zrínyije. Válogatott tanulmányok*. Budapest, 2010) újabb Zrínyi-tanulmányok követték, és a Rákóczi-szabadságharc angol nyelvű összefoglalását – amely a Habsburg-ellenes mozgalmakat európai hatalmi összefüggésekbe ágyazta (*A Rákóczi-szabadságharc Európában. Rákóczi war of independence in European context*. Budapest, 2011) – újabb elemzések egészítették ki: a Rákóczi-emigrációról, Thököly politikájáról, Rákóczi államáról, a 17. századi erdélyi és kelet-magyarországi mozgalmairól, a kor politikai mozgalmainak, eszmei hátterének megvilágításáról.

Ajánlók: *Glatz Ferenc, Ormos Mária, Szabad György, Szabó Miklós, Székely György (II. o.)*

Levelező tagságra ajánlottak

☞ Bacsó Béla

Budapesten született 1952-ben. 2001 óta az MTA doktora. Az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kara Művészetelmélet és Médiatudományi Intézetének tanszékvezetője, egyetemi tanára. Szűkebb szakterülete a filozófiai esztétika, a hermeneutika, a fenomenológia.

Kutatásai nagyban hozzájárultak a korszerű művészetfilozófia megalapozásához. Hermeneutikai kutatásait összefoglaló könyvei (*Die Unvermeidbarkeit des Irrtums. Essays zur Hermeneutik*. Cuxhaven, 1997; *Az eleven szép. Filozófiai és művészetelméleti írások*. Kijárat Kiadó, 2006) jelentős módon újrarajzolták a modern hermeneutika előtörténetét, és lényeges belátásokhoz vezettek a műértelmezés elméletében. Munkássága az irodalmi mű esztétikáján túl (*A szó árnyéka, Paul Celan költészetéről*. 1996) kiterjedt a képelmélet és vele a művésztörténet fenomenológiai alapjainak a kutatására. Heideggert és Gadamert érintő vizsgálódásai, e tárgyú előadásai nemzetközi fórumokon is jelentős visszhangot keltettek, legutóbb a Husserl Archívum által szervezett konferencián tartott a fenomenológia és a hermeneutika tárgyában előadást (Freiburg, 2009). Legújabb vizsgálódásait *Az elmélet elmélete* című kötete (Kijárat Kiadó, 2009), valamint a képelméleti kutatásait továbbépítő könyve (*Ön-Arc-Kép*, 2012) foglalja össze. Az MTA nem akadémikus közgyűlési képviselője volt, a Filozófiai Tudományos Bizottság, valamint számos nemzetközi esztétikai társaság tagja. Alapítója a kelet-európai egyetemi összefogással született, Prágában megjelenő *Estetika. The Central European Journal of Aesthetics* című folyóiratnak. Munkásságát 2006-ban Széchenyi-díjjal ismerték el.

Ajánlók: *Almási Miklós, Fehér M. István, Vajda Mihály András*

☞ **Benkő Elek**

Kolozsváron született 1954-ben. 2003 óta az MTA doktora. Az MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont Régészeti Intézetének tudományos tanácsadója. Szűkebb szakterülete a középkori Magyarország régészete és története.

A magyar középkori régészet vezető kutatója. A nevével jelzett 6 önálló és további 3, társszerzőségben megjelent könyv monografikus jellegű, ezekhez sorolható még a 2012-ben megjelenő *A középkori Székelyföld* című monográfia. Kismonográfiát jelentetett meg a székelyföldi középkori mezővárosokról, a székelyföldi középkori udvarház és nemesség problémájáról, az erdélyi középkori bronzművészetről. Nemzetközileg is jelentősek a középkori harangöntésről és a zarándokjelvényekről írt könyve és tanulmányai. E művek mellett 66 cikknek és 81 lexikonszócikknek a szerzője. Egyetemi doktori értekezése a Magyarország régészeti topográfiája című sorozatba illeszkedően, annak valamennyi részletével megegyezően dolgozta fel a középkori Keresztúr-szék területét. Kiemelkedő jelentőségű *A középkor és a kora újkor régészete Magyarországon* (Budapest, 2010) című kétkötetes munka megírásában és szerkesztésében nyújtott teljesítménye – ez a könyv lényegében az adott korszak régészeti kézikönyvét jelenti. Külső alapító tagja az Eötvös Loránd Tudományegyetem régész-doktori iskolájának, előadásokat tart a Babeş-Bolyai Egyetem magyar nyelvű tagozatán. 2012 óta önálló doktorátusvezetői joga van a romániai egyetemeken, történelem témakörben. Kuzsinszky Bálint-emlékéremmel, Ipolyi Arnold-díjjal tüntették ki, és Székelykeresztúr város díszpolgára.

Ajánlók: *Bálint Csanád, Solymosi László, Török László, Zsoldos Attila*

☞ **Borhy László**

Szombathelyen született 1963-ban. 2004 óta az MTA doktora. Az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kara Ókori Régészeti Tanszékének tanszékvezető egyetemi tanára, a Régészeti Doktori Program vezetője, régész, ókortörténész. Szűkebb szakterülete a római provinciák régészete, Pannonia régészete és története, a római történelem, az ókori művészettörténet, az ókori falfestészet, a latin epigráfia, a római hadtörténet, a késő római határvédelem.

Az MTA doktora címet *Par domus est caelo. A tér- és időszimbolika elemei a római császárkori boltozat és kupoladíszítő művészetben* (Budapest, 2007) című művével nyerte el. 1992 óta vezet feltárásokat az ókori Brigetio (Komárom/Szőny) területén tanítványai részvételével, akiknek lehetőséget biztosít az ott feltárt leletanyagból szakdolgozatok, disszertációk elkészítésére. Kutatási módszerét a régészeti leleteknek az írott – feliratos, történeti és irodalmi – ókori forrásokra támaszkodva, történeti kérdésfelvetéssel történő, széles körű, a görög–római ókor egészébe beillesztő értelmezése jellemzi. Fontos feladatának tartja elsődleges források, így feliratos emlékek (*Vezető Komárom város római kori köemlékeihez*, Komárom, 2006) és történeti művek (*Notitia utraque cum Orientis tum Occidentis ultra Arcadii Honoriique Caesarum tempora*, Budapest, 2003) szövegeinek a kiadását is. Utóbbi munkájáért 2007-ben Akadémiai Díjban részesült. Évekig dolgozott

a Heidelbergi Egyetemen, és számos neves egyetemen oktatott, vagy tartott világszerte vendégelőadásokat. Rendszeres előadója hazai és nemzetközi konferenciáknak, tagja és tisztségviselője számos magyar és külföldi tudományos szervezetnek, akadémiai bizottságnak (az Ókortörténeti Bizottság, valamint a Vallástudományi Elnöki Bizottság titkára volt, a Régészeti Tudományos Bizottság tagja), továbbá tagja több szakfolyóirat szerkesztőbizottságának is. Évtizedes kutatómunkáját Pro Urbe Komárom, illetve Kuzsinszky-díjjal ismerték el.

Ajánlók: *R. Várkonyi Ágnes, Szabó Miklós, Török László*

☞ **Boros Gábor**

Tátán született 1959-ben. 2003 óta az MTA doktora. Az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kara Újkori és Jelenkori Filozófia Tanszékének tanszékvezető egyetemi tanára, az ELTE BTK Filozófiai Doktori Iskolájában az Újkori Filozófiai Program vezetője. Szűkebb szakterülete a 17–18. századi filozófia története, az etika, az érzelmek filozófiája.

1984-ben filozófia–magyar szakos diplomát szerzett az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karán. Az egyik legjelentősebb magyar filozófus és filozófiatörténész. A kora újkor metafizikai és etikai rendszereinek nemzetközileg elismert kutatója, itthon legnagyobb szaktekintélye. Munkásságának centrumában Spinoza, Descartes és Leibniz áll. A három nagy gondolkodónak szentelt magyar és német nyelvű monográfiái, műveikből készült fordításai a korszak kutatói számára alapműnek számítanak. Az Akadémiai Kiadónál megjelent *Filozófia* című kézikönyv főszerkesztője.

Ajánlók: *Almási Miklós, Kelemen János, Poszler György*

☞ **Czigler István**

Budapesten született 1946-ban. 1994 óta a pszichológiai tudományok doktora. Az MTA Természettudományi Kutatóközpont Kognitív Idegtudományi és Pszichológiai Intézetének igazgatója. Szűkebb szakterülete a kísérleti pszichológia.

A kognitív pszichofiziológia nemzetközi rangú vezető képviselője, az akadémiai közélet tevékeny egyénisége. A kognitív jelenségek tanulmányozásában az agyi kiváltott potenciál eszköztárából adekvát módszertani megoldásokat alkalmazott originális témákban. Az időskori mentális teljesítmények és ezek pszichofiziológiai hátterének felderítésében fontos kezdeményező lépéseket tett. Szakmai elmélyedésének újabb iránya az emlékezeti folyamatok észlelésben betöltött szerepe. Közleményeinek nagyobb hányada nagy tekintélyű külföldi orgánumban jelent és jelenik meg.

Ajánlás: *Ádám György, Hunyady György, Nyíri János Kristóf, Pataki Ferenc*

☞ Fodor Pál

Aszófőn született, 1955-ben. 2006 óta az MTA doktora. Az MTA Bölcsészettudományi Kutatóközpont főigazgatója, a Történettudományi Intézet igazgatója. Szűkebb szakterülete a 14–17. századi Oszmán Birodalom története.

Több mint kétszáz publikációjának (köztük 8 önálló kötet) többségét az oszmán állam kialakulása, társadalmi és katonai szervezete, az oszmán politikai gondolkodás és állam-ideológia, a magyarországi török hódítás és berendezkedés témakörében tette közzé. A hazai és nemzetközi oszmanisztika és kora újkortörténet egyik megkerülhetetlen képviselője, akinek munkásságára éppúgy jellemző az interdiszciplinaritás, mint a magyar és egyetemes történeti kérdések szerves egészként történő bemutatása a forrásanyag és a szakirodalom teljes körű ismeretének a birtokában. Tudományos eredményei így módon mind a magyar, mind a nemzetközi kutatás számára nélkülözhetetlenek. Munkái sorából kiemelkedik a magyarországi török hódítás kérdéseit új megvilágításba helyező monográfiája (*Magyarország és a török hódítás*. Budapest, 1991), a korai oszmán-török hadszervezet új szempontú bemutatása (*Ottoman Warfare, 1300–1453*. In: *The Cambridge History of Turkey*. Cambridge, 2009, 192–226), valamint az Oszmán Birodalom pénzügyi és igazgatási rendszerének átalakítását célzó reformsorozat elemzése (*Vállalkozásra kényszerítve. Az oszmán pénzügyigazgatás és hatalmi elit változásai a 16–17. század fordulóján*. Budapest, 2006). Számos rangos honi és külföldi folyóirat szerkesztőbizottsági tagja. A tudományos munka mellett aktívan szerepet vállal a szakmai közélet különböző testületeiben. Munkásságát több szakmai és állami díjjal, kitüntetéssel ismerték el.

Ajánlók: *Glatz Ferenc, Hazai György, R. Várkonyi Ágnes, Székegy György (II. o.), Zsoldos Attila*

☞ Frank Tibor

Budapesten született 1948-ban. 1998 óta az MTA doktora. Az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kara Angol–Amerikai Intézetének intézetigazgató egyetemi tanára. Szűkebb szakterülete az új- és jelenkori egyetemes történet, az amerikanisztika.

Kutatásai korábban a nemzetképpalkotás, a külpropaganda módszereire vonatkoztak. A kiegyezés brit visszhangja alapján feltárta a magyarságkép, a nemzetközi közvélemény befolyásolásának technikáit (*Picturing Austria-Hungary*). Angolul és japánul is megjelent tanulmányciklusa az angolszász irányú magyar külpolitikát vizsgálta (1936–1944). Kiadta Montgomery amerikai követ bizalmas beszélgetéseit (*Roosevelt követe Budapesten*; angolul, németül is). Nagy nemzetközi levéltári anyagon kutatta a magyar emigráció történetét. Vizsgálta a Habsburg-titkosszolgálat szerepét Kossuth körül: az ügynökök nemcsak megfigyelték, de bomlasztották is az emigrációt (*Egy emigráns alakváltásai*; japánul, angolul, németül is). *Kettős kivándorlás* című monográfiájában (angolul is) az értelmiségi emigráció történetét dolgozta fel 1919 után. Kimutatta, hogy a kivándorlókat főként az 1919–20-as sokkhatás németországi, 1933-as ismétlődése készítette amerikai háborús tevékenységre. *Honszeretet és felekezeti hűség* című szerkesztett műve az első könyv

Wahrmann Mórról, az MTA díjának alapítójáról. Szerkeszti a Gondolat Kiadó egyetemes történeti sorozatát és annak köteteit. Meghonosította az angol–amerikai történelem oktatását az ELTE angol–amerikai szakjain, 2000 óta iskolateremtő vezetője az ELTE amerikanisztikai PhD-programjának. 25 éve amerikai egyetem (California, Columbia) rendszeres vendégprofesszora. Széchenyi-professzor, Humboldt-, Szent-Györgyi- és Ország-díjas, a Royal Historical Society levelező tagja. Hivatkozásainak száma: 1417.

Ajánlói: *Hargittai István, Orosz István, Székegy György (II. o.)*

☞ Gergely György

Budapesten született 1953-ban. 2002 óta az MTA doktora. A Közép-Európa Egyetem Kognitív Tudományi Tanszékének kutatója, ugyanott a Gyermekefejlődési Kutatóközpont társigazgatója. Szűkebb szakterülete a fejlődéslélektan és a kognitív pszichológia.

Eredményei nemzetközileg kiemelkednek az emberi cselekvésszélés értelmezésében és ennek csecsemőkori megjelenésében, valamint a kötődési működések és az érzelm-szabályozás klinikailag is fontos területén. Az 1990-es évektől a csecsemőkutatás egyik nemzetközi vezéralakjává vált. Pontos hozzászokási és szemmozgáskövető eljárásokkal feltárta, hogy az emberi szándékos cselekvéértelmezés sémái már 7–14 hónap között kibontakoznak, ennek egyik jele a racionális utánpótlás is (*Nature*, 2002). Ez a korai rendszer a társas értelmezés és összehangolás alapja. Ezeket a felismeréseket bontakoztatta ki Csibra Gergellyel a „természetes pedagógia” elméletévé. A kisgyermek tanuló-tanító rendszert alkot a gondozóval, ahol a környezet szándékainak értelmezése mellett a kulturális önkények és általánosítások tanulása jelenik meg a gondozó által jelölt tanítási helyzetekben. Ezek a felismerések kulcsfontosságúak, rámutatnak arra, hogy sajátos kultúraelsajátító képességünk biológiailag előprogramozott. Ezt támasztják alá fajközi összehasonlító kutatásai is (*Science*, 2009). Az önkép (self) fejlődésével kapcsolatos vizsgálódásai a kötődési rendszer fejlődési zavarainak, az érzelmszabályozás korai gondjainak feltárásával számos klinikai zavar értelmezését segítik (*Affect-regulation and mentalization*. 2002.). Levelező tagságát a csecsemők korai társas fejlődésével kapcsolatos kutatásainak szemléletformáló hatása mellett egy egész világszerte elismert magyar csecsemőkutató nemzedéket alakító tanári szerepvállalása és sikerei alapján javasoljuk.

Ajánlók: *Ádám György, Csányi Vilmos, Pléh Csaba*

☞ Kovács Ilona

Budapesten született 1960-ban. 2004 óta az MTA doktora. A Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Kognitív Tudományi Tanszékének egyetemi tanára. Szűkebb szakterülete a kognitív pszichológia.

Új vizsgálati paradigmával (vizuális kontúrintegráció) és a hozzákapcsolódó elmélettel tárta fel az elsődleges kérgi látás (V1) funkcionális architektúráját embernél, lehetővé téve a laterális látókérgi kapcsolatok segítségével történő Gestalt-értelmezést (PNAS, 1993,

Nature, 1994). A biológiai mozgás érzékelésével kapcsolatban a viselkedéses vizsgálatok mellett olyan algoritmust dolgozott ki, amely a vizuális információ téri és időbeli felbontását optimalizálja. Elsőként mutatott rá arra, hogy a látásszerveződés fejlődése még alapvetőnek tekintett funkciók terén is egészen a serdülőkorig tart (*PNAS*, 1999). Különböző betegpopulációknál (amblyopia, Williams-szindróma, skizofrénia) kimutatta a látás alacsony szintű agykérgi reprezentációinak ingerlés általi és genetikai meghatározottságát, és kapcsolatokat talált gének és a viselkedés között. Feltárta, hogy az alvásnak kitüntetett szerepe van a perceptuális tanulásban, továbbá számos fejlődési zavarban ez a szerep sérül. Koraszülötteknél kimutatta, hogy a két szemből érkező információk integrálásának kialakulásához néhány hónap észlelési tapasztalat elegendő, és már a 7 hónapos agykéreg is képes erre a tanulásra (*PNAS*, 2012). Levelező tagságát a látáskutatásban elért nagy nemzetközi elismertséget hozó sikerei mellett szemléletformáló nevelő és tudományszervező szerepe alapján is javasoljuk.

Ajánlók: *Pataki Ferenc, Pléh Csaba, Somogyi Péter*

☞ Kövér György

Hajdúböszörményben született 1949-ben. 2010 óta az MTA doktora. Az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karának oktatója, az ELTE BTK Társadalom- és Gazdaságtörténeti Doktori Programjának vezetője. Szűkebb szakterülete a 19–20. századi magyar gazdaságtörténet (külön a banktörténet) és társadalomtörténet, továbbá az 1945 utáni biografikus politikatörténet és a történetírás elmélete.

1974 és 1991 között a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem Gazdaságtörténeti Tanszékén, közben a Kossuth Lajos Tudományegyetemen, valamint az Eötvös Loránd Tudományegyetem Társadalomtudományi Karán tanított. A magyar gazdaságtörténetről (*Iparosodás agrárországban*. 1982; *Egy krach anatómiája*. 1986) és társadalomtörténetről (*Magyarország társadalomtörténete a reformkortól a második világháborúig* – Gyáni Gáborral) írt összefoglaló monográfiákat. Az utóbbi, itthon hat kiadást megért könyv (1998) angolul az Egyesült Államokban is megjelent (2004). Úttörő a *Losonczy Géza 1917–1957* című biográfiája és mindenekelőtt a 2011-ben megjelent, *A tiszaezlári dráma. Társadalomtörténeti látószögek* című mikrotörténeti monográfiája; ez a munka 2012-ben Akadémiai Díjban részesült. Hét éven át volt elnöke a Hajnal István Kör – Társadalomtörténeti Egyesületnek, jelenleg az MTA Filozófiai és Történettudományok Osztálya Történettudományi Bizottsága Gazdaságtörténeti Albizottságának elnöke. Publikációinak a száma 170, a műveire kapott független hivatkozások száma 326. A számottevő nemzetközi elismertségnek örvendő iskolateremtő tudós szokatlanul tág témakörben folytatott kutatásaival érte el eddigi kimagasló tudományos eredményeit.

Ajánlók: *Gyáni Gábor, Ormos Mária, Orosz István, Romsics Ignác*

☞ Radnóti Sándor

Budapesten született 1946-ban. 1991 óta a filozófiai tudományok doktora. Az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kara Művészetelméleti és Médiakutatási Intézet Esztétika Tanszékének egyetemi tanára. Szűkebb szakterülete a művészetelmélet, a művészettörténet filozófiai rekonstrukciója, a műkritika-elmélet, a modernitáselméletek és a kultúratudomány.

A művészetfilozófia területén alkotott maradandót. Pályakezdő Walter Benjamin-kutatásaival a hermeneutikai hatás- és befogadásesztétikához kapcsolódott, amelyet a fiatal Lukács történetfilozófiai esztétikájával ötvözött. A 70-es években könyvet írt Benjaminról, majd a misztika és a líra összefüggéseiről. Ezután egy nagyobb projekt keretében rekonstruálta számos jelentős 20. századi művészettörténész (Riegl, Dvořák, Worringer, Panofsky, Kubler stb.) művészetfilozófiáját. Ezeknek a szerzőknek a magyar publikálása – mint ahogyan Benjamin legterjedelmesebb magyar gyűjteménye is – az ő nevéhez fűződik, stíluselméleti kutatásainak eredményeit pedig önálló tanulmányok mellett 1990-ben egy nagy német nyelvű antológiában összegezte. A művészethamisításról szóló filozófiai monográfiája 1995-ben jelent meg magyarul, 1999-ben angolul, és a téma egyik fontos hivatkozási pontjává vált. Ezután a művészetkritika elméletével, illetve múzeumfilozófiával foglalkozott; ezekkel kapcsolatos tanulmányai sorra jelentek meg magyarul és idegen nyelveken. Az ezredforduló utáni évtized második felében Winckelmannról és a modern művészetfogalom keletkezéséről írt könyvet. Eddig tizenhárom könyve jelent meg. Számos filozófiai művet szerkesztett és válogatott. Jelentős irodalomkritikai munkássága is. Az ELTE professzoraként ő szervezte meg és vezeti az egyetem esztétikai doktori iskoláját. A rendszerváltás utáni legjelentősebb irodalmi, kritikai és elméleti folyóiratnak, a Holminak a szerkesztője.

Ajánlók: *Heller Ágnes, Marosi Ernő, Vajda Mihály András*

☞ Rainer M. János

Budapesten született 1957-ben. 2002 óta az MTA doktora. Az Országos Széchényi Könyvtár 1956-os Intézet – Oral History Archivum csoportvezetője, az egri Eszterházy Károly Főiskola professzora. Szűkebb szakterülete az 1945 utáni magyar történelem.

1991-től az 1956-os Intézet munkatársa, 1997-től 2012-ig igazgatója. Szakterületének itthon és külföldön egyaránt jól ismert és megbecsült kutatója. Munkái közül kiemelkedik Nagy Imréről írott kétkötetes élet- és korrajza (1996, 1999), amellyel az MTA doktora lett, és amely angolul, németül, oroszul és lengyelül is megjelent. Az elmúlt 10 évben elsősorban a Kádár-korszak kutatásával foglalkozott. E tárgyban 2004-ben 500 oldalas tanulmánykötetet szerkesztett (*„Hatvanas évek” Magyarországon*). Antall József és az állambiztonsági szervek 1957 és 1989 közötti „kapcsolatáról” írott remek mikroelemzése (*Jelentések hálójában. Antall József és az állambiztonság emberei 1957–1989*) 2008-ban, az egész korszak alapkérdéseit teoretikus igénnyel tárgyaló kötete (*Bevezetés a kádárizmusba*) pedig 2011-ben jelent meg. Mintegy negyedszázados kutatói pályája során összesen 14 önálló

kötetet jelentetett meg, és 34-et szerkesztett. Ezek közül 10 idegen nyelveken jelent meg külföldi kiadónál. Emellett több mint 200 tanulmányt és cikket írt. Szerepe az 1945 utáni magyar történelem feltárásában és szakszerű bemutatásában páratlan. Nincs még egy olyan történészünk, aki annyit tett volna az államszocializmus korának megismertetése érdekében, mint ő. A műveire kapott független hivatkozások száma: 715.

Ajánlók: *Gyáni Gábor, Ormos Mária, Romsics Ignác*

☞ Rózsa Erzsébet

Nádudvaron született 1945-ben. 2000 óta az MTA doktora. A Debreceni Egyetem Filozófia Intézetének egyetemi tanára, a Bioetika Kutatócsoport és a Humán Tudományok Doktori Iskola vezetője. Szűkebb szakterülete a filozófiatörténet, a német idealizmus, Hegel filozófiája.

A paternalizmus és az autonómia viszonyára irányuló interdiszciplináris kutatásait hazai és nemzetközi kapcsolati hálóban végzi: a cél olyan magatartási minták kidolgozása/közvetítése, amelyek támogatják az európai értékek korszerű érvényesülését. A Westfälische Wilhelms-Universität Münster Kollegforschergruppe für Normenbegründung in Medizinethik und Biopolitik fellow-ja. 2007 és 2009 között a Berlin-Brandenburgi Tudományos Akadémia humán projektjének külső szakértője volt. A *Meditor* magyar bioetikai folyóirat társkiadója. Kiemelt szakterülete a fentiek közül Hegel filozófiája. Az Internationale Hegel-Gesellschaft vezetőségi tagja. Rendszeresen publikál rangos nemzetközi kiadványokban, konferenciák vendége és szervezője. A hegeli rendszer kérdéseit új megvilágításba helyező fontosabb munkái: *Versöhnung und System* (2005); *Hegels Konzeption der praktischen Individualität* (2007). 2012-ben 3 könyve jelenik meg, köztük a *Modern Individuality in Hegel's Practical Philosophy* című monográfia. A Hegel-Forum (Fink, München), a Critical Studies in German Idealism (Brill, Leiden/Boston) könyvsorozatok tanácsadója. 1990 és 2012 között tagja az MTA Filozófiai Tudományos Bizottságának, 2004 és 2007 között közgyűlési képviselő. 1991 óta a Magyar Filozófiai Szemle szerkesztőbizottságának a tagja. 10 éven át dolgozott a Magyar Akkreditációs Bizottság Filozófiai Bizottságában is. A Debreceni Egyetemen és a Debreceni Területi Bizottságban több tisztséget tölt be. Számos hazai tanítványa futott be karriert felsőoktatási, kulturális, tudományos és politikai intézményekben. Több német tanítványa professzor.

Ajánlók: *Fehér M. István, Kertész András, Nyíri János Kristóf*

Külső tagságra ajánlottak

☞ Fónagy Péter

Budapesten született 1952-ben. 1980-ban szerzett PhD-fokozatot a University College Londonban. A University College London tanszékvezetője, klinikai pszichológus és pszichoanalitikus. Szűkebb szakterülete a pszichoanalízis, a klinikai pszichológia.

600 közleményével, 28 000 hivatkozással, 77-es h-indexszel a mai klinikai pszichológia legnagyobb hatású kutatója. A mentális zavarok fejlődésére kimutatta, hogy a gondolati és az érzelmi beleélést mutató mentalizációs fejlődés és az érzelmszabályozás zavara kötődési problémákhoz vezet. A borderline személyiségzavarokra igazolt egy pszichoterápiás eljárást, amely a mentalizációhoz szükséges tükrözési működést, továbbá valósabb kapcsolatok kialakítását erősíti. Sok kutatási és képzési kapcsolatot tart a magyar kutatói és klinikai közösséggel. Külső tagságát mind kiterjedt hazai kapcsolatai, mind a modern klinikai pszichológiai gondolkodásban játszott kiemelkedő szerepe alátámasztják.

Ajánlók: *Kiefer Ferenc, Pataki Ferenc, Pléh Csaba*

☞ Gánóczy Sándor

Budapesten született 1928-ban. 1963-ban teológiai PhD és 1969-ben PhD fokozatot szerzett. A Würzburgi Egyetem Hittudományi Karának volt tanszékvezető egyetemi tanára, professor emeritus. Szűkebb szakterülete a Kálvin-kutatás, a filozófia és a keresztény teológia közötti határterületek.

A teológia és a filozófia terén 32 monográfia szerzője, amelyek közül a legtöbb német vagy francia nyelven íródott. Ezek jelentős része megjelent angol, olasz, spanyol, magyar és más nyelveken is. Nemzetközi lexikonokban 50 szócikket közölt. A Kálvin-kutatás egyik legnagyobb nemzetközi szaktekintélye. Jelentős eredményeket ért el a teológia és a szaktudományok, főleg a fizika, a biológia és az agykutatás közötti párbeszéd területén.

Ajánlók: *Csányi Vilmos, Kelemen János, Vető Miklós*

☞ Habsburg Géza

Budapesten született 1940-ben. 1965-ban a firenzei reneszánsz képzőművészetének témakörében szerzett PhD fokozatot a fribourgi egyetemen. A Faberge Co. igazgatója. Szűkebb szakterülete az újkori udvari művészet és kincstárak kutatása, különös tekintettel az orosz cári udvar által favorizált udvari művész, Carl Fabergé munkásságára.

1968-tól kezdve különböző nemzetközi aukciós házak szakértőjeként, majd vezetőjeként szerzett magának nagy nemzetközi tekintélyt. Munkássága a műértő-szakértő gyakorlati tapasztalatain és ismeretein alapul. Az 1990-es évek óta többször hazlátogatott, a Magyar Tudományos Akadémián, az MTA Művészettörténeti Kutatóintézetében és az Iparművészeti Múzeumban számolt be Fabergé-kutatásairól, valamint családi felme-

nőinek, a Habsburgok nádori ágának művészeti kultúrájára vonatkozó kutatásairól. Előadásai mind tárgyi tartalmukban, mind metodikájukkal jól kapcsolódnak a hazai kutatásokhoz. A közelmúltban az Iparművészeti Múzeum kezdeményezésére a múzeum nemzetközi baráti körének alelnökségét vállalta el.

Ajánlók: *Bálint Csanád, Galavics Géza, Marosi Ernő*

☞ Oplatka Andreas

Budapesten született 1942-ben. 1968-ban szerezte PhD fokozatát a zürichi egyetemen nyelvtudományokból, 2004-ben habilitált a Bécsi Egyetemen a Kelet-Európa Történeti Intézetben magyar és kelet-európai történelemből. A budapesti Andrassy Egyetem óraadó professzora. Történész, újságíró, műfordító. Szűkebb szakterülete a 19. század, a reformkori magyar történelem, Széchenyi István és kora; a 20. század közép- és kelet-európai történelme; az irodalom- és történettudomány, mint egymást kiegészítő szakok; az oral history lehetőségei és korlátai.

1956-ban emigrált Svájcba. A zürichi és a Bécsi Egyetemen végzett történelmet és germanisztikát. A hidegháború időszakában külpolitikai újságíróként szerzett nemzetközi hírnevet. Történeti-politikai elemzéseket ír a szovjet zóna országairól, ezek közül is kiemelkedő 1987-ben Gorbacsov politikájáról írott monográfiája. Az egyik legigényesebb magyar–német műfordítóként is ismert. Történelmi munkássága révén ismeri a nyugati világ Magyarország kiemelt szerepét a szovjet zóna felbomlásában. Német nyelvterületen minden, magyar történelem iránt érdeklődő ismeri Széchenyi István-monográfiáját („*Ein Mann... Graf Stephan Szechenyi*.” Bécs, 2004). Az MTA elnökének megbízásából 2008 óta dolgozik Széchenyi válogatott levelezésének magyar nyelvű kiadásán.

Ajánlók: *Bayer József, Glatz Ferenc, Orosz István*

☞ Tengelyi László

Budapesten született 1954-ben. 2000 óta az MTA doktora. A Bergische Universität Wuppertal professzora, filozófus. Szűkebb szakterülete a német és a francia eredetű fenomenológia.

A német és a francia eredetű fenomenológia nemzetközileg elismert kutatója, aki ezt a hagyományt egyszersmind önálló filozófia kidolgozására is felhasználja. Hét könyv, valamint több mint száz tanulmány szerzője magyar, német, angol és francia nyelven. A Német Fenomenológiai Társaság volt elnöke. Vendégprofesszor volt Poitiers-ben, Nizzában, a párizsi Sorbonne-on, az egyesült államokbeli Memphisben, a kanadai Laval Egyetemen, valamint a Hong Kong-i Kínai Egyetemen. A budapesti Eötvös Loránd Tudományegyetem egyik önálló doktori programjának megalapítója, a Wuppertali Egyetemen számos, különböző országokból (köztük Magyarországról is) érkezett doktorandusz vezetőtanára. Szakmai irányítása alatt húsz (nyolc magyar és tizenkét idegen nyelvű) megvédett és könyv alakban is megjelentetett doktori értekezés készült.

Ajánlók: *Heller Ágnes, Vajda Mihály András, Vető Miklós*

MATEMATIKAI TUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

Rendes tagságra ajánlottak

☞ Juhász István

Budapesten született 1943-ban. Az MTA levelező tagja 2007 óta. Az MTA Rényi Alfréd Matematikai Kutatóintézet kutatóprofesszora, a Halmazelmélet és Általános Topológia Osztály vezetője. Szűkebb szakterülete a halmazelmélet.

Már az 1970-es évek elején felismerte, hogy a kombinatorikus halmazelmélet és az újonnan felfedezett axiomatikus halmazelméleti módszerek ötvözetével klasszikus megoldatlan kérdések sora válik támadhatóvá. Az ekkor publikált korai monográfiájával a halmazelméleti topológiai vizsgálatok egyik kezdeményezője volt, és így vált Budapest ennek az új tudománynak az egyik centrumává. A levelező taggá választása óta eltelt hat évben tizenkilenc dolgozatot közölt rangos nemzetközi folyóiratokban. Itthoni és külföldi, múltbeli és jelenlegi funkcióinak hosszú listája bizonyítja, hogy a tudományos közéletnek is rendkívül értékes résztvevője. Javasoljuk, hogy a Közgyűlés válassza az Akadémia rendes tagjává.

Ajánlók: *Császár Ákos, Hajnal András, Laczkovich Miklós, Pintz János, Sárközy András, Simonovits Miklós, Szemerédi Endre, T. Sós Vera*

☞ Major Péter

Budapesten született 1947-ben. 2004 óta az MTA levelező tagja. Az MTA Rényi Alfréd Matematikai Kutatóintézet kutatóprofesszora. Szűkebb szakterülete a matematikai statisztikus fizika és a matematikai statisztika.

Kiterjesztette a Wiener–Ito-integrált az empirikus mérték hibafolyamata szerinti integrálra, és igen hatékony exponenciális becslést adott a statisztikák farokeloszlására. A Freeman J. Dyson által bevezetett ún. hierarchikus modell fázisátmenetét bizonyította és elemezte a renormálási csoport matematikailag szigorú alkalmazásával. Finom és pontos eredményeket ért el a síkbeli négyzetrács egy görbe közelébe eső pontjainak statisztikájában. Ezek az eredmények az ún. kvantumkáosz elméletéhez járultak hozzá, és a Jakov G. Sinai által kezdeményezett kutatások körébe tartoznak. Az utóbbi években normalizált empirikus mértékek szerinti többváltozós integrálok, illetve ilyen integrálcsoportok maximumának a farokbecslésével foglalkozott.

Ajánlók: *Csiszár Imre, Fritz József, Györfi László, Hatvani László, Katona Gyula, Révész Pál, Simonovits Miklós, Szász Domokos, Tusnády Gábor*

Levelező tagságra ajánlottak

☞ Csirik János

Ambrózfalván született 1946-ban. 1990 óta a matematikai tudományok doktora. A Szegedi Tudományegyetem Számítógépes Algoritmusok és Mesterséges Intelligencia Tanszékének egyetemi tanára. Szűkebb szakterülete a számítástudomány, az informatika.

Tudományos eredményei közül kiemelendő egy orvosi képfeldolgozó rendszer létrehozása, amelynek során a képkiértékelő rész tervezését végezte, és megvalósítását irányította. A rendszer első változata SEGAMS (Szegedi Gammacamera System) néven készült el. A SEGAMS fejlesztése során a kiértékelő orvos munkájának a könnyítése érdekében a teljes rendszert, amely száznál több funkciót tartalmazott, egy fastruktúrába rendezték. A hetvenes években választott megoldás a mai rendszerek természetes része. Az elmúlt húsz évben a ládapakolási algoritmusok elemzése területén több kiemelkedő elméleti eredményt is elért. A legfontosabbak közé tartozik egy, a legkisebb négyzetek módszerén alapuló új eljárascsalád definiálása és elemzése, amely az átlagos viselkedés szempontjából az eddigi legjobb eljárás (*Journal of ACM* 53 [1], 2006, 1–65). A duális probléma esete társszerzővel megmutatta, hogy a legegyszerűbbnek tűnő online algoritmusnál jobb nem létezik (*Discrete Applied Math* 21 [2], 1988, 163–167). A változó méretű ládák esetére bevezetett online algoritmus jelenleg is a legjobb eljárás erre a problémára (*Acta Informatica* 26 [8], 1989, 697–709). 169 közleménye jelent meg. Hivatkozásainak száma: 1270.

Ajánlók: Gécseg Ferenc, Kátai Imre, Leindler László, Rónyai Lajos

☞ Frank András

Budapesten született 1949-ben. 1990 óta a matematikai tudományok doktora. Az Eötvös Loránd Tudományegyetem Matematikai Intézetének igazgatója, az MTA–ELTE Eger-vary Jenő Kombinatorikus Optimalizálási Kutatócsoportjának a vezetője. Szűkebb szakterülete a kombinatorikus optimalizálás és a gráfelmélet.

Mintegy 90 tudományos dolgozat szerzője, amelyekre több mint 900 dolgozatban több mint 1600 hivatkozás ismert. Elismertségét mutatja Szele Tibor-díja (2002), Szentgyörgyi Albert-díja (2009) és az, hogy az 1998-as berlini Nemzetközi Matematikuskongresszuson meghívott előadó volt. Elsők között ismerte fel, hogy egy gráfelméleti problémában a lineáris feltételeket alkalmasan szubmodulárisokkal helyettesítve sok, egymástól távol álló kombinatorikus és gráfelméleti eredmény közös gyökerére derül fény. Úttörő módon oldotta meg a VLSI-tervezésben fontos problémát, azt, hogy egy négyzetrácson belül mikor lehet adott határpontpárokat élfüggetlen utakkal összekötni. Alapvető Tardos Évával közös eredménye: minden polinomiális időben megoldható kombinatorikus optimalizálási feladat erősen polinomiális időben is megoldható egy elegáns „diophantikus sorfejtés” segítségével. Tanítványaival kidolgozták a gráfok összefüggőség-növelésének elméletét, amely ma igen széles körben kutatott terület. Az egyik legsikeresebb hazai iskolaalkotó matematikus; páratlan lelkesedéssel és energiával foglalkozik fiatal kutatókkal.

Több tanítványa és fiatal munkatársa részesült a Frank András irányításával végzett munkájáért jelentős hazai és nemzetközi elismerésben.

Ajánlók: Komjáth Péter, Lovász László, Sárközy András, Simonovits Miklós, T. Sós Vera

☞ Győri Ervin

Kaposváron született 1954-ben. 1994 óta a matematikai tudományok doktora. Az MTA Rényi Alfréd Matematikai Kutatóintézet tudományos tanácsadója, igazgatóhelyettese. Szűkebb szakterülete a gráfelmélet, a kombinatorika.

A diszkrét matematika nemzetközileg elismert, vezető kutatója, 61 tudományos dolgozatot írt, öt konferenciakötetet szerkesztett. Az extrémális gráfelméletben számos, több évtizedes sejtést sikerült bebizonyítani, illetve áttörést hozó eredményekkel a holtpontról kimozdítani. Sikerült megoldania egy negyed évszázados problémát adott élszámú gráfok éldiszjunkt háromszögeinek a számára vonatkozóan (*Combinatorica* [1987] 267–276), majd általánosítania is tetszőleges méretű klikkekre (*Combinatorica* 11 [1991] 231–243). Egy másik kiemelkedő eredménye háromszögmentes gráfok ötszögeinek számára vonatkozó, évtizedek óta támadhatatlan sejtés háromszázalékos hibával történő elegáns bizonyítása (*Combinatorica* 9 [1989] 101–102). Az utóbbi években új módszerek kidolgozásával egy továbbra is bővülő cikksorozatban kiemelkedő eredményeket ért el az extrémális hipergráfelméletben. Először sikerült bebizonyítani Erdős, Sárközy és T. Sós egy gráfelméleti megfogalmazású, de számelméleti háttérű sejtését, majd a módszert továbbfejlesztve és újabbakkal kiegészítve, a hipergráfok elméletében szokatlanul pontos eredményeket háromszögmentes, illetve adott hosszúságú köröket nem tartalmazó hipergráfokra bizonyította (*Discrete Math.* 163 [1997] 279–284; *Comb. Prob. Comp.* 15 [2006] 185–191; *Discrete Math.* 308 [2008] 4332–4336; *Combinatorica* 32 [2012], 187–203; *Discrete Math.* 312 [2012], 1518–1520; *Comb. Prob. Comp.* 21 [2012], 193–201). Kitüntetései: Rényi Kató-díj (1976), Grünwald Géza-díj (1983), Rényi Alfréd-díj (1993).

Ajánlók: Bollobás Béla, Császár Ákos, Frankl Péter, Füredi Zoltán, Győry Kálmán, Katona Gyula

☞ Krisztin Tibor

Mórahalmon született 1956-ban. 2000 óta az MTA doktora. A Szegedi Tudományegyetem Alkalmazott és Numerikus Matematika Tanszékének tanszékvezető és tanszékcsoportvezető egyetemi tanára. Szűkebb szakterülete a differenciálegyenletek és a funkcionál-differenciálegyenletek.

Egy monográfiája és 57 tudományos dolgozata jelent meg rangos nemzetközi folyóiratokban. Legjelentősebb nemzetközi visszhangot kiváltó eredményeit az utóbbi tizenöt évben érte el a funkcionál-differenciálegyenletek globális, geometriai elméletében. Késleltetett, monoton visszacsatolást modellező funkcionál-differenciálegyenletek egy

osztálya globális attraktorának dinamikai, geometriai és topológiai jellemzésében áttörést hoztak társszerzőivel elért eredményei. Az 1999-ben megjelent monográfia (*Shape, smoothness and invariant stratification of an attracting set for delayed monotone positive feedback*. AMS Fields Inst. Monographs 11. 1999, 245 oldal, társszerzők: Walther és Wu) a nulla egyensúlyi helyzet egy háromdimenziós attraktorának a szerkezetét jellemzi. A kapott halmazt az irodalomban Krisztin–Walther–Wu-attraktornak nevezik. A téma kutatásába több doktoranduszát is bevonta; egyikükkel közösen 2011-ben egy hatvannégy oldalas dolgozatban (*J. Dynam. Differential Equations* 23 [2011], 727–790; társszerző: Vas) bizonyították egy új típusú attraktor létezését. Egy új területen, az állapotfüggő késleltetésű funkcionál-differenciálegyenletek elméletében is alapvető eredményeket ért el. A *Handbook of Differential Equations* (ODE vol. 3, Elsevier, North Holland, 2006, 435–545, társszerzők: Hartung, Walther, Wu) könyvfejezet mellett, hogy áttekinti a problémakör eddigi eredményeit, kidolgozza egy geometriai elmélet alapjait is.

Ájánlók: Daróczy Zoltán, Fritz József, Gécség Ferenc, Hatvani László, Laczkovich Miklós, Major Péter, Révész Pál, Sárközy András, Stépán Gábor, Szász Domokos, Totik Vilmos

✎ Pach János

Budapesten született 1954-ben. 1995 óta a matematikai tudományok doktora. Az MTA Rényi Alfréd Matematikai Kutatóintézet tudományos tanácsadója. Szűkebb szakterülete a kombinatorikus és algoritmikus geometria, a geometriai gráfelmélet.

A kombinatorikus és algoritmikus geometria egyik legaktívabb és legnagyobb tekintélyű kutatója. Több mint 250 dolgozatot, 3 nagy hatású monográfiát írt, amelyeket kínai, japán és orosz nyelvre is lefordítottak. Szerkesztésében 7 cikkgyűjtemény látott napvilágot. Vezető szerepet játszott a gráf- és hipergráfelméleti módszerek alkalmazásában az algoritmikus geometria és a robotika területén (Pach–Sharir: *Combinat. Geom. & Alg. Appls*, AMS, 2009). A megengedett sorozatok módszerének messzemenő általánosításával megoldotta Scott régi sejtését (Pach–Pinchasi–Sharir: *JCT A*, 2004). Tardossal pontot tett az epsilon-hálók elméletének egyik alapkérdésére (*SoCG*, 2011). A Szemerédi-féle regularitási lemma kiterjesztésével bebizonyított egy nevezetes geometriai szelekciós tételt (Pach: *Comput. Geom.*, 1998), DeFraysseix-vel és Pollackkal közösen pedig felfedezte a síkgráf-reprezentáció egyik alaptételét (*STOC*, 1988). Az utóbbi 15 évben az ő vezetésével körvonalazódott egy új tudományág, a geometriai gráfok elmélete (*Handbook of Discr. & Comput. Geom.* Chapter 10, 2004). Tucatnyi tanítványa közül ma többen nemzetközi hírű kutatók. Témaköre vezető folyóiratának (*Discrete Comput. Geom.*) társfőszerkesztője és 10 további nemzetközi tudományos folyóirat szerkesztőbizottsági tagja. 1989-ben ő szervezett először algoritmikus geometriai konferenciát Magyarországon. Plenáris előadást tartott számos rangos nemzetközi konferencián. Kitüntetései: Ford-díj (1990, Mathematical Association of America), Rényi-díj (1993), Akadémiai Díj (1998). 2012-ben ACM Fellow-nak választották.

Ájánlók: Bárány Imre, Császár Ákos, Füredi Zoltán, Hajnal András, Juhász István, Komjáth Péter, Pintz János, Ruzsa Z. Imre, Szemerédi Endre

✎ Páles Zsolt

Sátoraljaújhelyen született 1956-ban. 2001 óta az MTA doktora. A Debreceni Egyetem tudományos rektorhelyettese, az Analízis Tanszék egyetemi tanára, a Matematika- és Számítástudományok Doktori Iskolájának vezetője. Szűkebb szakterülete a matematikai analízis és az operációkutatás.

195 dolgozatában nemzetközi visszhangot kiváltó eredményeket ért el. Egy könyvet és három konferenciakötetet szerkesztett, több rangos konferenciát szervezett. Munkáira eddig több mint 1200 független hivatkozást kapott. Vezetése mellett hatan szereztek PhD fokozatot. Megoldotta több fontos középértéktékosztály összehasonlítási, homogenitási és jellemzési problémáját (*Acta Math. Hungar.* 40 [1982], 243–260; *Aequationes Math.* 32 [1987], 171–194), ezzel általánosítva Kolmogorov, Nagumo és de Finetti eredményeit. A lineáris kétváltozós függvényegyenletekre olyan általános eljárást talált, amely az ismeretlen függvényekre közönséges differenciálegyenleteket szolgáltat (*Aequationes Math.* 43 [1992], 236–247). A függvényiterációt is tartalmazó függvényegyenletek elméletében gyökeresen új, valós függvénytani megfontolásokon alapuló módszereket dolgozott ki az ismeretlen függvények regularitásának bizonyítására (*Publ. Math. Debrecen* 61 [2002], 157–218). A véges dimenziós terek közötti lokálisan Lipschitz-függvények Clarke-féle általánosított deriváltját és ennek kalkulusát kiterjesztette a Banach-terek között ható leképezésekre (*Set-Valued Anal.* 15 [2007], 331–375). Jellemezte az olyan valós függvényeket, amelyek egy konvex függvény korlátos és Lipschitz-függvénnyel való perturbációjaként állnak elő (*Proc. Amer. Math. Soc.* 131 [2003], 243–252). Alapvető eredményeket ért el a konvexitás stabilitásának vizsgálatában is, amelyhez Korovkin-típusú tételeket fejlesztett ki (*J. Approx. Theory* 164 [2012], III–II42).

Ájánlók: Daróczy Zoltán, Demetrovics János, Kátai Imre, Laczkovich Miklós, Leindler László, Pethő Attila, Prékopa András, Totik Vilmos

✎ Pyber László

Budapesten született 1960-ban. 1998 óta az MTA doktora. Az MTA Rényi Alfréd Matematikai Kutatóintézet tudományos tanácsadója. Szűkebb szakterületei a csoportelmélet és a kombinatorika.

Korosztályának kimagasló hazai matematikusa. Pályája ma is meredeken felfelé ível, nemrég Szabó Endrével együtt ért el egy igen mély, a csoportelméleten messze túlmutató jelentőségű csúcseredményt. Ennek az ún. „szorzattétel”-nek (amelyet a Fields-érmes T. Taoval és munkatársaival egy időben bizonyítottak) messzemenő következményei vannak a nemkommutatív számelméletben. A Pyber–Szabó-eredmény effektív, így az alkalmazásokban is fontos többletet ad Taoékhoz képest. Sajátos erőssége, hogy a csoportelméleti kutatásokba kombinatorikus szemléletet vitt, ezzel a „magyaros ízzel” is gazdagítva a matematikának ezt a nagy hagyományú területét. Kiemelkedő munkája az adott elemszámú véges csoportok számának becslése, amely az *Annals of Mathematics*-ban jelent meg 1993-ban. A reziduálisan véges csoportok részcsoporthoz tartozó növekedésének sokat

vizsgált témakörében a világ öt legjelentősebb kutatója között tartják nyilván. A témakör alapvető monográfiájában három fejezet teljesen az ő munkáin alapul. Goldfelddel és Lubotzkyval közös 2004-es *Acta Mathematica*-dolgozatában $PSL(2, \mathbb{Z})$ részcsoporthoz való tartozására adott meglepően pontos eredményt. Az *Annals*-ban 2007-ben jelent meg Pyber és Jaikin-Zapirain cikke, amelyben egyszerű csoportelméleti jellemzését adták azon provokációs csoportoknak, amelyeket r véletlenül választott elem pozitív valószínűséggel generál. Ezzel egységes magyarázatot adtak számos korábbi eredményre, valamint nyitott kérdéseket is megoldottak.

Ajánlók: Babai László, Györy Kálmán, Katona Gyula, Pálfi Péter Pál, Rónyai Lajos, Ruzsa Z. Imre, Simonovits Miklós

☞ Simon István

Budapesten született 1947-ben. 1987 óta a biológiai tudomány doktora. Az MTA Természettudományi Kutatóintézet Enzimológiai Intézetének tudományos tanácsadója, kutatócsoport-vezetője. Szűkebb szakterülete a fehérjék szerkezetének vizsgálata.

Okleveles fizikus (1969), a biológiai tudomány (1996) és a fizikatudomány (1997) habilitált doktora, egyetemi magántanár (1997). Akkor kezdett a szerves vegyületek (cellulózok és fehérjék) térszerkezetével foglalkozni, amikor még szinte egyáltalán nem voltak mérési eredmények. Fizikus lévén mégis képes volt olyan potenciálfüggvényeket kialakítani, amelyek minimalizálásával használható predikció adható az alkotóelemek koordinátáira. Tekintve, hogy a szükséges számítások mérete az eljárást nagyon lassúvá teszi, ennek gyorsítására új statisztikus módszereket keresett, amelyekkel az időközben felgyorsuló mérések eredményei átvihetők olyan feladatok megoldására, amelyekre vagy nincsenek mérési eredmények, vagy jelenleg ezek nem is kivitelezhetők. Közben kialakította maga körül a tehetséges tanítványok gyűjteményét, akiknek gondos és minden részletre figyelő irányításával meg tudta határozni a globuláris fehérjék térszerkezetén túl a fehérjék bonyolult kölcsönhatásait. Az élő sejt kapcsolatát a külvilággal a sejt falát átfúró úgynevezett membránfehérjék biztosítják. Ezek térszerkezetének mérése ma még gyakorlatilag megoldatlannak tekinthető. Erre a feladatra több, egymástól független módszert dolgozott ki, amelyek meglepően azonos eredményre vezettek. A következő lépés a rendezetlen fehérjék csoportjának a felfedezése volt, amelyek éppen azért ismerhetők fel, hogy a potenciáljuk alkalmatlan stabilis térszerkezet kialakítására.

Ajánlók: Csiszár Imre, Penke Botond, Tusnády Gábor, Vicsek Tamás, Závodszy Péter

☞ Stipsicz András

Budapesten született 1966-ban. 2002 óta az MTA doktora. Az MTA Rényi Alfréd Matematikai Kutatóintézet tudományos tanácsadója. Szűkebb szakterülete a topológia.

A világ vezető kutatói közé tartozik az alacsony dimenziós topológia és a szimplektikus geometria területén. Kimagasló érdeme, hogy hazánkat ezen központi, az utóbbi három évtizedben számos Fields-medállal jutalmazott, de nálunk korábban hiányzó terület egyik

nemzetközi központjává tette. Meghívott előadó volt a Nemzetközi Matematikai Unió 2010-es kongresszusán és a 2. Európai Matematikai Kongresszuson. Társ szerzője három könyvnek, amelyeket az AMS, illetve a Springer jelentetett meg. R. Gompffal közös *4-Manifolds and Kirby Calculus* (AMS) című, 1999-ben publikált 540 oldalas könyvére 470-nél több hivatkozást, 80 publikációjára több mint 1420 hivatkozást kapott. Támogatást nyert az MTA Lendület programjának keretében, és megkapta az EU ERC Advanced Grantját (LDTBud 2012–2017, 1,2 millió euró). Két eredményét emeljük ki: (1) Cikkek egy sorozatában P. Liscával meghatározták feszes kontakt struktúrák létezését Seifert fibrált 3-sokaságokon; ebben az általuk kifejlesztett kontakt műtéti eljárást kombinálták Ozsváth és Szabó elméletével (On the existence of tight contact structures on Seifert fibered 3-manifolds. *Duke Math. J.* 148, 2009). (2) M. Bhupallal osztályozta azon felületsingularitásokat, amelyek kisimításának homológiacsoportjai torziók. E komplex analitikus kérdés megoldásában szimplektikus topológiát alkalmaztak (Weighted homogeneous singularities and rational homology disk smoothings. *Amer. J. Math.* 133, 2011).

Ajánlók: Babai László, Hajnal András, Juhász István, Kollár János, Lempert László, Pintér János, Szűcs András

☞ Tardos Gábor

Budapesten született 1964-ben. 2005 óta az MTA doktora. Az MTA Rényi Alfréd Matematikai Kutatóintézet tudományos tanácsadója, a „Kriptográfia” Lendület kutatócsoport vezetője. Szűkebb szakterülete a kombinatorika, a számítógép-tudomány, a kriptográfia.

Dolgozatai a matematika és a számítógép-tudomány legkiemelkedőbb folyóirataiban (*Inventiones Math.*, *J. Amer. Math. Soc.*, *J. ACM* stb.) és vezető konferenciáinak (STOC, FOCS) kiadványaiban jelentek meg. A kriptográfia területén áttörő eredményt ért el egy olyan ujji lenyomat kód megalkotásával, amely ellenáll azoknak a támadásoknak is, amikor több példány összevetésével próbálják megkeresni és megváltoztatni a dokumentumba rejtett egyedi kódot. Ez a munka óriási hatást váltott ki, a „Tardos fingerprinting” kifejezésre a Google több ezer találatot mutat. Az extrémális kombinatorikában A. Marcuszal közös cikkében (*J. Comb. Theory*, 2004) olyan 0–1 mátrixokat vizsgáltak, amelyek bizonyos megadott 0–1 mátrixokat nem tartalmaznak részmátrixként, és ennek segítségével megoldották az algebrai kombinatorika egy régen nyitott problémáját, a Stanley–Wilf-sejtést. R. Moserrel közösen konstruktív bizonyítást adtak a Lovász lokális lemmájára, és egyúttal egy nagyon egyszerű véletlen algoritmust is mutattak (*Journal of the ACM*, 2010). A közelmúltban fogadta el közlésre a *Journal of the AMS* Tardos Gábornak és Pach Jánosnak azt a dolgozatát, amelyben az epsilon-hálók sokat vizsgált kérdéskörében adtak pontos alsó becslést. Elnyerte az 1. Európai Matematikai Kongresszus díját. 2005-ben „Canada Research Chair” állást kapott. Munkái élvezetes olvasmányok. Általában igen szellemes, szép alapötletből kiindulva bámulatosan virtuóz konstrukciókkal valóítja meg a kitűzött célt.

Ajánlók: Pálfi Péter Pál, Pethő Attila, Szemerédi Endre

☞ **Tóth Bálint**

Kolozsvárott született 1955-ben. 1999 óta az MTA doktora. A Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Matematika Intézete Sztochasztika Tanszékének, valamint a University of Bristol, School of Mathematics egyetemi tanára. Szűkebb szakterülete a valószínűségszámítás és a fizikai matematika.

Rendkívül sokoldalú tudós, eredeti módszerei több nevezetes probléma megoldásához vezettek el. Ötvennél több dolgozatára legalább 550 független hivatkozás érkezett, köztük a Nobel-díjas Leggett cikke és C. Newman méltatása a Fields-érmes W. Wernerről. Szász Domokossal a Brown-mozgás elméletéhez járultak hozzá. A nevezetes Kipnis–Varadhan-elméletet elsőként terjesztette ki a nemreverzibilis esetre, amelyet később jelentősen általánosított. A Bose–Einstein- és a Hubbard-modell tárgyalása a fizika szempontból is érdekes. Úttörő eredmény hosszú memóriájú bolyongások anomális diffúziójának vizsgálata a lokális idő kombinatorikus elemzésével. Ez egy radikálisan új objektum, a „Brownian Web” Tóth–Werner-féle elméletének kiindulópontja. A Valkóval definiált és vizsgált „kölcsonható kizárások folyamata” az utóbbi évek legérdekesebb modellje. Ennek hidrodinamikai limese a PDE-elmélet legújabb módszereivel adódik. Megoldotta Erdős és Révész egy régi kérdését. Új megvilágításba helyezte a véletlenszerűen növekvő hálózatok elméletét és az általánosított Erdős–Rényi-féle véletlengráf-modell kapcsán az „önszervező kritikusság” fogalmát. Az utóbbi években is tucatnyi jelentős eredménye született a hosszú memóriájú bolyongások és diffúziók témakörében, Varadhan és Yau módszereinek élesítésével. Hét végzett PhD-hallgatója közül Balázs M. és Valkó B. már nemzetközileg elismert tudósok. Bizonyos mértékig W. Werner is tanítványának tekinthető, hét közös cikket írtak.

Ajánlók: *Bárány Imre, Csiszár Imre, Domokos Gábor, Fritz József, Györfi László, Kertész János, Lovász László, Major Péter, Révész Pál, Szász Domokos, T. Sós Vera, Tusnády Gábor*

Külső tagságra ajánlottak

☞ **Boros Endre**

Budapesten született 1953-ban. 1985-ben PhD fokozatot szerzett New Jersey állami egyetemén. A RUTCOR, Rutgers Center for Operations Research „distinguished” professzora és igazgatója. Szűkebb szakterülete az operációkutatás diszkrét módszerei és alkalmazásuk.

Az elméletben, az alkalmazásokban és a számítástechnikai módszerekben is kiváló eredményeket ért el. Eredményei főként perfektt gráfokkal, poliéderek csúcsainak meghatározásával, éles valószínűségi korlátokkal és speciális Boole-függvényekkel kapcsolatosak. Több, hosszú ideig nyitott sejtésre adott választ. Nemzetközi jellegű, virágzó tudományos iskolákat hozott létre. Alkalmazási szempontból nagy jelentőségű eredményei a Logical

Analysis of Data módszer továbbfejlesztése, a kvadratikusan optimalizáció alkalmazása a képfeldolgozásban és az éles valószínűségi korlátok alkalmazása távközlési és energia-rendszerek megbízhatósági számításában. Három nemzetközi folyóirat főszerkesztője, munkáira több mint 3400 hivatkozást kapott, h-indexe 30.

Ajánlók: *Füredi Zoltán, Katona Gyula, Prékopa András*

☞ **Fecskán Mihály**

Érsekújvárott született 1960-ban. 2001-ben szerzett nagydoktori fokozatot. A Pozsonyi Comenius Egyetem Matematikai Analízis Tanszékének egyetemi tanára. Szűkebb szakterülete a differenciálegyenletek, a nemlineáris analízis.

Fő kutatási területe a differenciálegyenletek kvalitatív elmélete, elsődlegesen homoklinikus megoldások, valamint ezek bifurkációinak és perturbációinak, illetve az általuk indukált kaotikus jelenségeknek a vizsgálata. Két Springer-monográfiát – *Topological Degree Approach to Bifurcation Problems* (2008); *Bifurcation and Chaos in Discontinuous and Continuous Systems* (2011) – és 149 szócikket írt. A szomszédos országokban élő magyar ajkú matematikusok legkiválóbbjainak egyike, aki hosszú idő óta szoros és termékeny kapcsolatban van a Magyarországon élő matematikusokkal. Tudományos eredményeivel, egész habitusával feltétlenül rászolgált arra, hogy a Magyar Tudományos Akadémia külső tagja legyen.

Ajánlók: *Daróczy Zoltán, Fritz József, Hatvani László, Szász Domokos*

☞ **Gács Péter**

Budapesten született 1947-ben. 1978-ban szerezte meg PhD fokozatát. A Boston University egyetemi tanára. Szűkebb szakterülete az algoritmikus információelmélet, vagyis a Kolmogorov-bonyolultság, a véletlenség és az individuális információ kapcsolata, azok a kérdések, ahol a valószínűségszámítás találkozhat a számítógép-tudománnyal.

Első eredménye annak (Körner Jánossal közös) bizonyítása, hogy pusztán korrelált információból nem lehet közös információt generálni. Bár ekkor fő kutatási iránya másfelé fordult, az 1990-es évektől a közös véletlen problémája újra előtérbe került. Legfontosabb eredménye a pozitív átmenetű véges automaták homogén lineáris sorozatának ergodicitását cáfoló Kurdyumovtól származó heurisztikus bizonyítás egzaktté tétele. Peter Winklertől származik a következő kérdés: Ha a pozitív rács tengelyeit néhány színnel színezzük, mi annak a valószínűsége, hogy monoton úton kijuthatunk a végtelenbe? A hierarchikus technika messzemenő általánosításával megmutatta, hogy a színek száma megválasztható úgy, hogy a kért valószínűség pozitív.

Ajánlók: *Ajtai Miklós, Csiszár Imre, Fritz József, Györfi László, Hatvani László, Komlós János, Körner János, Lovász László, Major Péter, Révész Pál, Simonovits Miklós, Szász Domokos, Szemerédi Endre, Tusnády Gábor*

✎ Kassay Gábor

Székelyudvarhelyen született 1956-ban. A matematikai tudományok doktora (romániai rendszerben egyenlő a PhD-val), a kolozsvári Babeş-Bolyai Tudományegyetem Matematika és Informatika Karának professzora. Szűkebb szakterülete a nemlineáris analízis és alkalmazásai az optimalizálásban.

66 dolgozatot publikált, ezekből 36-ot ISI-folyóiratokban, jelentősen hozzájárulva az egyensúlyfeladatok, variációs egyenlőtlenségek és az optimalizálási feladatok elméletéhez. Két monográfiája, valamint négy könyvfejezete jelent meg, három a Springer Kiadónál. Eredményeinek nemzetközi hatásait, elismertségét jelzi a 338 idézés és az ehhez kapcsolódó 12-es h-index. Hat kontinens 21 egyetemén tartott tudományos értekezleteket, 17 országból 32 társszerzője van. Magyarországi társszerzőkkel 9 cikket írt. A kolozsvári egyetemen számos tanítványa vált kutatóvá, közülük többen ma is mentoruk szűkebb szakterületén dolgoznak. Megalakulása óta tagja a Magyar Operációkutatási Társaságnak. Az MTA köztestületének külső tagja.

Ajánlók: Daróczy Zoltán, Kolumbán József, Németh Sándor, Prékopa András

✎ Tardos Éva

Budapesten született 1957-ben. 1987 óta a matematikai tudományok kandidátusa. A Cornell University, USA, Department of Computer Science egyetemi tanára. Szűkebb szakterülete a számításelmélet, a kombinatorikus optimalizáció, az algoritmikus játékelmélet.

Szakterületeinek vezéralakja, az USA Nat. Acad. Engineering tagja (2007), a Fulkerson- (1988), a Dantzig- (2006), a Gödel- (2012) díjak kitüntetettje, a König-Egerváry-, a Gallai-, a Lovász-féle iskola nemzetközi fáklyavivője. Iskolateremtő a kombinatorikus optimalizáció és az algoritmikus játékelmélet terén. Két forradalmi újítást hozó eredménye: minimális költségű hálózati folyamokra erősen polinomiális algoritmus (*Oper. Res.*, 1986); az „anarchia árának” (hálózati Nash-equilibrium szuboptimalitásának) fogalmilag újszerű becslése (*J. ACM*, 2002). Élénk a hazai szakmai kötődése; hazai fórumokon előad, OTKA-pályázatokat értékel, régi szakmai kapcsolatait a fiatal generációkra is kiterjeszti.

Ajánlók: Babai László, Bárány Imre, Hajnal András, Lovász László, Simonovits Miklós, T. Sós Vera, Szemerédi Endre

AGRÁRTUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

Rendes tagságra ajánlottak

✎ Barnabás Beáta Mária

Budapesten született 1948-ban. 2007 óta az MTA levelező tagja. Az MTA Agrártudományi Kutatóközpont Mezőgazdasági Intézete Növényi Sejtbiológia Osztályának vezetője, habilitált egyetemi magántanár. Szűkebb szakterülete a növényi szaporodásbiológia.

Levelező tagsága óta gazdagította az aszály termést csökkentő hatásának hátterében álló folyamatokról alkotott ismereteket (*Plant Cell & Environ.* 31: 11–38, 2008). Munkatársaival feltárta a fejlődő búza szemtermésszöveti szerkezetében (*Plant Cell Rep.* 30: 551–563, 2011) és génexpressziós mintázatában a stresszorok által okozott változásokat (*Physiol. Plant* 140: 174–188, 2010). Irányította a szárazságtűrésben szerepet játszó epidermális bélyegek (*Plant Biology* 13: 78–84, 2011) és fiziológiai paraméterek (*J. Agron. Crop Sci.* 197: 354–465, 2011) azonosítására irányuló kutatásokat, amelyek lehetővé teszik az eltérő szárazságtűrésű genotípusok megkülönböztetését. Az elmúlt hat évben 27 közleménye jelent meg (IF: 23,6), független idézeteinek száma 364-gyel nőtt.

Ajánlók: Balázs Ervin, Dimény Imre, Hornok László, Horváth József, Nagy Béla, Schmidt János, Solti László, Tomcsányi Pál

✎ Mesterházy Ákos

Deutsch-Krone-ban született 1945-ben. 2007 óta az MTA levelező tagja. A Gabonakutató Kft. tudományos igazgatója, a Szent István Egyetem habilitált egyetemi magántanára és a Szegedi Egyetem c. egyetemi tanára. Szűkebb szakterülete a növény-nemesítés, a rezisztenciakutatás, az élelmiszer-biztonság, a növényvédelem.

A búza-kalászfuzárium QTL-jeinek hatását vizsgálva kiderítette, hogy a fontos QTL-k nem fajspecifikusak, hanem az egész kórfolyamatot szabályozzák (*Crop Sci* 51: 2430–2438; *Can J. Plant Path* 34: 224–238; *TAG* 2007 115: 617–625). Kidolgozta a kalászhvédelem hatékonyabb táblaspecifikus formáját (*Toxins* 3: 1453–1483). A kukorica csőfuzárium-ellenállóság nemesítési problémáit szemleclikkben foglalta össze (*Plant Breeding* 131: 1–19). Részt vett új fumonizintoxinok azonosításában (*Rapid Comm. Mass Spectrometry* 24: 35–42). Négy PhD-hallgató munkáját irányítja. Az elmúlt hat évben 35 tudományos közleménye jelent meg (IF = 15,29), független idézeteinek száma 828-cal gyarapodott.

Ajánlók: Balázs Ervin, Dudits Dénes, Heszky László, Hornok László, Horváth József, Kovács Ferenc (IV. o.), Nagy Béla

Levelező tagságra ajánlottak

☞ Barna Balázs

Budapesten született 1948-ban. 1996 óta a mezőgazdasági tudományok doktora. Az MTA Agrártudományi Kutatóközpont Növényvédelmi Intézetének tudományos tanácsadója. Szűkebb szakterülete a növényi betegség-ellenállóság.

Az egyetem befejezése után bekapcsolódott a növények hiperszenzitív reakciójának (HR) vizsgálatába, és napjainkig a növények betegség-ellenállóságát tanulmányozza. Munkatársaival megállapította, hogy a HR nem oka, hanem következménye a rezisztenciának (*Nature* 239, 215–219, 1972). Ezt az eredményt még 2011-ben is mint úttörő munkát idézték. Munkatársaival kimutatta, hogy az *in vitro* szelektált reaktív oxigéntoleráns dohány számos kórokozóval és abiotikus stresszel szemben ellenálló (*Naturwissenschaften* 80, 420–422, 1993). A gyakorlatban a fokozott antioxidáns-kapacitású növények előállítása biotikus és abiotikus stresszekkel szemben ellenálló kultúrnövények nemesítését teszi lehetővé (*Nature Biotechnology* 17, 192–196, 1999). Elismert iskolateremtő hatását jelzi, hogy ezen a területen review-cikk írására kérték fel (*Plant Physiology and Biochemistry* 2012, sajtó alatt). Független hivatkozásainak száma 751, összes IF: 156,41 a 2011-es lista, 81,3 a megjelenés éve alapján, h-index: 16. Részt vesz valamennyi agrár- és számos tudományegyetem posztgraduális képzésében. Széchenyi professzori ösztöndíjat kapott 1999-ben. Az ELTE és a SZIE címzetes egyetemi tanára. Az MTA Növényvédelmi Kutatóintézetnek 7 évig igazgatóhelyettese, majd 4 évig igazgatója volt. Tagja az Európai Növénybiológiai Társaságok Szövetségének, az Amerikai Növénykórtani Társaságnak, az MTA Növényvédelmi Bizottságának és három nemzetközi folyóirat szerkesztőbizottságának.

Ajánlók: Balázs Ervin, Bedő Zoltán, Király Zoltán, Kömíves Tamás, Tóth Miklós

☞ Birkás Márta

Jászapáti született 1951-ben. 2002 óta az MTA doktora. A Szent István Egyetem Mezőgazdasági és Környezettudományi Kar egyetemi tanára. Szűkebb szakterülete a talajművelés, a növénytermesztés.

Nemzetközileg is kiemelkedő eredményeket ért el a talajok védelmében, művelésének megújításában. Nevéhez fűződik a műveléseredetű állapotok felfedése (*Soil Till. Res., Biologia, JEPE, Agr. Cons. Sci., Növénytermelés*), amely a szakirodalomban is új. A szárazság- és csapadéktesztes megelőzésére, enyhítésére kidolgozott módszereit négy országban alkalmazzák sikeresen. Hazánkban a felhasználóterület elérte az évi 2,2 millió hektárt. A nemzetközileg elismert kutató megújította a talajművelés oktatását, új taxonómiákat alkotott (*Tillage, impacts on soil and environment: Encyclopedia of Agrophysics*. Springer, 2011). Könyvei közül három nívódíjas. A *Talajművelők zsebkönyvé*-ért az Év Szerzője címet kapta (2011). Nevéhez kötődik a Gödöllői Talajművelési Iskola megteremtése, amelyben számos hazai és külföldi hallgatót nevel. PhD fokozatot elért hallgatói teljesítménye kiemelkedő. A térségben elsőként publikált korszerű angol nyelvű talajművelési könyvet

(*Environmentally-sound adaptable tillage*. Akadémiai Kiadó, 2008), amelyből a külföldi társintézményekben is oktatnak. A Horvát Talajtani Társaság 2012-ben tiszteletbeli tagjának választotta. A Magyar Talajművelők Társaságának alapító tagja és elnöke, emellett az International Soil Tillage Research Organisation elnöksége téségi tanácsadója. Az MTA doktora fokozat elérése óta 36 tudományos cikkére (11 IF-es) 67 hazai és 143 nemzetközi független hivatkozást kapott. Összes tudományos közleménye 139, független idézői száma 407.

Ajánlók: Heszky László, Láng István, Mézes Miklós

☞ Győri Zoltán

Tiszafehérváron született 1948-ban. 2000 óta az MTA doktora. A Debreceni Egyetem további jogviszonyú tanára, a Központi Élelmiszer-tudományi Kutatóintézet tudományos tanácsadója. Szűkebb szakterülete az élelmiszerlánc, azaz a talaj-növény-állat rendszer minőségvizsgálata a növénytáplálás, a termékfeldolgozás és az élelmiszer-biztonság szempontjából.

Szakterülete nemzetközileg elismert szakértője, fejlesztője szerteágazó tudományos tevékenységgel. A kutatócsoportjával új Cr(III)-Cr(VI) meghatározási módszert dolgozott ki az ICP-HPLC-kapcsolt technikák segítségével (*J Chromatogr A* 774 [1–2] 363–371; *J Chromatogr A* 683, 253–260). A talajok, növényi termékek, takarmányok, élelmiszerek vizsgálatához fejlesztette a minta-előkészítési módszereket, amelyeket a világon számos helyen alkalmaznak (*Comm Soil Sci Plan Anal* 27 [5–8] 1177–1198 és 31 [11–14] 1949–1963). A trágyázás és az öntözés hatásának vizsgálatával hozzájárult az őszi búza és a kukorica minőségvizsgáló módszereinek és értékelésének fejlesztéséhez (*Élelmiszervizsgáló Közlemények* 53 [3] 145–155; *J of Food Physics* 21, 99–102; *Növénytermelés* 55 [1–2] 15–26; *Comm Soil Sci Plan Anal* 36 [13] 373–382; *Cereal Res Commun* 33 [4] 825–832). A kukorica minőségvizsgáló eredményeit a *Cereal grains assessing and managing quality* (2010) könyvben is közreadta. A talaj-növény rendszer nehézfémforgalmának elemzésével új adatokat közölt a tartamtrágyázás, a tisztai nehézfémzennyezés és az élelmiszer-biztonság kapcsolatában (*J Agr Food Chem* 47 [7] 2751–2754; *Chem Spec and Bioavailab* 9 [3] 83–93; *Agrokémia és Talajtan* 59 [1] 117–124; *J Sci Food Agric* 85 [6] 1049–1054). Az élelmiszerlánc minőségbiztosításáról több könyvfejezete jelent meg. Öt szabadalom tulajdonosa. Hazai és nemzetközi elismertségét külföldi meghívások, publikációbírálatok és bizottsági funkciók bizonyítják. Akadémikus habitusát iskolateremtő tevékenysége is igazolja.

Ajánlók: Farkas József, Stefanovits Pál, Váralháy György

✎ **Harrach Balázs**

Mosonmagyaróváron született 1952-ben. 2002 óta az MTA doktora. Az MTA Agrártudományi Kutatóközpont Állatorvos-tudományi Intézet tudományos tanácsadója és témacsoport-vezetője, a Szent István Egyetem címzetes egyetemi tanára. Szűkebb szakterülete az állatorvosi virológia.

Nyolc évig az MTA Állatorvos-tudományi Kutatóintézet igazgatója volt. Legjelentősebb tudományos eredményei: a *Stachybotrys* izolátumok mikotoxinjait azonosította HPLC-vel és tömegspektrometriával (*Appl. Environ. Microbiol.* 1981, 1982, 1983). A szarvasmarha-leukózis mentesítéséhez immundiagnosztikai készletet állított elő (600 000 savó vizsgálatára, részben exportra). Állatorvosi területen számos molekuláris módszert elsőként vezetett be. Munkatársaival száznál több, korábban ismeretlen adenovírust identifikált (*J. Gen. Virol.* 1990, 2002; *J. Clin. Microbiol.* 1996; *Virology* 1997, 1998; *J. Virol.* 2002)., Közel húsz vírus teljes genomszekvenciáját is meghatározta (*J. Gen. Virol.* 2000, 2004, 2005; *J. Virol.* 2007; *PLoS. ONE*, 2009). Javaslatukra a rendszertanba három, új adenovírus-nemzetség bevezetését fogadta el a Nemzetközi Vírusrendszertani Bizottság (*Virus Taxonomy*. Elsevier, 2000, 2005, 2011). Elsőként végzett filogenetikai vizsgálatokat adenovírusokkal, és érdekes gazdaváltásokat állapított meg (*J. Virol.* 2004, 2012). A gazdaváltáson átesett vírusok kórokozó képességének fokozódását figyelték meg. Volt munkatársai és PhD-hallgatói közül többen már vezető beosztásban dolgoznak hazai állatorvosi intézményekben. Számos külföldi hallgatója is volt csaknem valamennyi kontinensről. Az elmúlt hat évben vezette a Nemzetközi Vírusrendszertani Bizottság Adenoviridae Munkacsoportját. 12 külföldi könyvfejezet szerzője. Tudományos cikkeinek impaktfaktora 121,32. Független hivatkozásainak száma: 1353; h-indexe 25.

Ajánlók: Horváth József, Mészáros János, Nagy Béla

✎ **Hrotkó Károly**

Hajdúnánáson született 1952-ben. 2004 óta az MTA doktora. A Budapesti Corvinus Egyetem tanszékvezető egyetemi tanára, a Kertészettudományi Kar dékánja. Szűkebb szakterülete a fás növények szaporodásbiológiája.

Az oltási komponensek fiziológiai és agronómiai kölcsönhatásainak, valamint környezetfiziológiai adaptációjuk kutatásában nemzetközileg elismert eredményeket ért el. Továbbfejlesztette a gyümölcsfák alanyértékelését, irányította és közreműködött 18 államilag elismert alany nemesítésében, honosításában. Az alanyok, koronaformák, metszési eljárások alkalmazásával intenzív művelési rendszert fejlesztett cseresznyéhez, alanyait és eljárásait itthon több száz, Kínában több ezer hektár ültetvényben hasznosítják. Nemzetközileg elismert szaktekinetly, az International Society of Horticultural Science Alany Munkabizottságának két cikluson át elnöke, a Budapesten tartott szimpóziumoknak szervezője. Nemzetközi konferenciák rendszeres meghívott előadója és tagja a konferenciák tudományos és szerkesztőbizottságainak. Öt angol nyelvű nemzetközi folyóirat szerkesztőbizottságának tagja, főszerkesztője a Kertgazdaság című tudományos folyóirat

nak. Publikációs tevékenysége: 169 tudományos cikk, valamint 259 szakkikk, előadás, szakkönyv. Publikációira kapott független hivatkozásainak száma 549, ennek több mint fele külföldi hivatkozó. A PhD-képzésben irányításával 9 tanítványa szerzett tudományos fokozatot. Munkáját itthon Széchenyi professzori ösztöndíjjal (2000), Újhelyi Imredíjjal (2008), külföldön a Nemzetközi Kertészeti Tudományos Társaság (ISHS) érdemdíjával (2004) ismerték el.

Ajánlók: Balázs Sándor, Dimény Imre, Lelley Jan Iván, Mátyás Csaba

✎ **Kovács Melinda**

Budapesten született 1959-ben. 2005 óta az MTA doktora. A Kaposvári Egyetem Állattudományi Kar Élettani és Állathigiéniai Tanszékének tanszékvezető egyetemi tanára. Szűkebb szakterülete a termelésélettan, a takarmány- és élelmiszer-biztonság, a mikotokizisok.

Feltárta az erjesztéssel tárolt kukorica erjedésbiológiája és mikotoxin-szennyezettsége közötti összefüggéseket. Eljárást dolgozott ki az állati fehérjelisztek hasznosítható lizintartalmának meghatározására (*Magy. Állatorv. Lapja* 1982, 104, 590–595). Computertomográfias eljárással meghatározta a legkisebb, elváltozást már nem okozó fumonizin B₁ (FB₁) mikotoxin-koncentrációt sertésben (*Livest. Prod. Sci.* 2002, 76, 251–256). Elsőként mutatta ki az FB₁ méhen belüli magzatkárosító hatását sertésben és házinyúlban, továbbá azt, hogy az FB₁ kiválasztódik a kocatejgel (*Teratogen. carcin. mut.* 2000, 20, 293–299), illetve nem akkumulálódik az élelmiszer-alapanyagul szolgáló szervekben (*Food Addit. Contam.* 2008, 25, 88–96). Kutatási eredményeit 82 tudományos közleményben (ebből 43 idegen nyelvű) és 15 szakkönyvfejezetben (3 angol nyelvű) tette közzé. Impaktfaktora 26,971, a független hivatkozások száma 371. Az MTA–KE Mikotoxinok az Élelmiszerláncban Kutatócsoport vezetője. A kutatáshoz szükséges infrastruktúrát maga teremtette meg, eddig 11 doktorandusz munkáját vezette, illetve vezeti, az Állattenyésztési Tudományok Doktori Iskola vezetője. Aktív részese a felsőoktatási és tudományos közéletnek (pl. MTA Környezettudományi Elnöki Bizottság Élelmiszerbiztonsági Albizottsága, MTA Állatorvos-tudományi Bizottság, 2007–2012 Magyar Akkreditációs Bizottság Agrár- és Agrármérnöki Bizottsága). Széchenyi professzori ösztöndíjban (2000–2003), Heinrich Baur kutatói díjban (2002) és Szent-Györgyi Albert-díjban (2010) részesült.

Ajánlók: Horn Péter, Mesterházy Ákos, Schmidt János

✎ **Palkovics László Amand**

Budapesten született 1960-ban. 2006 óta az MTA doktora. A Budapesti Corvinus Egyetem tanszékvezetője, habilitált egyetemi tanára, az egyetem tudományos rektorhelyettese. Szűkebb szakterülete a növénykórtan.

Szakterületének kiváló, nemzetközileg is elismert kutatója. Első nemzetközileg elismert munkája a szilvahimlővírushoz kapcsolódik (Plum pox virus, PPV). A világon először közölte a vírus M típusú, magyar izolátumának teljes nukleinsavsorrendjét (*Virus Genes*

7: 4, 339–347, 1993). Jelentős nemzetközi visszhangot kapott eredménye a fertőzőképes szilvahimlővírus-klón előállítására volt. Legtöbbször idézett munkájában (*J. Gen. Virol.* 85: 9, 2671–2681, 2004) vizsgálta a PPV természetes rekombinánsait, és megállapította, hogy önálló alcsoportot képeznek a fajon belül. Kimutatta a vírusszekvenciákat tartalmazó transzgenikus növény és a felülfertőző vírus rekombinációs képességét (*J. Virol.* 74: 16, 7462–7469, 2000). Mesterséges interspecifikus vírusokat állított elő, és vizsgálta működésüket (*Virus Res.* 76, 9–16, 2001). Mikológiai kutatásai során elsőként azonosította munkatársaival a *Monilinia fructicola* fajt import gyümölcszállítmányokból (*Plant Disease* 90: 3, 375, 2006), amely Európában karantén-kórokozó, és rámutatott a kórokozó elterjedésének veszélyére Magyarországon. Elsőként azonosított Európában egy másik fajt (*Monilinia polystroma*) almáról, amely korábban a világon csak Japánban fordult elő (*Eur. J. Plant Pathol.* 125: 2, 343–347, 2009). Elsőként írta le hazánkban az *Erwinia amylovora* karantén-kórokozót európai szilváról, amellyel rámutatott a kórokozó veszélyességére a csonthéjas kultúrákban. Publikációinak száma 255 (IF: 51,334), a független idézeteinek száma 377.

Ajánlók: Barnabás Beáta Mária, Horváth József, Kömives Tamás

☞ Pauk János

Szolnokon született 1951-ben. 2005 óta az MTA doktora. A szegedi Gabonakutató Non-profit Közhasznú Kft. kutatási igazgatóhelyettese, a Szent István Egyetem habilitált egyetemi magántanára, a Növénytudományi Doktori Iskola alapító tisztségviselője. Szűkebb szakterülete a növénynevelés, a növényi biotechnológia.

Az *in vitro* technikák kutatásai során új módszereket dolgozott ki a növényregenerálás és az androgenezis javítására (*Plant Sci.* 63, 187–198; *J. Plant Physiol.* 156, 197–203). Eredményei alapján a világon első között, sikerrel használta fel a növényi sejt- és szövettenyésztési módszereket a gazdaságilag jelentős növények nemesítésben (*Plant Breeding* 107, 18–27; *Plant Cell Tiss. Org.* 97, 285–293). Nevéhez fűződik az első biotechnológiai úton előállított búzafajta-szabadalom („GK Délibáb”, 1992). A biotechnológiai és molekuláris módszerekkel, hazai és nemzetközi kooperációban, napjainkig 25 fajtát és hibridet állított elő (19 búza, 3 rizs, 3 fűszerpaprika). A nemesítési kutatások mellett figyelemre méltóak a gabonafélék funkcionális genomikájával kapcsolatos eredményei is (*J. Exp. Bot.* 59, 3359–3369; *Euphytica* 181, 341–356). Hazánkban elsőként állított elő transzgenikus búzát, rizst és repcét (*Euphytica* 85, 411–416). Nemzetközi elismertségét bizonyítja, hogy 6 nemzetközi tudományos könyvbe kérték fel önálló fejezet írására (Springer, Kluwer stb.). Publikációinak száma 232. Ebből 56 tudományos közlemény, amelyek tudományterületének vezető nemzetközi lapjaiban jelentek meg (IF 25,196). Független hivatkozásainak száma: 230. Szabadalmainak száma 11. Napjainkig 5 PhD-hallgatója védett sikerrel. Főszerkesztője a Cereal Research Communications nemzetközi tudományos folyóiratnak. Két nemzetközi konferenciát szervezett 2010-ben és 2011-ben. Kitüntetései: Akadémia Díj (2002), Entz Géza-díj (2008).

Ajánlók: Dudits Dénes, Heszky László, Mesterházy Ákos, Solymos Rezső

☞ Popp József

Bonyhádön született 1955-ben. 2007 óta az MTA doktora. A Debreceni Egyetem Gazdálkodástudományi és Vidékfejlesztési Kar egyetemi tanára, dékánhelyettese, a Gazdaságlelmeleti Intézet vezetője. Szűkebb szakterülete az agrár-közgazdaságtan.

Tudományos munkásságának fő területe a nemzetközi kereskedelem liberalizálásának, a nemzetközi agrárpolitikának, kiemelten a közös agrárpolitikának az elemzése. A nemzetközi agrárpolitika változásainak tanulmányozására újszerű megközelítéseket alkalmazva, alternatívákat vázolt föl, amelyek kibővíthetik a lehetséges agrárpolitikai eszköztárat a hatékonyabb döntéshozatal érdekében. E téren elméleti és módszertani szempontból is úttörő munkát végzett, és felhívta a figyelmet arra, hogy az EU-csatlakozás kihívásai a magyar élelmiszer-gazdaság azonnali alkalmazkodását követeli meg a hatékonyság számottevő javításával. Meghatározó egyénisége a globális élelmiszer-, energia- és környezetbiztonság közgazdasági elemzésének, és meghatározó szerepet játszott a magyar élelmiszer-gazdaság versenyességeinek javításáról és az élelmiszer-kereskedelem beszerzési és árképzési politikájáról szóló kutatásokban is. A magyar agrár-közgazdaságtan kiemelkedő egyénisége, akinek tudományos eredményei komoly hatással voltak a hazai és a nemzetközi agrár-közgazdasági tudomány fejlődésére. Rangos nemzetközi konferenciákon, felkért előadóként (*Sustainability of Cellulosic Biofuels on the Landscape*, Madrid, 2008; *Challenges for Agricultural Research*, Prague, 2009) a magyar agrár-közgazdászok nemzetközi elismertségét öregbítette. Vezetésével agrár-közgazdasági iskola alakult az Agrárgazdasági Kutató Intézetben és a Debreceni Egyetem Ihrig Károly Gazdálkodás- és Szerveztudományok Doktori Iskolájában.

Ajánlók: Balázs Ervin, Csáki Csaba, Dudits Dénes

☞ Rajkai Kálmán László

Budapesten született 1951-ben. 2004 óta az MTA doktora. Az MTA Agrártudományi Kutatóközpont Talajtani és Agrokémiái Intézet osztályvezetője. Szűkebb szakterülete a talajfizika.

A talajfizika és a vízgazdálkodás mérési, becslési és modellezési módszereinek nemzetközileg elismert szakértője, fejlesztője, széles körű és sokoldalú publikációs tevékenységgel. A termőhely talajnedvesség-állapota és vegetációja közti kapcsolatot elemezte (*Botanikai Közlemények*, 1977). Kidolgozta a talaj víztartó képességének becslési módszerét (*Agrokémia és Talajtani*, 1988; *Soil Sci.* 161, 1996; *Soil and Till. Res.* 79, 2004). Alkalmazására számítógépes programot készített. Talajnedvesség-mérő készülék tárfejlesztője (*Munkahelyi Újtítás*, 1986). Mérési eredményeit mezőgazdasági, ökológiai és erdészeti kutatásokban alkalmazta. Elemezte a talajnedvesség területi eloszlását, mintázatát (*Geoderma* 52, 1992; *Soil Sci.* 157, 1994). Frekvenciaspektrumok felvételével fejlesztette a gyökérkapacitásmódszert (*Acta Agronomica Hung.* 53, 2005; *Int. Agrophys.* 26, 2012). Széchenyi professzori ösztöndíjasként az *Agroökológiai modellek* című egyetemi jegyzet (DE ATC, 2004) és egyetemi tankönyv (<http://www.hik.hu/tankonyvtar/site/books/b114/index.html>)

szerzője. Aktuális feladata a talaj-légkör kapcsolat kutatása (*Theor. Appl. Climatol.*, 2012). Hazai és nemzetközi elismertségét külföldi meghívások (Svédország, Ausztrália, Japán, USA, IASA, IUSS), ösztöndíjak és bizottsági funkciók jelzik. Iskolateremtő, akadémikus habitusú egyéniség.

Ajánlók: *Barnabás Beáta Mária, Neményi Miklós, Stefanovits Pál, Várallyay György*

☞ Szabó Ferenc

Nagyberényben született 1949-ben. 1994 óta a mezőgazdasági tudományok doktora. A Nyugat-magyarországi Egyetem egyetemi tanára. Szűkebb szakterülete az állattenyésztés, a húsmarha-genetika.

Kutatási eredményeit 59 külföldi, 111 hazai folyóiratban közölte. Összesített impakt-faktora 39,043, független hivatkozásainak száma 317. Elsőként határozta meg több tulajdonság populációgenetikai paramétereit (*Arch. Anim. Breeding*, 2010). Tisztázta az anyai és a heterózishatásokat (*Livest. Sci.*, 2009). A genetikai trendek elemzése során arra a következtetésre jutott, hogy a különböző típust képviselő húsmarhafajták között a világon egymáshoz hasonlóbbá válási, uniformizálódási tendencia figyelhető meg. Kimutatta, hogy e tendencia a genetikai diverzitás fenntartása szempontjából világviszonylatban kedvezőtlen (*Acta Agr. Hung.*, 1999; *L. Prod. Sci.*, 1999; *G. Agric.*, 2007; *Livest. Sci.*, 2006). Több kutatási program irányítója. Kutatóbázist és doktori iskolát alapított. Irányításával 10 fő szerzett PhD fokozatot. Második ciklusban az MTA Állatnemesítési, -tenyésztési, Takarmányozási és Gyepgazdálkodási Tudományos Bizottság elnöke, két ciklusban volt MTA közgyűlési képviselője. A Magyar Agrártudományi Egyesület Állattenyésztők Társasága elnöke, az International Committee for Animal Recording Beef Working Group, a European Association for Animal Production, Livestock Farming System hazai képviselője, volt titkára. Két angol és egy magyar nyelvű tudományos folyóirat szerkesztőbizottsági tagja. Tudományos elismerései: MTA VEAB-díj (1987), Széchenyi professzori ösztöndíj (1997), MAE aranykoszorús jelvény (2001), MAE-emlékérem (2004), Kiadói Nívódíj (2006, 2009, 2011), Csukás Zoltán-díj (2011).

Ajánlók: *Mátyás Csaba, Schmidt János, Varga János*

☞ Szenci Ottó

Újpesten született 1949-ben. 1999 óta az MTA doktora. A Szent István Egyetem Állatorvos-tudományi Kara Nagyállat Klinikájának klinikavezető egyetemi tanára. Szűkebb szakterülete a nagyállatszülészet és a szaporodásbiológia.

Fő kutatási területe az embrionális és a perinatális mortalitás klinikopatológiája. Nemzetközi téren úttörő szerepet játszott a szarvasmarha-neonatólógia mint önálló tudományterület megteremtésében. Eredeti tudományos eredményei között elsőként tisztázta szarvasmarhában az ultrahangvizsgálatok pontossága és a méh mérete közötti összefügg-

ést (*Vet. Quart.*, 1995), a vemhességi fehérjék (PAG) felezési idejét (*Vet. J.*, 2003) és a sav-bázis egyensúly szerepét a borjak perinatális mortalitásában (*Vet. Bulletin*, 2003). Számos hazai és nemzetközi szervezet tisztségviselője: a Buiatrikus Világszövetség főtitkára (2002–), a 25. Jubileumi Buiatrikus Világkongresszus (Budapest) szervezője (2008), a European College of Bovine Health Management alapító tagja (2003), a Magyar Buiatrikus Társaság elnöke (1989–), a Szaporodásbiológiai Társaság elnökségi tagja (1995–), a Magyar Országos Állatorvos Egyesület választmányi tagja (1994), az MTA Állatorvos-tudományi Bizottság alelnöke (2009–). Tudományos elismerései: Széchenyi professzori ösztöndíj (1998), „Honorary Scientist” és „Research Advisor” (Rural Development Administration, Dél-Korea, 2004, 2010), Nádaskay-Hagenlocher-díj (2011). Eddig 5 PhD-hallgatója végzett, és számos tanítványa nyert különböző hazai és nemzetközi díjat. Meghívott előadóként félszáz világ- és nemzeti kongresszuson, illetve egyetemeken tartott előadást. Kutatási eredményeit eddig 120 idegen és 79 magyar nyelvű közleményben tette közzé, (IF: 96,6). Dolgozataira 740 önálló hivatkozást tart számon, h-indexe: 18.

Ajánlók: *Damjanovich Sándor, Mészáros János, Nagy Béla, Solymos Rezső, Tóth Miklós*

☞ Szendrő Zsolt

Gödöllőn született 1947-ben. 1997 óta a mezőgazdasági tudományok doktora. A Kaposvári Egyetem egyetemi tanára. Szűkebb szakterülete a kisállattenyésztés, a nyúltenyésztés.

Kaposváron létrehozta a világ egyik elismerten legeredményesebb nyúltenyésztési központját, amelyet publikációs aktivitás alapján közel 300 közül a legjobb négy közé sorolnak. Három széleskörűen forgalmazott nyúlfajta előállítója. Egyedülálló a diagnosztikai módszerek nyúltenyésztésben és nemesítésben való alkalmazása. A CT-adatokra alapozott szelekcióval a világ legjobb hústermelő nyúlfajtáját állították elő (*J. Anim. Sci.*, 2010, 533–543). Széles körű állatjólléti kutatásai számos kérdést teljesen új megvilágításba helyeztek (*Appl. Anim. Behav. Sci.*, 2009, 273–278; *Livest. Sci.*, 2011, 296–305; EFSA-tanulmány; EU-ajánlások). A szaporítás területén több, hormonális kezelést helyettesítő alternatív módszer kidolgozásában vett részt (*World Rabbit Sci.*, 2004, 173–183; 2011, 209–216). Számos külföldi intézménnyel végez közös kutatást. Harmadik alkalommal választották meg a Nyúltenyésztési Világszövetség alelnökének. Az MTA több bizottságában működött, működik közre. Publikációinak száma 830, ebből könyv és könyvfejezet: 16, tudományos cikk: 265 (2/3-a angol nyelvű), proceeding teljes terjedelemben: 390 (122 világkongresszuson), független idézettség: 900 (85%-ban külföldi), IF: 53,7. Tizennégy hallgatója szerzett PhD-fokozatot, közülük egy már az MTA doktora, egy másik most írja értekezését. Széchenyi professzori ösztöndíjban részesült, 2005-ben megkapta a Magyar Köztársasági Érdemrend lovagkeresztjét, 2007-ben az Akadémiai Díjat, 2012-ben a Szent-Györgyi Albert-díjat.

Ajánlók: *Horn Péter, Hornok László, Mézes Miklós, Neményi Miklós*

☞ **Tóth Magdolna**

Nyírgyulajban született 1951-ben. 2007 óta az MTA doktora. A Budapesti Corvinus Egyetem Kertészettudományi Karának tanszékvezető professzora. Szűkebb szakterülete a pomológia és a gyümölcsnemesítés.

Az alma rezisztencianemesítésének hazai megalapozója, kidolgozója. Négy államilag elismert (ebből kettő szabadalmi eljárás alá vont) almafajta, hat fajtajelölt nemesítője. Az általa honosított öt almafajtát és fajtaköreiket 60%-os arányban termesztik hazánkban. Elsőként mutatott rá a régi almafajták mint génforrások nemesítési értékeire (*Acta Hort.* 663, 2004, 609–612; *Tree Genet. Genomes* 7, 2011, 1135–1145). Elsők között igazolta a Vf (Rvi6) varasodásrezisztencia komplex jellegét (*Acta Hort.* 484, 1998, 463–467). *Malus* taxonok pollenadó szerepéről nemzetközileg is új eredményeket közölt (*Acta Bot. Acad. Sci. Hung.* 28, 1982, 391–402). Műszeres analízisekkel bizonyította hazai gyümölcsfajták egészségvédő értékeit (*Food Techn. Biotechn.* 50, 2012, 117–122; *Fitoterapia*, 2012, in print). 128 lektorált tudományos dolgozat, három könyv és 28 könyvfejezet szerzője (IF: 17,814; független citáció: 292; h-index: 9). Doktori iskola vezetőjeként négy éve, korábban titkárként tíz évig kiemelt szerepet játszott a tudományos minősítésben. Két alkalommal külföldi PhD-bírálatba is bevonták. Témavezetésével hét hallgató szerzett PhD fokozatot, tanítványai közül öt ért el helyezést TDK-konferencián. Kutatási területén nemzetközileg is jól ismert (PomeFruitHealth COST 864; EU FruitBreedomics Network; ISHS Commission Plant Genetic Resources). Az MTA Kertészeti és Élelmiszertudományi Bizottság elnöke, a Tudományetikai Bizottság tagja. A Magyar Köztársasági Érdemrend tisztikeresztje és más kitüntetések birtokosa.

Ajánlók: Balázs Sándor, Dimény Imre, Tomcsányi Pál

☞ **Veisz Ottó Bálint**

Téten született 1955-ben. 2000 óta az MTA doktora. Az MTA Agrártudományi Kutatóközpont Mezőgazdasági Intézet Kalászos Gabona Rezisztencia Nemesítési Osztályának vezetője, címzetes egyetemi tanár. Szűkebb szakterülete a kalászos gabonák abiotikus stresszrezisztenciájának a kutatása, nemesítése, a klímaváltozás mezőgazdasági hatásainak a tanulmányozása.

Kiemelkedő tudományos tevékenységet folytat a globális klímaváltozás és a növény-nemesítés területén fontos szerepet betöltő növényi rezisztenciakutatásokban. A világon elsők között indított klímaváltozást szimuláló kutatásokat fitotronban. E témában elért eredményeit az EU az FP7-REGPOT-2007-1 pályázata keretében Magyarországon elsőként ismerték el az általa koordinált program elfogadásával. Elsők között állapította meg az őszi búza-genotípusok fagyállósági szintjének változását és a kromoszómákon lévő fagyállósági gének eltérő működését (*Euphytica* 43, 1989, 41–45). Amerikai kutatókkal közösen, MRI-eljárással vizsgálta a búza bokrosodási csomójában a víz fagyási folyamatát, és feltárta a részleges fagykár okát (*Plant Cell Environ* 18, 1995, 535–544; *Plant Cell Environ* 19, 1996, 33–42). Igazolta az abszcinzinsav szerepét az őszi kalászosok hideg edzésében (*J. Plant Physiol* 149, 1996, 439–443). Közleményeinek száma: 451, amelyből 224 tudományos publikáció.

Cikkeinek kumulatív impaktfaktora: 44,36, független hivatkozásainak száma: 686. Irányításával történik a martonvásári búza genotípusainak stresszrezisztencia-vizsgálata, új genetikai források szelekciója. Társnemesítője 47 őszi búzafajtának, amelyek közül 19-et külföldön is elismertek, 6 durumbúzának és 3 zabfajtának, valamint társfeltalálója 25 szabadalmi oltalomban részesített találmánynak. Ezeket a fajtakat eddig több mint 3,5 millió hektáron termesztették. Munkáját Jedlik Ányos-díjjal és Akadémiai Díjjal ismerték el.

Ajánlók: Hornok László, Király Zoltán, Láng István

Külső tagságra ajánlottak

☞ **Bariska Mihály**

Budapesten született 1936-ban. 1966-ban szerzett PhD fokozatot. A Zürichi Műszaki Egyetem (ETH) nyugalmazott intézetvezető egyetemi tanára, erdőmérnök. Szűkebb szakterülete a faanyagtudomány, a fahasznosítás.

Nemzetközileg is kiemelkedő eredményeket ért el a faanyagok szorpciós tulajdonságainak és az azokhoz kapcsolódó sejtállapotszuszusok feltárásában. Jelentős módszertani fejlesztéseket végzett a fatest mikroszkópos szerkezetének és fizikai tulajdonságainak összefüggés-vizsgálataiban és a faanyagok modifikálásában. Rendszeresen fogad Zürichben és Stellenboschban magyar kollégákat. Részt vesz a Nyugat-magyarországi Egyetem kutatásaiban, több doktorandusz munkáját irányítja. 1986 óta a Nemzetközi Faanyag-tudományi Akadémia tagja, 1993 óta az NYME díszdoktora. Társ szerzője a *Magyarország ipari fái* című magyar és angol nyelvű szakkönyvnek. Munkásságát 9 könyv és könyvfejezet, 15 egyetemi jegyzet, 18 monográfia és közel 100 szakcikk fémjelzi.

Ajánlók: Mátyás Csaba, Sitkei György, Solymos Rezső

☞ **Békés Ferenc**

Zalaegerszegen született 1947-ben. 1990 óta a kémiai tudományok doktora. 2011 júliusában vonult nyugdíjba az ausztráliai CSIRO Növénykutató Intézetétől, jelenleg növény-nemesítési és élelmiszer-ipari kutatásokban szakértőként aktív. Szakterülete a gabonakémia.

A BME Élelmiszerkémiai Tanszékén kezdett el foglalkozni gabonakémiával, majd Kanadában, később Ausztráliában folytatta a tudományterület művelését. Az általa Sydney-ben vezetett kutatócsoport alkalmazta először a genetika és a molekuláris biológia adta lehetőségeket a búzaminőség tudományosan megalapozott javítására. Kutatásait a nemzetközi gabonatudományi szervezet, az International Association For Cereal Science and Technology, a rangos Harold Perten-díjjal jutalmazta 2000-ben. Közel 150 tudományos közleménye (IF: 141,3, 1303 független idézettel) ismert, és további számos szakkönyv és szabadalom szerzője. Jelenleg nagy áteresztő képességű, technofunkcionális módszerek fejlesztésén és a lisztérzékenyek által is fogyasztható, alacsony toxicitású gabonák előállításán dolgozik.

Ajánlók: Balázs Ervin, Barnabás Beáta Mária, Bedő Zoltán, Láng István, Várallyay György

ORVOSI TUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

Rendes tagságra ajánlottak

☞ Dóczi Tamás Péter

Szegeden született 1949-ben. 2007 óta az MTA levelező tagja. A Pécsi Tudományegyetem Idegsebészeti Klinika tanszékvezető egyetemi tanára. Szűkebb szakterülete a klinikai idegtudomány (idegsebészet).

Elsőként írta le a vér-agy gát korai károsodását lágyagyhártyavérzések után. Megfigyeléseket tett a vér-agy gát károsodás hatásáról az agy térfogat-szabályozására és az agyödéma képződésére. Diagnosztikai központtal integrált idegsebészeti centrumot és klinikai idegtudományi képzőközpontot alapított, ahol az MR-képzőközpont le-
hetőségeit vizsgálja több idegrendszeri kórképben. Levelező taggá választása óta 49 in extenso közleménye jelent meg, amelyek impaktfaktora: 127,98, és amelyeket több mint 900 alkalommal idéztek.

Ajánlók: *Jobst Kázmér, Kosztolányi György, Pásztor Emil, Szolcsányi János*

☞ Ligeti Erzsébet

Budapesten született 1950-ben. 2007 óta az MTA levelező tagja. A Semmelweis Egyetem Élettani Intézetének egyetemi tanára. Szűkebb szakterülete a sejtélettan, az immunológia.

Kutatási területe a fagocitasejtek élettani működése, a GTP-kötő fehérjék sejtélettani szerepe, a fagociták részvétele a nem specifikus védekezési reakciókban és a természetes immunitás csökkenésével járó betegségek patomechanizmusában. Az elmúlt hat évben munkatársaival megklónozott egy új GTPáz-aktiváló fehérjét (GAP), és kimutatta ennek szerepét a fagocitózisban. Leírta a foszforiláció szabályozó szerepét a kis G-fehérjék működés szabályozásában részt vevő p190GAP szubsztrátspecifitásának meghatározásában. A Physiological Reviews-ban foglalta össze a GAP-ok eddig ismert élettani és kórtani szerepét. Leírta a granulocitákból felszabaduló vezikulumok baktériumnövekedést gátló hatását.

Ajánlók: *Ádám Veronika, Dobozy Attila, Kovács László, Mandl József, Spät András*

☞ Oláh Edit

Káldon született 1947-ben. 2007 óta az MTA levelező tagja. Az Országos Onkológiai Intézet Molekuláris Genetikai Osztályának vezetője. Szűkebb szakterülete a molekuláris onkológia, azon belül a molekuláris onkogenetika.

Levelező taggá választása óta is jelentős új eredményeket ért el munkatársaival a familiális/örökletes daganatok, a női és a férfiemlőrák, a petefészek- és a vastagbélrák molekuláris kórereditének feltárásában. A Lynch-szindróma új génjét (EPCAM/TACSTD1) (*Hum Mutat* 30: 197, 2009) és ritka daganatszindróma-gének meghibásodásait (*BMC Med Genet* 11: 169, 2010) azonosította. Hozzájárult a BRCA1/2-mutációt hordozók megbetegedési kockázatának előrejelzéséhez (*Br J Cancer* 98: 1457, 2008). Kutatási eredményeit genetikai tesztekben hasznosítják (*Lancet Oncol* 12: 49, 2011). Tudománymetria: 137 közlemény; összesített IF: 407,59; független hivatkozás: 3264; h-index: 38. 10 PhD-hallgatója szerzett fokozatot.

Ajánlók: *Besznyák István, Eckhardt Sándor, Halász Béla, Kosztolányi György, Nász István*

Levelező tagságra ajánlottak

☞ Bagdy György

Budapesten született 1955-ben. 1999 óta az MTA doktora. A Semmelweis Egyetem Gyógyszerésztudományi Kara Gyógyszerhatástani Intézetének igazgató egyetemi tanára. Szűkebb szakterülete a neuropszichofarmakológia.

Tudományos munkásságának mind hazai, mind nemzetközi szinten elismert területe a szerotoninkomplex központi idegrendszeri hatásának vizsgálata. Kutatásai felölelik a szerotonin szerepét a gyógyszerhatásokban, valamint a pszichiátriai és a neurológiai kórképek patomechanizmusában. Nevéhez kötődik több szerotoninreceptor szerepének a felismerése a neuroendokrin rendszer szabályozásában (*Endocrinology* 1989, 1994), valamint az SSRI antidepresszív vegyületek hatásának és mellékhatásának közvetítésében (*Neuropharmacology* 1999; *Int. J. Neuropsychopharmacology* 2001). Leírta az ecstasy neuronkárosító hatásának morfológiai és funkcionális következményeit (*J. Comp. Neurol.* 2006, 2011). Klinikai genetikai és genomikai vizsgálatai értékes megállapításokhoz vezettek olyan génpolimorfizmusok azonosításában, amelyek a szorongás, a migrén és a lakosságot sújtó egyik legnagyobb népbetegség, a depresszió kialakulásában, illetve a gyógyszerek pszichiátriai és neurológiai mellékhatásának előrejelzésében jelentősek (*Biol. Psychiatry* 2008, *Trends Pharmacol. Sciences* 2011). Nevéhez fűződik a kimagasló hírű neuropszichofarmakológiai kutatóműhely kialakítása az Országos Pszichiátriai és Neurológiai Intézetben, korábbi munkahelyén. Kiváló PhD-oktató kiténtetésben részesült, 12 doktori fokozatot szerzett tanítványa van, közülük többen rangos kiténtetést, például Junior Prima díjat kaptak. 2012-ben Akadémiai Díjban részesült. Publikációinak impaktfaktora >400, független idézettsége 2960, h-indexe 35.

Ajánlók: *Dóczi Tamás Péter, Ligeti Erzsébet, Magyar Kálmán, Makara B. Gábor*

✎ **Bódis József**

Csurgón született 1953-ban. 1999 óta az MTA doktora. A Pécsi Tudományegyetem Szülészeti és Nőgyógyászati Klinikájának egyetemi tanára, a Pécsi Tudományegyetem rektora. Szűkebb szakterülete a szülészeti-nőgyógyászat.

A Magyar Nőorvos Társaság elnöke, a European Board and College of Obstetrics and Gynecology tagja. Az MTA Közgyűlésének képviselője, az Orvosi Tudományok Osztályának tanácskozási jogú tagja. Tudományos munkássága alapvetően a humánreprodukcióhoz kötődik. A perinatális asphyxia által kiváltott neuroendokrin változásokat, valamint a perinatális gyógyszer mellékhatásokat tanulmányozta. Elsőként írta le az anyai metyildopa-szedés következményeként fellépő „neonatalis iatrogen parkinsonizmust”. Az intervillózus mikrocirkuláció vizsgálatára alkalmas új radioizotópos módszert fejlesztett ki. A petefészkek-funkció centrális és intraovariális szabályozásának vizsgálata során sikerült bebizonyítani, hogy a neurotranszmitterek közvetlenül és specifikusan hatnak az emberi petefészkek granulosa-sejtjeinek szteroidszekréciójára. Elsőként végzett az országban laparoszkópos cystectomiát, oldott meg méhen kívüli terhességet, és bevezette az idegkímélő laparoszkópos technikát. Közreműködésével történt az első négy laparoszkópos cholecystectomy Magyarországon. Tudományos közleményeinek száma: 229 (217 dolgozat, 11 könyvfejezet, 1 szakkönyv), ezek összesített impaktfaktora: 265, idézettségének száma: 1026 (független: 838). Kitüntetései: Gyógyszereink – Nívódíj (1985), Magyar Nőorvosok Lapja – Nívódíj (1988, 1995a, 1995b), Magyar Köztársasági Érdemrend tisztikeresztje (2005), Pécsi Területi Bizottság tudományszervezői díja (2005, 2010), Hippokratész-díj (2012).

Ajánlók: *Balla György, Kovács L. Gábor, Lénárd László, Szolcsányi János, Telegdy Gyula*

✎ **Csiba László**

Sajószentpéteren született 1952-ben. 1999 óta az MTA doktora. A Debreceni Egyetem Orvos- és Egészségtudományi Centruma Neurológia Klinikájának tanszékvezetője. Szűkebb szakterülete a neurológia, a stroke-kutatás.

Eredményeit a kísérletes és klinikai stroke-kutatás területén érte el. Az agy regionális pH-ját, hemoglobintartalmát detektáló két módszert, reverzibilis fokális ischemia modelljét és a cerebrális káliumeloszlást megjelenítő eljárást publikált. Megindította hazánkban a neuroszonológiai kutatásokat, a Magyar Neuroszonológiai Társaság alapítója. Új eljárásaival (transcranialis ultrahanggal kombinált ergometria, cardialis és neuropszichológiai vizsgálatok) szubklinikus idegrendszeri károsodást igazolt migrénben, dyslipidemiában, diabéteszben, hipertóniában. Klinikáján nyolc PhD-, egy habilitációs, két MTA doktori, két külföldi orvosi értekezés készült részben vagy teljesen neuroszonológiai témakörben. 2009-től az European Society of Neurosonology and Cerebral Hemodynamics elnöke. Klinikáján végzik az országban a legtöbb lysiskezelést stroke-ban. A Magyar Stroke Társaság, a Szakmai Kollégium korábbi elnöke, jelenleg a World Stroke Academy, az European Master Course on Stroke vezetőségi tagja, az European Stroke Organisation igazgató tanácsának elnöke, az osztrák Stroke Társaság tiszteleti tagja. Számos oktatási díj tulajdonosa:

Markusovszky-díj, Batthyány-Strattmann-díj, Köztársasági Érdemrend lovagkeresztje és az Európai Stroke Konferencia díjazottja. MTMT-adatok: 183 cikk, 2 könyv, 15 könyvfejezet, 12 proceedings. IF: 287,96 összes idézettség: 2640, független idézettség: 2256, h-index: 23. Sokszerzős klinikai vizsgálatokkal IF: 396,52, h-index: 24, összes hivatkozás: 3707.

Ajánlók: *Ádám Veronika, Balla György, Gulyás Balázs, Kovács László, Muszbek László, Pásztor Emil, Szegedi Gyula*

✎ **Hangody László**

Kiskunhalason született 1958-ban. 2000 óta az MTA doktora. A Semmelweis Egyetem egyetemi tanára, az Uzsoki Kórház ortopéd-traumatológus főorvosa. Szűkebb szakterülete az ortopédia-traumatológia.

A magyar operatív klinikai orvostudomány komoly, nemzetközi hírnevet kivívó képviselője. Nemzetközi ismertségét közleményeinek 3043 idézettsége is jelzi, amely tudományterületén rendkívül magas. Biomechanikai, állatkísérletes és kadaverstúdiumok után az alap- és klinikai felfedező kutatásokat ötvözve több átütő sikerű innovációs műtét bevezetését és a műszerfejlesztést követően 1992-ben vezette be a klinikai gyakorlatba az autológ osteochondralis mozaikplasztikát, amely húsz év alatt a világon a leggyakrabban alkalmazott modern porcfelszínképző eljárássá vált. Eljárása alapján ma már évi negyvenezer műtétet végeznek a világon. A mozaikplasztika elfogadottá vált az állatorvoslásban is. Több porcfelszín pótló implantátumot vezetett be a klinikai gyakorlatba; ezzel új kutatási irányt is nyitott. Vezető amerikai és angol egyetemekkel kollaborációban kifejlesztett implantátumai világszerte az alapvető klinikai gyakorlatba kerültek. Nagyméretű defektusok megoldására az osteochondralis allograftok friss beültetésével masszív defektussal rendelkező fiatal betegeken elkerülhetővé teszi az endoprotetikai megoldást. További implantátumok fejlesztésével térdprotézisrendszert fejlesztett ki. Jelentős nemzetközi kitüntetésekben részesült: Société Internationale de Chirurgie Orthopédique et de Traumatologie (SICOT) I. díj, European Society of Sports Traumatology Knee Surgery and Arthroscopy (ESSKA) I. díj, Top Ten Advances in Orthopaedics díj, Oscar Miller-díj, Arthroscopy Association of North America tiszteletbeli tagság, FIFA Medical Centre of Excellence díja.

Ajánlók: *Besznyák István, Mandl József, Tulassay Tivadar*

✎ **Karádi István**

Budapesten született 1951-ben. 2000 óta az MTA doktora. A Semmelweis Egyetem III. Sz. Belgyógyászati Klinikájának tanszékvezető egyetemi tanára, az Általános Orvostudományi Kar dékánja. Szűkebb szakterülete a belgyógyászat, az anyagcsere-betegségek, a diabetológia, a lipidológia, az atherosclerosis.

1975 óta végzett kutatási tevékenységének témája elsősorban az anyagcsere-betegségek, azon belül a lipoproteinek patofiziológiai szerepének a tisztázása. A lipoprotein(a) vizsgálá-

lata során olyan alapvető megfigyeléseket tett, amelyek hozzájárultak e különösen aterogén lipoproteinfrakció atherosclerosisban betöltött szerepének pontosabb megismeréséhez, illetve a magyarországi lipidológiai kutatások nemzetközivé tételéhez. Elsőként ismerte fel, hogy vesebetegség proteinúriája jelentősen emelheti a szérumban lipoprotein(a) koncentrációját, és ez hozzájárulhat a vesebetegségek aterogén jellegéhez. Elsők között bizonyította a lipoprotein(a) és a plazminogén struktúrális azonosságait, az érbetegségek, a lipoproteinek és a trombóziskészség kapcsolatát, továbbá a koleszterinellenes antitestek és az érbetegségek közötti összefüggést. Elsőként tisztázta a kemoterápia során jelentkező cardiomyopathia és az endothelin rendszer közötti összefüggést. A Semmelweis Egyetem legtöbbet idézett klinikai kutatói közé tartozik. Három évtizedes oktatói (graduális, posztgraduális, PhD- és ismeretterjesztő) tevékenysége mellett több tudományos társaság vezetésében vállalt feladatot. 1985 és 2001 között az MTA Orvosi Tudományok Osztályának tudományos titkára. 2004-ben az osztály tanácskozási jogú tagjává választották. 2004 óta az MTA nem akadémikus közgyűlési képviselője. 2008 óta az MTA Doktori Tanácsának tagja. A Semmelweis Egyetem Általános Orvostudományi Kara 2006-ban dékánjának választotta, amelyet 2010-ben egyhangúan megújított. 2010 óta az MTA Elnökségének választott tagja.

Ajánlók: *Hunyady László, Magyar Kálmán,
Oláh Edit, Palkovits Miklós, Sótornyai Péter*

✎ Kárpáti Sarolta

Budapesten született 1951-ben. 1995 óta az orvostudományok doktora. A Semmelweis Egyetem Bőr-, Nemikórtani és Bőronkológiai Klinikájának intézetvezető egyetemi tanára. Szűkebb szakterülete a gyermekbőrgyógyászat, a genodermatosisok, a gyógyszer mellékhatás-prevenció, a nemi úton terjedő betegségek megelőzése.

Fontosabb kutatási eredményei az autoimmun hólyagos betegségek, a súlyos örökletes bőrbetegségek genetikája, induló kutatásként az infekció indukálta autoimmunitás, az őssejtkutatás területén születtek. Új auto-ellenanyagokat írt le dermatitis herpetiformisban és coeliakiában, új autoantigéneket azonosított és lokalizált autoimmun hólyagos bőrbetegségekben. A súlyos genodermatosisokban a betegséget okozó mutáció azonosítása és a prénatalis géndiagnosztika megszervezése hazánkban fontos lépés volt. Hat éve társszerkesztője a *Journal of Investigative Dermatology*-nak (IF: 6, 314) és több nemzetközi vezető szaklapnak. 1998 óta PhD-alprogram vezetője, 2005-ben önálló Bőrgyógyászati és Venerológia PhD-programot indított. Vezetése mellett tíz PhD-védés történt, munkatársai közül ketten Batthyány-Strattmann-, egy Szent-Györgyi Albert-díjat, tanítványai közül egy UNESCO-L'Oréal-díjat, egy Prima Primissima díjat nyert. Publikációk: IF 240, független idézettség 1500 felett. Levelező tagságra ajánljuk kutatómunkája és iskolateremtő aktivitása miatt a Német Tudományos Akadémia (Leopoldina) egyetlen magyar hölgytagját, aki képviselni kívánja a hazánkban súlyos gondokat jelentő venerológiai megbetegedések ügyét is az Akadémián.

Ajánlók: *Palkovits Miklós, Sótornyai Péter, Tulassay Zsolt*

✎ Kemény Lajos

Szegeden született 1959-ben. 1998 óta az MTA doktora. A Szegedi Tudományegyetem Bőrgyógyászati és Allergológiai Klinikájának tanszékvezető egyetemi tanára, az Általános Orvostudományi Kar dékánhelyettese, az MTA-SZTE Dermatológiai Kutatócsoportjának vezetője. Szűkebb szakterülete a bőrgyógyászat és az immunológia.

Kutatócsoportjának eredményei szerint a keratinociták fontos szerepet töltenek be a bőr immunrendszerének a működésében, azon belül a természetes immunitásban. Elsőként azonosított hámsejteken baktériumok felismerésére szolgáló mintázatfelismerő receptorokat, amelyek kulcsfontosságúak a kórokozók felismerésében, és szerepük van a gyulladásos bőrbetegségek kialakulásában. Hámsejteken az UV sugárzás sejtszintű hatásában fontos szerepet betöltő fehérjét (COP1) azonosított, amely a p53 fehérjével kölcsönhatásban szabályozza a sejtek UV-fényre adott válaszát. Kutatócsoportja fejlesztette ki a bőrbetegségek kezelésére a xenon-klorid excimer lézerkezelést. Elsőként igazolta az excimer lézerrel végzett célzott fototerápia hatékonyságát több bőrbetegségben, köztük pikkelysömörben, atopiás dermatitisben és festékhány-betegségben. Az excimer lézerkezelés ma már a klinikai gyakorlatban is hasznosult, a nemzetközi szakmai irányelvek is hivatkoznak rá. Új fényterápiás kezelési eljárást dolgozott ki a szénanátha kezelésére. A fényterápia, a biotechnológia, valamint a molekuláris biológia területén 13 szabadalma van. Témavezetésével 15-en szereztek PhD fokozatot, és munkatársai közül ketten nyerték el az MTA doktora címet. Tudományos közleményeinek száma 263, összesített impaktfaktora 649, hivatkozásainak száma 3652, h-indexe 34. Szerkesztőbizottsági tagja öt nemzetközi folyóiratnak. Jelentősebb díjai: Akadémiai Ifjúsági Díj, Otto Braun-Falco-díj, Kaposi-díj, Batthyány-Strattman László-díj, Akadémiai Díj.

Ajánlók: *Besznyák István, Dobozay Attila, Kovács László*

✎ Komoly Sámuel

Budapesten született 1952-ben. 1999 óta az MTA doktora. A Pécsi Tudományegyetem Neurológiai Klinikájának igazgatója. Szűkebb szakterülete a neurológia, ezen belül a neuroimmunológia.

Sclerosis multiplexhez és myasthenia gravishez kapcsolódó tevékenységét összefoglalva: elsőként mutatott rá az oligodendrocyta-károsodás primer szerepére demyelinisatióban és elsőként paracrininterakcióra remyelinisatióban (*Neurol Sci* 79; 141, 1987, *Proc Natl Acad Sci USA* 89; 1984, 1992). Az a megfigyelése, hogy sclerosis multiplex másodlagos fázisában nagyfokú az axonvesztés, jelentős nemzetközi visszhangot váltott ki (*Brain* 123; 308, 2000). Ennek eredményeként klinikai (*Lancet* 371; 2085, 2008, *Lancet* 374; 1503, 2009, *Mult Scler* 16; 1360, 2010) és kísérletes kollaborációkra kapott felkérést. Utóbbiakban igazolták, hogy kísérletes demyelinisatióban a myelinkárosodás ösztrogén-progeszteron adásával mérsékelhető, a poly(ADP-ribose) polymerase gátlásával kivédhető (*Glia* 57; 807, 2008, *Brain* 133; 822, 2010). Myasthenia gravisban elsőként igazolta, hogy tartós immunmoduláló kezelés kivédi a recidív kríziseket. Ezt a megfigyelést a nemzet-

közi szakirodalom mérvadónak tartja (*Eur J Neurol* 16; 775, 2009, 16; 796, 2009). Publikációinak száma 130, összegzett impaktfaktora 264, összes idézettsége 1672 (független 1406). MTA-bizottságoknak volt és jelenleg is tagja. A PTE Klinikai Orvostudományok Doktori Iskolájának vezetője. Korábbi munkatársai közül öt osztályvezető főorvos, egy senior lecturer (Newcastle University), egy cheffe de clinique (Geneva). Jelenlegi munkatársai közül öt szerzett PhD fokozatot, három habilitált, ketten szereztek MTA doktora címet, és kaptak professzori kinevezést.

Ajánlók: *Hunyady László, Makara B. Gábor, Pásztor Emil, Petrányi Győző, Szolcsányi János*

☞ Maródi László

Bökönyben született 1949-ben. 1991 óta az orvostudományok doktora. A Debreceni Egyetem Infektológiai és Gyermekimmunológiai Tanszékének vezetője. Szűkebb szakterülete a fertőző betegségek immunpatológiája és genetikája.

Laboratóriumot hozott létre a fertőzésekkel szembeni fogékonyság immunológiai és génszintű kutatására. Új tanszék és infekciós immunológiai kutatóhálózatot (J Project) szervezett (*Nat Immunol* 2007, 8, 323; *Lancet* 2009, 373, 2128). Alapvető megállapításokat tett a Candida-makrofág interakció immunbiológiájáról (*J Immunol* 1991, 146, 2783; *J Immunol* 1991, 146, 2790; *J Clin Invest* 1993; 91, 2596) és a köldökzsinórvér-makrofágok immunbiológiai sajátosságairól (*J Immunol* 1994, 153, 5643). Számos új, fertőzésre hajlamosító génmutációt írt le, és igazolta szekenciavariánsok kóroki szerepét (*Mol Immunol* 2008, 46, 202; *Mol Immunol* 2009, 46, 2140). Elsőként közölte a STAT1 funkciónyerő mutáció oki szerepét krónikus mucocutan candidiasisban és recidiváló herpeszvírus-fertőzésben (*J Exp Med* 2011, 208, 1635; *Lancet* 2012, 379, 2500). Részt vett új génterápiás kutatóprogram megvalósításában (*N Engl J Med* 2010, 363, 1918). Tudománymetria: IF: 853; h-index: 30; idézettség: 3501 (független: 2646). Nemzetközi folyóiratban szerkesztőbizottsági tag (6), nemzetközi tudományos társaságban vezetőségi tag (2), illetve elnök (1) volt. Három nemzetközi társasági konferenciát szervezett. Doktori iskola vezetője. Hét tanítványa szerzett PhD fokozatot. Az MTA Orvosi Tudományok Osztálya Infektológiai Munkabizottságának titkára, majd elnöke, a Kutatási Infrastruktúra Elnöki Bizottság tagja, közgyűlési képviselő. Kitüntetései: Miniszteri dicséret, MTA DAB-plakett, Debreceni Egyetem Publikációs Díja, Publication Award (European Society of Immunodeficiencies), Dream Makers Award (Jeffrey Modell Foundation), Területi Prima díj.

Ajánlók: *Muszbek László, Nász István, Oláh Edit, Szegedi Gyula*

☞ Melegh Béla

Kömlön született 1954-ben. 1999 óta az MTA doktora. A Pécsi Tudományegyetem Klinikai Központ Orvosi Genetika Intézetének tanszékvezető egyetemi tanára. Szűkebb szakterülete a humángenetika, a molekuláris genetikai diagnosztika, a ritka betegségek.

A karnitinmetabolizmust alapvetően érintő megfigyeléseket tett a pivaloil-karnitin xenobiotikájának felismerésével (*Biochem Pharmacol* 36, 1987, 3405), ezek kihatottak a karnitinbioszintézisről alkotott elképzelésekre is. Roma családokban megfigyelt egy új OCTN2 karnitintranszporter-mutációt (*Am J Med Genet* 65, 1996, 82); a mitokondriális betegségek körében új fenotípus-variánsok leírásában vett részt. Az apolipoprotein A5-gén stroke és metabolikus szindróma kialakulásában szerepet játszó variánsainak és haplocsoportjainak felismerésében vett részt (*J Mol Neurosci* 29, 2006, 177). Jelenleg is aktív európai hálózat keretében részt vett örökletes ataxiák jellemzését és lefolyását kutató együttműködésben (*Neurology* 66, 2006, 1717; 71, 2008, 486; 74, 2010, 678 és 77, 2011, 1035). Az ország legszélesebb humángenetikai diagnosztikai spektrumát felmutató laboratórium vezetője; az infrastruktúra lehetőséget teremt mikrobiológiai kollaborációkra is (*Lancet* 303, 2004, 682; *Emerg Inf Dis* 16, 2007, 916). Elismert biobankrendszer kialakításában vett részt, amely a BBMRI hálózat tagja (*Nature Genet* 43, 2011, 503); munkacsoportja ennek felhasználásával a roma populációt érintő farmakogenomikai megfigyeléseket tett (*Pharmacogenomics* 10, 2009, 1025; *Drug Metab Pharmacokinet* 26, 2011, 206). Tagja a European Society of Human Genetics Boardnak és a European Board of Medical Geneticsnek. 2009-ben Akadémiai Díjat kapott. Bírált közleményeinek száma 244, idézeteinek száma 2223/1981; impaktfaktora 516,5; h-indexe 25.

Ajánlók: *Dóczi Tamás Péter, Kosztolányi György, Tulassay Zsolt*

☞ Merkely Béla Péter

Budapesten született 1966-ban. 2006 óta az MTA doktora. A Semmelweis Egyetem Kardiológiai Központ és Kardiológiai Tanszék, valamint a Szív- és Érgyógyászati Klinika igazgatója, egyetemi tanár. Szűkebb szakterülete az intervencionális kardiológia és a szív-elektrofiziológia

Már fiatalon tanszékvezető, a Kardiológiai Szakmai Tanács és a Magyar Kardiológusok Társasága elnöke, az Orvosképzés című folyóirat felelős szerkesztője, a TÁMOP Semmelweis Híd projekt vezetője. Tudományos eredményei a szívelégtelenség és infarktus nem gyógyszeres kezelése, valamint az experimentális és klinikai szív-elektrofiziológia területén születtek. Kimutatta az endothelin-1, az endogén vazóaktív peptid aritmogén hatását, és bizonyította annak mechanizmusát (*J. Cardiovasc. Pharmacol.* 31, 1998, 437; *Cardiovasc. Res.* 45, 2000, 310). A klinikumban alkalmazott eredeti módszerei és fejlesztései: új beültethető cardioverter-defibrillációs sokkimpulzus és diszkriminációs algoritmus (*J. Cardiovasc. Electrophysiol.* 12, 2001, 824; 15, 2004, 646), továbbá új reszinkronizációs elektródaimplantációs technikák szívelégtelenség kezelésében (*Heart Rhythm* 8, 2011, 845). Főszerepet vállalt a hazai infarktusellátás megszervezésében, amely jelentősen csökken-

tette a mortalitást (*Eur. Heart J.* 31, 2010, 943). Igazolta, hogy akut infarktuszban a gyógyszerkibocsátó stentimplantáció hatékonyabb, mint a hagyományos fémstent (*New Engl. J. Med.* 355, 2006, 1093). Közleményeinek összesített impaktfaktora 417, független idézettsége 1800, h-indexe 20. Karizmatikus vezetői képessége és kiemelkedő szervező-képessége mellett rendkívüli hatékonyságú gyógyító, kutató és oktató tevékenysége, valamint a betegek iránti elkötelezettsége a kardiológia hazai és nemzetközi viszonylatban meghatározó egyéniségévé teszik.

Ajánlók: *Knoll József, Nász István, Papp Gyula, Schaff Zsuzsa*

✎ Poór Gyula

Budapesten született 1952-ben. 2000 óta az MTA doktora. A Semmelweis Egyetemen a reumatológia egyetemi tanára, az Országos Reumatológiai és Fizioterápiás Intézet (ORFI) főigazgatója. Szűkebb szakterülete a molekuláris reumatológia, az oszteológia és a környezet-egészségügy.

A Magyar Reumatológusok Egyesülete, az ESZK Reumatológia Tagozat és az MTA Környezet és Egészség Osztályközi Állandó Bizottságának elnöke. Úttörő munkásságot végzett a köszvényes vesekárosodás korai diagnosztikája területén és a tartós ólomexpozíció köszvényt előidéző hatására vonatkozóan. A Mayo Klinikán végzett kutatásai során az elsők között igazolta férfiakban az osteoporotikus combnyaktáji törések hajlamosító tényezőit és a magas halálozás okait. Az Európai Vertebralis Osteoporosis Study hazai vizsgálatvezetőjeként több alapvető közleményt publikált az osteoporosis talaján kialakult csigolyafraktúrák európai előfordulásáról és kockázati tényezőiről. Molekuláris biológiai kutatócsoportja eredeti megfigyeléseket tett a toll-like receptorok és a szeronegatív spondylitisek kapcsolatáról, az interferon jelátviteli útvonal up-regulációjáról Paget-kórban, valamint a juvenilis idiopathiás arthritis genetikai asszociációjáról. Három WHO-világprogram szerzői között szerepel. A Közép-európai Reumatológus Kongresszus elnöke, számos nemzetközi szakmai testület és szerkesztőbizottság tagja, nemzetközi kongresszusok és tanfolyamok felkért előadója, üléselelnöke és szervezője. Iskolateremtő tevékenysége is jelentős. Tudományos publikációinak száma 242, ebből négy könyv és 25 könyvfejezet (9 angol nyelvű) szerzője. Dolgozatainak összesített impaktfaktora 288,629 (ebből multicentrikus study group tagjaként: 81,651), független idézettsége: 1912, h-indexe: 27.

Ajánlók: *Eckhardt Sándor, Halász Béla, Kosztolányi György, Mandl József, Petrányi Győző, Spät András*

✎ Tímár József

Budapesten született 1952-ben. 1995 óta az orvostudományok doktora. A Semmelweis Egyetem II. Sz. Patológiai Intézetének patológusa. Kutatási területe a molekuláris onkológia, a daganat-áttétképzés.

Harminc éve foglalkozik a daganatok áttétképzésének patomechanizmusával, ezen belül elsősorban a májjáttétek keletkezésének molekuláris alapjaival. Nevéhez fűződik

a heparán-szulfát proteoglikánok ez irányú szerepének igazolása kísérleti rendszerekben és emberi daganatokban. A legagresszívabb emberi daganat, a melanóma esetében rámutatott a β 3-integrin-asszociált jelpálya mitogén és motogén hatásaira. Nevéhez fűződik a daganatok ún. trombocitamimikri-képességének tisztázása. Kiterjedten kutatja a daganat-gazdaszervezet kölcsönhatását és ennek szerepét az áttétképzési folyamatban nemcsak melanóma, hanem fejnyaki laphámrák és tüdőrák esetében. Igazolta, hogy a daganatok ereződésének számos alternatív útja van, amelyek többsége nem igényel érújdonképződést. Elsők között határozta meg a daganatokat infiltráló különböző immunsejtek klinikai jelentőségét melanóma és fejnyaki laphámrák esetében. Húsz éven át dolgozott az SE 1. Sz. Patológiai és Kísérleti Rákkutató Intézet Metasztázis Munkacsoportjában, öt éven át annak vezetőjeként, hasonló témában alapító alprogramvezetője az Intézmény Doktori Iskolájának, ahol számos PhD fokozatot szereztek. Munkatársaival 1999-ben létrehozta az Országos Onkológiai Intézet Tumor Progressziós Osztályát, 2004-ben az Országos Korányi TBC és Pulmonológiai Intézet Tumorbiológiai Osztályát, 2008-ban az Semmelweis Egyetem II. Sz. Patológiai Intézetének Tumor Progressziós Laboratóriumát, majd 2012-ben az MTA–SE Daganatprogresszió Kutatócsoportját.

Ajánlók: *Eckhardt Sándor, Lapis Károly, Makovitzky József, Schaff Zsuzsa, Somogyi Péter, Tulassay Tivadar*

✎ Varró András

Szegeden született 1954-ben. 1998 óta az orvostudományok doktora. A Szegedi Tudományegyetem Farmakológiai és Farmakoterápiás Intézetének tanszékvezető egyetemi tanára, az MTA–SZTE Keringésfarmakológiai Kutatócsoportjának vezetője, az SZTE tudományos és innovációs rektorhelyettese. Szűkebb szakterülete a celluláris szív-elektrofiziológia és a szívre ható gyógyszerek kutatása.

Alapvető megállapításokat tett az egyik, jelenleg is széles körben alkalmazott gyógyszer, az Amiodaron hatásmódját illetően (*Eur J Pharmacol* 112, 1985, 419–422; 154, 1988, 11–18; *Br J Pharmacol* 117, 1996, 1181–1186). Nemzetközileg elismert tudományos eredményeivel hozzájárult a humánszívműködésének megismeréséhez (*Cardiovasc Res* 40, 1998, 508–515; 49, 2001, 790–797; *J Physiol* 582, 2007, 675–693). Alapvetőek a szív-izom IKs-csatornáinak és repolarizációs tartalékának felismerésére vonatkozó megállapításai (*J Physiol* 523, 2000, 67–81; *Br J Pharmacol* 137, 2002, 361–368; 143, 2004, 152–158; *Circulation* 112, 2005, 1392–1399); ezek mára tankönyvi ismeretté váltak. Széchenyi professzori ösztöndíjat (1997) és Issekutz-díjat (2007) nyert. Angol nyelvű közleményeinek száma: 232. Publikációinak összesített impaktfaktora: 628,222; független idézettsége több mint 3400; h-indexe: 34; nemzetközi szabadalmainak száma: 7. Témavezetésével eddig négy habilitáció és nyolc PhD-minősítés született. Ötletadója és egyik fő szervezője volt a 2012-ben Szegeden kilenc Nobel-díjas tudós részvételével megtartott Szent-Györgyi-emlékkonferenciának.

Ajánlók: *Dobozy Attila, Knoll József, Ligeti Erzsébet, Papp Gyula, Spät András*

Külső tagságra ajánlottak

☞ Hajnóczky György

Budapesti született 1963-ban. 1997 óta az orvostudományok kandidátusa. A Jefferson Egyetem professzora. Szűkebb szakterülete a sejtélet, különös tekintettel a biológiai jelátvitelre és a mitokondriumműködésre.

Vizsgálatai hozzájárultak a Ca^{2+} -os jelátvitel pontosabb megismeréséhez. Kimutatta a másodlagos hírvívó IP_3 -receptorának inaktiválódását és az IP_3 által kiváltott Ca^{2+} -oszcillációk mitokondriális dekódolását. Új mikroszkópos módszerei lehetővé tették a mitokondrium és más sejtalkotók funkcióvizsgálatát egyedi élő sejtekben. Elemezte a mitokondrium-endoplazmás retikulumkapcsolatot a sejt belüli jelátvitelben és a sejt anyagcsere-folyamataiban. Kimutatta, hogy a két organellum közötti kapcsolatot fehérjehidak biztosítják. Leírta a mitokondrium Ca^{2+} -függő mozgását és ebben a Miro-fehérje szerepét. Bizonyította a mitokondriális Ca^{2+} jelszerepét az apoptotikus sejtthalál kiváltásában.

Ajánlók: *Ádám Veronika, Kúnos György, Makara B. Gábor, Muszbek László, Papp Gyula, Spät András, Szolcsányi János*

☞ Kovács Gyula

Békésen született 1944-ben. 1996 óta az orvostudományok doktora. A Heidelbergi Egyetem Orvosi Karának professor emeritusa. Szűkebb szakterülete az urológiai tumorkok molekuláris patológiája.

Munkájával új szemléletet vitt a nemzetközi vesetumor-kutatásba. Elsőként írta le a vesetumorkra jellemző genetikai elváltozásokat, és kialakította a vesetumorkok modern genetikai osztályozását (*Adv Cancer Res* 62: 89–124, 1993; *Histopathology* 22: 1–8, 1993; *J. Pathol.* 183: 131–133; 1997), amelyet 2002-ben a WHO és az UICC is átvett. Kifejlesztette a vesetumorkok DNA-elváltozásokra alapozott differenciáldiagnosztikáját (*Am. J. Pathol.* 149: 2081–2088, 1996; *Cancer Res.* 62: 957–960, 2002). Munkáiból eddig 140 eredeti közlemény (42 első és 75 utolsó szerző) jelent meg, ezek összetett impaktfaktora 552,251, idézettsége 6 594, h-indexe 43. Laboratóriumában rendszeresen fogadott magyar kutatókat.

Ajánlók: *Dobozy Attila, Eckhard Sándor, Kovács L. Gábor*

☞ Mezey Éva

Budapesti született 1951-ben. 1982 óta az orvostudományok kandidátusa. A Bethesda, NIH, National Institute of Dental and Craniofacial Research Össejt Laboratóriumának vezetője. Szűkebb szakterülete az idegrendszeri regeneráció, a csontvelői össejtek.

1996-ban elsőként mutatta ki (társszerzőjével), hogy keringő vérsejtek képesek a központi idegrendszerbe bejutni és ott neurális sejtekké alakulni. Később kimutatta, hogy

ezek a sejtek új neuronokat is létrehozhatnak, és ezt a megfigyelést emberben is sikerült alátámasztani. Szerkesztőbizottsági tagja volt a *Neuroendocrinology* és a *Stem Cells and Development* folyóiratoknak; jelenleg szerkesztőbizottsági tag az *Oral Diseases*, a *Stem Cell International* és a *PLOS One* folyóiratokban. Az elmúlt 15 évben 10 fiatal magyar kutatót irányított és irányít az NIH-ben, akik közül többen ottani munkájuk alapján később PhD fokozatot szereztek. Az NIH-ből megjelent cikkeinek több mint 50%-ában magyar társszerzők vannak.

Ajánlók: *Erdei Anna, Hunyady László, Lapis Károly, Palkovits Miklós, Pásztor Emil, Petrányi Győző, Schaff Zsuzsa, Sótónyi Péter, Vécsei László*

☞ Szabó Gyöngyi

Pásztón született 1959-ben. 1991-ben szerzett PhD fokozatot. A University of Massachusetts Medical School professzora, igazgató. Szűkebb szakterülete a gasztroenterológia, a hepatológia, az immunológia.

A nemzetközi hepatológiai közélet kiemelkedő egyénisége. Tudományos munkássága nyomán a gyulladásos májbetegségek immunológiai szemlélete megváltozott, az alkohol okozta immunszuppresszió mechanizmusa is ismertté vált. Igazolta, hogy emberben akár egyszeri nagy mennyiségű alkohol is jelentősen megváltoztatja az immunitást. Bizonyította, hogy az alkohol akut és idült hatása gyulladásban ellentétes irányú. Felismerte, hogy a keringésben megjelenő m-RNS a májkárosodás biomarkere. Kimutatta, hogy a HCV-fertőzött májsejtek kölcsönhatása interferon-alfa-termeléshez vezet. Közleményeinek impaktfaktora: 585, idézettsége: 3908, h-indexe: 31. A Semmelweis Egyetem díszdoktora és a Doktori Iskola témavezetője.

Ajánlók: *Balla György, Dobozy Attila, Falus András, Hunyady László, Kovács László, Muszbek László, Oláh Edit, Sótónyi Péter, Szegedi Gyula, Tulassay Tivadar, Tulassay Zsolt*

MŰSZAKI TUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

Rendes tagságra ajánlottak

☞ Cságoty Ferenc

Nagykanizsán született 1948-ban. 2007 óta az MTA levelező tagja. A Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Középülettervezési Tanszékének egyetemi tanára, Építésmérnöki Kar Doktori Iskolájának vezetője. Szűkebb szakterülete az épülettervezés, a hazai építészet tartalmi és stílusi jövőjének a kutatása.

Munkásságában a tervezés és az oktatás, illetve az építészmélet azonos súllyal van jelen, bár egész tevékenysége kivételes tehetséggel létrehozott építészeti életművére, megvalósult házaira, terveire épül. E házak és tervek, valamint az írásaiban és előadásaiban, közszerepléseiben megnyilatkozó szellemiség alapozzák meg oktatói hitelességét is. Munkássága messze túllép tanszéke keretein, az Építész Kar egészének tervezésoktatására hatással van. A kar doktori iskolájában, annak megalakulása óta meghatározó szerepet tölt be, 2011 óta vezeti az iskolát. 2011-ben választották meg az MTA Építészeti Tudományos Bizottsága vezetőjévé. Kitüntetései: Ybl-, Steindl- és Kossuth-díj, emellett több egyéb hazai és nemzetközi díj tulajdonosa.

Ajánlók: *Domokos Gábor, Finta József, Gáspár Zsolt, Kollár László Péter*

☞ Palkovics László

Zalaegerszegen született 1965-ben. 2007 óta az MTA levelező tagja. A Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Közlekedésmérnöki Kara Gépjárművek Tanszékének egyetemi tanára, a Knorr Bremse Vállalat magyar és olasz fejlesztési tevékenységének irányítója. Szűkebb szakterülete a gépészet, ezen belül a járműgépészet, a járműirányítás és a hajtásrendszerek.

Megválasztása óta egyetemi kutatási és vállalati fejlesztési tevékenységét az irányított járműrendszerek vizsgálata és tervezése területén mélyítette el. Eredményei az egyedi járműirányításokban (felfüggesztés, fék, menetdinamikai szabályozórendszer) és a járműcsoportok irányításban jelentek meg, ez évben mutatták be az autonóm módon irányított járműszakasz működésének és ipari terméké fejlesztésének a lehetőségeit. Szűken vett szakmai tevékenységen túl több tudományos struktúra felépítésében vett részt, és vezette ezeket (BME Elektronikus Jármű és Járműirányítási Tudásközpont, Széchenyi Egyetem Járműipari Kutató Központ), amelyek a járműdinamikai kutatásokban kiemelkedő eredményeket értek el.

Ajánlók: *Bokor József, Keviczky László, Michelberger Pál, Stépán Gábor*

☞ Péceli Gábor

Budapesten született 1950-ben. 2007 óta az MTA levelező tagja. A Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem tanszékvezető egyetemi tanára, az egyetem rektora. Szűkebb szakterülete a műszaki informatika.

Tudományos munkássága a jelek és rendszerek elméletéhez, a jelfeldolgozáshoz és a beágyazott rendszerek kutatásához kapcsolódik. Jelentős eredményeket ért el az adaptív szűrőelméletben, a visszacsatolt rendszerekben sáv szélességi korlátok melletti tervezéssel foglalkozik. További eredményei a vezeték nélküli szenzorhálózatok szinkronizálásához, mintavételezéshez és elosztott hálózati állapotbecsléshez kapcsolódnak. Eredményei számítógép-hálózatokon keresztül működtetett irányítási rendszerek analízisében és tervezésében játszanak fontos szerepet. Kutatási eredményei jelentősen hozzájárultak tananyagfejlesztő tevékenységéhez is, tudományos igényű, iskolateremtő tárgyakat dolgozott ki.

Ajánlók: *Arató Péter, Bokor József, Pap László, Roska Tamás*

Levelező tagságra ajánlottak

☞ Czigány Tibor

Budapesten született 1963-ban. 2005 óta az MTA doktora. A Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Gépészmérnöki Kar dékánja, a Polimertechnika Tanszék tanszékvezető egyetemi tanára, az MTA–BME Kompozittechnológiai Kutatócsoport vezetője. Szűkebb szakterülete a kompozit szerkezeti anyagok és technológiák, az anyagvizsgálat.

Jelentős eredményeket ért el új kompozit anyagok és kompozit-előállítási technológiák fejlesztésében, valamint ipari bevezetésében. Munkáiban a különböző szál erősítésű műanyagok, valamint részben, illetve teljesen lebomló kompozit rendszerek tulajdonságait elemezte. Bevezette az akusztikus emissziós jelanalízis alkalmazását a polimer kompozitok törésmechanikájában. Munkatársaival adaptálta a lényegi törésmunkamódszert polimer szerkezeti anyagokra. Cikkeinek kumulált impaktfaktora 110, független hivatkozásainak száma 1540. Számos nemzetközi és hazai szakmai-tudományos szervezet tisztségviselője, folyóirat szerkesztője, illetve szerkesztőbizottsági tagja, az Erősített Műanyaggyártók Szövetségének elnöke, a Magyar Műanyagipari Szövetség elnökségi tagja, az European Society of Composite Materials Council választott tagja, amelynek két évig volt a főtitkára, továbbá három évig volt az OTKA Gépész-kohász Zsűri elnöke. Tagja az MTA Doktori Tanácsának, valamint a Jelölőbizottságnak is. Az MTA Szál- és Kompozittechnológiai Tudományos Bizottság elnöke, nem akadémikus közgyűlési képviselő. Kiváló iskolateremtő oktató és kutató, a Mestertanár Aranyérem kitüntetés tulajdonosa, akinek eddig 14 PhD-hallgatója szerzett fokozatot, valamint 5 hallgatója OTDK I. helyezést ért el. Tanítványai közül került ki a 2005. évi Ifjúsági Bolyai-díjas, továbbá a 2007. évi egyik Junior Prima díjas és a 2011. évi egyik Pro Scientia díjas is.

Ajánlók: *Ginsztler János, Kollár László Péter, Prohászka János, Vajna Zoltán*

☞ **Dunai László**

Medgyesegyházán született 1958-ban. 2008 óta az MTA doktora. A Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Hidak és Szerkezetek Tanszékének tanszékvezető egyetemi tanára, az Építőmérnöki Kar dékánhelyettese. Szűkebb szakterülete az acél és acél-beton (öszvér) híd- és épület-tartószerkezetek fejlesztése, méretezése és tervezése.

Munkásságában a tudományos kutatás és a mérnöki alkotótevékenység azonos súllyal van jelen. Meghatározó szerepet tölt be azoknak az acélszerkezeti méretezési módszereknek a fejlesztésében és tudományos megalapozásában, amelyek nélkülözhetetlenek a gazdaságos szerkezeti tervezésben. Tudományos közleményeinek száma 205, kilenc tervezési segédletet készített, egy szabadalma van; publikációira 195 független hivatkozást kapott. Az európai (acél-, öszvér-, földrengés-) szabványok hazai bevezetésében kulcsszerepet töltött be. A vezetésével kidolgozott méretezési eljárásokat nemzetközi szinten használják innovatív szerkezetek tervezésére, kutatási eredményeit az USA földrengés-szabványa is alkalmazza. Személye az elmúlt évek jelentős acélhídprojektjeiben nélkülözhetetlen: a Pentele híd, a Kvassay Dunaág-híd és a sárvári Rába-híd társtervezője, a Megyeri híd és a Tiszavirág híd független ellenőre, a történelmi budapesti hidak felújításának tudományos szakértője. Az élő, ipari feladatokhoz kapcsolódó kutatásait doktoranduszi csapatával végzi, közülük eddig tizenketten szereztek PhD-címet. Két jelentős nemzetközi konferenciát szervezett, további húsz szervezésében vett részt, és szerkesztőbizottsági tagja szakterülete két meghatározó folyóiratának. Az acéltartószerkezet-tervezésnek és -kutatásnak több mint 25 éve nincs képviselője az Akadémián. Személyében olyan mérnök töltötte be ezt a hiányt, aki a nemzetközi tudományos eredményei és a hazai gyakorlati tevékenysége alapján erre a legalkalmasabb.

Ajánlók: *Finta József, Gáspár Zsolt, Kaliszky Sándor, Kollár László Péter, Springer György*

☞ **Farkas István**

Sormáson született 1951-ben. 1993 óta a műszaki tudományok doktora. A Szent István Egyetem, Környezetipari Rendszerek Intézetének egyetemi tanára, intézetigazgató, a Műszaki Tudományi Doktori Iskola vezetője. Szűkebb szakterülete a folyamatirányítás, a szállítás, a napenergia-hasznosítás.

Az integrált energetikai-technológiai rendszerek modellezésében és irányításában nemzetközileg is új, elismert kutatási területet kezdeményezett. Referált tudományos közleményeinek száma: 489, közülük kiemelendő a 88 lektorált folyóiratcikke, amelyből 32 impaktfaktoros. Összesített impaktfaktora 20,538, független hivatkozásainak száma 386, amelyből 137 megtalálható az SCI-ben (WoS-ban). A kutatási eredményei alapján rangos egyetemektől (USA, Ausztria, Finnország, Japán) kapott vendégprofesszori meghívást. Iskolateremtő munkáját bizonyítja az általa működtetett tudományos műhely eredményessége és az irányítása alatt szerzett 12 tudományos fokozat (1 kandidátus, 11 PhD). Tudományterülete vezető szakmai szervezeteinek évtizedek óta választott tisztségviselője

(European Federation of Chemical Engineering, International Federation of Automatic Control, International Solar Energy Society), és kiemelt folyóiratainak (Solar Energy, Drying Technology, Magyar Energetika stb) társszerkesztője, valamint szerkesztőbizottsági tagja. Elnöke a Magyar Napenergia Társaságnak. Tagja az MTA Energetikai Tudományos Bizottságának, a Környezettudományi Elnöki Bizottság Energetika és Környezet Albizottságának, 2007 és 2011 között vezetője az MTA Energetikai Bizottság Megújuló Energia Albizottságának. Tudományos, szakmai és oktatási tevékenységét több hazai és nemzetközi kitüntetéssel ismerték el.

Ajánlók: *Czibere Tibor, Reményi Károly, Sitkei György*

☞ **Friedler Ferenc**

Veszprémben született 1953-ban. 1995 óta a kémiai tudományok doktora. A Pannon Egyetem egyetemi tanára és rektora. Szűkebb szakterülete a műszaki informatika, a műszaki rendszerek optimalizálása, ezen belül a hálózatok szintézise.

A műszaki alkalmazások szempontjából fontos hálózatszintézis matematikai modelljére az ellenőrzés kísérletileg nem lehetséges, csupán a potenciális építőelemek modelljeit lehet hitelesíteni. Ennek ellenére a szakirodalomban e területen is a hagyományos modellezési technikákat alkalmazták. A jelölt alapvetően új modellezési módszertan alapjait rakta le, és vezette be a gyakorlatba. A hálózatok strukturális tulajdonságaira alapozott, szisztematikusan generálható matematikai modelleket dolgozott ki, amelyek helyessége elméleti úton is bizonyítható. Ezzel a matematikai modellezés új paradigmáját alapozta meg. Az új, axiomatikusan felépített módszertan általánosságát mutatja, hogy fontos alkalmazási területekre lehetett kiterjeszteni a szigorúan vett optimális szintézist, például az adott megbízhatósággal működő minimális költségű rendszerek tervezésére. A kidolgozott módszertan erejét igazolta a korábban rangos folyóiratokban közölt feladatokra való alkalmazása is. Eredményei a publikáltaknál általában sokkal jobbák és bizonyíthatóan optimálisak voltak, egyes esetekben pedig csak az ő módszere nyújtott a gyakorlatban megvalósítható megoldást. A feltárt hibákat matematikailag is megvilágította, bírálatát a szakemberek elfogadták. Eredményeit élvonalbeli nemzetközi folyóiratokban tette közzé, azokat tankönyvek külön fejezetben ismertetik. Módszere alkalmazásával több, nagy jelentőségű hazai és külföldi sikeres feladatmegoldást vitt véghez.

Ajánlók: *Györfi László, Pap László, Prékopa András, Roska Tamás*

☞ **Gáspár Péter**

Pécsen született 1960-ban. 2007 óta az MTA doktora. Az MTA Számítástechnikai és Automatizálási Kutatóintézet tudományos tanácsadója, a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Közlekedésmérnöki és Járműmérnöki Kar egyetemi tanára. Szűkebb szakterülete az irányításelmélet és a járműirányítás.

A rendszer és az irányításelmélet általános elveire és módszertanára építve a járműipar által motivált kutatási területeken érte el legfontosabb eredményeit. Céltérületei az integrált

és koordinált irányítástervezés, ahol a járművel szemben támasztott követelmények egyidejű teljesítése érdekében komponensek és rendszerek összehangolt működésére dolgozott ki módszereket. Kutatási eredményei alapján több hazai és nemzetközi projektbe kapott meghívást, projekteket szervezett és vezetett. Több, ipari gyakorlatban megvalósult kutatásban és fejlesztésben is részt vett, amelyek közül kiemelkedő egy lengéscsillapító félaktív felfüggesztési rendszerbe épített módszere, vasúti fékrendszer csúszásmentes irányítására kidolgozott eljárása, valamint egy nukleáris erőmű térfogat-kompenzátorának irányítására kidolgozott algoritmus. Kutatómunkájának elismertségét jelzi az IFAC Transportation Systems és az Automotive Control technikai bizottságaiba való meghívások, hazai és külföldi egyetemi előadásokra és doktori védésekre szóló meghívások, továbbá nemzetközi folyóiratok szerkesztőbizottságaiba, konferenciaszekciók szervezésére és előadások tartására való felkérések. 52 folyóiratcikkére és 176 konferencia-előadására 466 független hivatkozás érkezett, összesített impaktfaktora 18,3.

Ajánlók: *Bokor József, Michelberger Pál, Palkovics László*

✎ Hangos Katalin

Budapesten született 1952-ben. 1993 óta a kémiai tudományok doktora. Az MTA Számítástechnikai és Automatizálási Kutatóintézet tudományos tanácsadója, a Pannon Egyetem tanszékvezető egyetemi tanára, a University of Queensland/Australia folyamatos, rendszeres vendégprofesszora. Szűkebb szakterülete a folyamatok modellezése és irányítása.

Az ipar nagy fizikai-kémiai folyamatainak modellezése a műszaki tudomány alapkérdése. Kivételes eredményeket ért el ezeknek a folyamatoknak az üzemek gyakorlati folyamatirányításáig terjedő összefüggéseiben. Modellrendszereiben az informatika legújabb, többek között a mesterséges intelligenciakutatással kapcsolatos eredményeit tette alkalmazhatóvá valós kémiai és energetikai irányítások megoldására. Legjelentősebb tudományos eredményeit nemlineáris dinamikus rendszerek fizikai és kémiai alapú irányítási és diagnosztikai célú modellezésében érte el. Ezek oktatására külföldi és hazai egyetemek hívják meg, 13 külföldi és hazai tanítványa szerzett PhD fokozatot. Kiemelkedő alkotása a Paksi Atomerőmű primerkörének új irányítási rendszere. Ígéretes új elméleti eredményei születtek kvantumszámítás-technikára. Legfontosabb közleményei: Hangos, K. M. and I. T. Cameron (2001): *Process Modelling and Model Analysis*. Academic Press, London, 1–543 p.; Hangos, K. M., R. Lakner and M. Gerzson (2001): *Intelligent Control System: An Introduction with Examples*. Kluwer Academic Publisher, 1–301 p.; Hangos, K. M., A. A. Alonso, J. D. Perkins and B. E. Ydstie: Thermodynamic approach to the structural stability of process plants. *AIChE Journal* 45 (4): 802–816 (1999); L. Ruppert, D. and Virosztek, K. M. Hangos: Optimal parameter estimation of Pauli channels. *Journal of Physics A: Mathematical and Theoretical* 45 (26) (2012).

Ajánlók: *Keviczky László, Vajda György, Vámos Tibor*

✎ Harsányi Gábor

Budapesten született 1958-ban. 2001 óta az MTA doktora. A Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Elektronikai Technológia Tanszékének tanszékvezetője, habilitált egyetemi tanár. Szűkebb szakterülete az elektronikai technológia, a szenzorika.

A Budapesti Műszaki Egyetem végzett villamosmérnökként 1981-ben. Pályafutását a Híradástechnikai Ipari Kutatóintézetben, illetve a Mikroelektronikai Vállalatnál kezdte. 1984 óta a BME ETT oktatója, 2003-tól tanszékvezető. Fő kutatásai: 1) a mikroáramkörök nagy felbontású összeköttetés-hálózataiban fellépő meghibásodási mechanizmusok vizsgálata, „felfedező” eredményei nemzetközi és ipari szintű elismerést is kiváltottak, idézettségük jelentős; 2) a környezetvédelmi és orvosi biológiai érzékelők kutatásában elért eredményei nemzetközi (EU) projektekben és szabadalmakban hasznosultak. Több mint 220 cikk és 13 szabadalom szerzője, illetve társszerzője. Független idézettsége közel 600 (egyszerűs művekre 364). A Taylor and Francis Kiadó gondozásában megjelent monográfiája bekerült a szakterület alapvető művei közé. Kidolgozója és részben előadója, nemzetközi fórumokon is, 16 tantárgynak – ebből 11 szenzorikai témájú –, 10 jegyzetnek és segédletnek. Tagja a BME Fizikus, valamint a Villamosmérnöki Doktori és Habilitációs Bizottságának. 2008 óta elnöke az MTA Műszaki Tudományok Osztálya Elektronikus Eszközök és Technológiák Tudományos Bizottságának. Vezetése alatt megújult a BME EET kutatási szerkezete, teljes infrastruktúrája és laborrendszere, ipari kapcsolatrendszere, Tíz fiatal oktató-kutató szerzett PhD fokozatot. Elismerések: Széchenyi professzori ösztöndíj (1997), IEEE professzori ösztöndíj (2001), Gábor Dénes-díj (2011).

Ajánlók: *Bársony István, Csurgay Árpád István, Gyulai József*

✎ Jármái Károly

Miskolcon született 1955-ben. 1995 óta a műszaki tudományok doktora. A Miskolci Egyetem Gépészmérnöki Karának egyetemi tanára. Szűkebb szakterülete a hegesztett szerkezetek tervezése, a szerkezetoptimalálás.

Doktori értekezésének megvédése óta tíz könyv írásában és szerkesztésében vett részt. Összesen 451 publikációja van, idegen és magyar nyelvű folyóiratcikkek, nemzetközi és hazai konferenciakiadványban megjelenő anyagok, számos esetben külföldi kollégákkal. Munkáira 366 hivatkozás ismeretes. Munkáiban a hegesztési maradék feszültség számítására, a szerkezet teherbírására, csőszervezeteknél az optimális topológia, szelvényalak és méret meghatározására, különféle egy és több célfüggvényes optimáló algoritmusok kiválasztására, valamint a tervezés-gyártás-gazdaságosság szoros összekapcsolására ad javaslatokat (Farkas, J., Jármái, K.: *Analysis and optimum design of metal structures*. Balkema Publishers, Rotterdam, Brookfield, 1997, 347 p.; Jármái, K., Farkas, J.: Cost calculation and optimization of welded steel structures. *Journal of Constructional Steel Research*, Elsevier, Vol. 50. 1999, No. 2. 115–135; Farkas, J., Jármái, K.: *Economic design of metal structures*. Millpress Science Publisher, Rotterdam, 2003, 340 p. Farkas, J., Jármái, K.: *Design and optimization of metal structures*. Horwood Publishers, Chichester, UK, 2008, 328 p.). Költség-

számítási modellt dolgozott ki a különféle gyártási: hegesztési, köszörülési, vágási, felület-előkészítési, festési stb. költségek meghatározására. A fenti területekhez kapcsolódóan számos konkrét szerkezet új modelljének kialakítására és optimalására, számítógépi programrendszerek kifejlesztésére, elméleti eredményeinek ipari felhasználására került sor.

Ajánlók: *Czibere Tibor, Kozák Imre, Monostori László, Páczelt István, Reményi Károly, Sitkei György*

✎ Józsa János

Győrben született 1957-ben. 2003 óta az MTA doktora. A Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Építőmérnöki Kara Vízépítési és Vízgazdálkodási Tanszékének tanszékvezető egyetemi tanára, a doktori iskola vezetője, az MTA–BME Vízgazdálkodási Kutatócsoport vezetője. Szűkebb szakterülete a hidrodinamika.

A jelölt a tavak és folyók hidrodinamikája területén ért el kimagasló tudományos eredményeket. Magas szinten ötvözi az elméleti, a mérési és a számítógépi modellezési vizsgálatokat. Nevéhez fűződik a szél tavi áramlást keltő hatásának a belső határreteg-fejlődés figyelembevételével történő újszerű leírása (Józsa, Milici, Napoli: *Bound-lay Meteorol* 2007). Irányító szerepe volt az áramlások adaptív hálódás finomításán alapuló modellezésének kidolgozásában, a tavi jellegzőnők nagy pontosságú leírásában (Krámer, Józsa: *Comput Fluids* 2007). Eredményei több külföldi állóvízen is hasznosultak. A folyami kutatásokban a finom felbontású sebességeloszlás-mérés meghonosítója. Meghatározó szerepet tölt be az árvízi veszélytérképezés fejlesztésében. Kiemelt Duna- és Tisza-szakaszok hidromorfológiai modellezésének irányítója. Az MTA szakértői testületében az iszapkiömlés numerikus modellezésével jelentősen hozzájárult az ajkai vörösiszap-katasztrófa megértéséhez és kárelhárításához. Tudományos eredményeit, amelyek közül több neves külföldi doktori iskolák (pl. Oxford) kutatási témájává vált, itthon a tehetséggondozásban doktori iskola vezetőjeként adja át. Munkáját számos tudományos és felsőoktatási kitüntetéssel ismerték el: 2012: Akadémiai Díj, 2011: Telford Premium Award publikációs díj. Tagja a Springer Kiadónál 2012-ben megjelent *Encyclopedia of Lakes and Reservoirs* szerkesztőbizottságának. Iskolateremtő tevékenységét 2012-től az MTA–BME Vízgazdálkodási Kutatócsoportjának vezetőjeként bővítheti.

Ajánlók: *Csárgoly Ferenc, Gáspár Zsolt, Kaliszky Sándor, Somlyódy László, Vajna Zoltán*

✎ Kaptay György

Tatabányán született 1960-ban. 2005 óta az MTA doktora. A Bay Zoltán Alkalmazott Kutatási Közhasznú Nonprofit Kft. miskolci székhelyű BAY-LOGI Kutatóintézetének vezető kutatója, a Miskolci Egyetem egyetemi tanára. Szűkebb szakterülete az anyagtudomány, ezen belül a metallurgia, a kémiai termodinamika, a határfelületi jelenségek, az elektrokémia, a nanotechnológia.

Okleveles kohómérnök (1984), a műszaki tudomány kandidátusa (1988), habilitált (1998) egyetemi tanár (1999). Elsősorban a fém-, só- és salakolvadékok, kompozitok, habok, emulziók, ötvözetek és kerámiák kutatásával foglalkozik. 35 impaktfaktoros folyóiratban publikált 80 cikkének kumulatív impaktfaktora 104 körüli, a társzerzők között arányosan megosztott parciális kumulatív impaktfaktora 65 körüli. Ismert független hivatkozásainak száma 1028, h-indexe 16. Oktatásszervezőként (a Miskolci Egyetemen) 1996 és 2004 között a Fizikai Kémiai Tanszék vezetője, 1998 és 2006 között a Műszaki Anyagtudományi Kar dékánja, 2003–2004-ben az anyagmérnöki BSc- és MSc-szakok országos akkreditációjának vezetője, 2007 óta a kihelyezett Nanotechnológiai Tanszék vezetője, 2008 óta a BSc- és MSc-szintű nanotechnológiai szakirányok vezetője. Kutatásszervezőként a fentiekén túl 2006-ban a BAY-NANO Kutatóintézet alapító igazgatója, az utódszervezetben jelenleg is osztályvezető. Iskolateremtő tevékenységét 46 TDK-dolgozat, 19 diplomamunka és kilenc megvédett PhD-disszertáció jelzi, jelenleg öt beosztott és tíz hallgató kutatását irányítja.

Ajánlók: *Kozák Imre, Páczelt István, Roósz András*

✎ Károlyi György Zoltán

Budapesten született 1968-ban. 2009 óta az MTA doktora. A Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Nukleáris Technikai Intézetének egyetemi tanára. Szűkebb szakterülete a nemlineáris dinamika.

Legfontosabb tudományos eredményei közül kiemelendő a nyitott folyadékáramlásban történő kaotikus sodródás törvényszerűségeiben a fraktálstruktúrák szerepének feltárása (G. Károlyi, T. Tél: Chaotic tracer scattering and fractal basin boundaries in a blinking vortex-sink system. *Physics Reports* 290 (1997) 125–147), a folyadékáramlásokban zajló kémiai, illetve biológiai aktivitás törvényszerűségeinek a feltárása, a kaotikus sodródás paramétereit tartalmazó, új típusú reakcióegyenlet levezetése (Z. Toroczkai, G. Károlyi, Á. Péntek, T. Tél, C. Grebogi: Advection of active particles in open chaotic flows. *PRL* 80 (1998) 500–503). Vizsgálta a biológiai együttélés problémáját áramlásokban, részt vett a planktonparadoxon hidrodinamikai magyarázatának megalkotásában (G. Károlyi, Á. Péntek, I. Scheuring, T. Tél, Z. Toroczkai: Chaotic flow: the physics of species coexistence. *PNAS* 97 (2000) 13661–13665). A kaotikus sodródás elméletét sikeresen alkalmazta szél gerjesztette tavi áramlások leírásában (Gy. Károlyi, M. Pattantyús-Ábrahám, T. Krámer, J. Józsa, T. Tél: Finite-size Lyapunov exponents: A new tool for lake dynamics. *Proc. ICE – Eng. and Comp. Mech.* 163 (2010) 251–259). Dinamikai rendszerek elméletéből merített eszközökkel ért el eredményeket rugalmas rudak, rúdláncok és rúdhálók posztkritikus viselkedésének leírásában (E. Kapsza, G. Károlyi, S. Kovács, G. Domokos: Regular and random patterns in complex bifurcation diagrams. *Disc. and Cont. Dyn. Sys. B* 3 (2003) 519–540).

Ajánlók: *Domokos Gábor, Kurutzné Kovács Márta, Somlyódy László, Tarnai Tibor*

☞ **Kóczy T. László**

Budapesten született 1952-ben. 1998 óta az MTA doktora. A Széchenyi István Egyetem főállású, a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem félállású egyetemi tanára. Szakterülete az intelligens számítási rendszerek (CI) és alkalmazásai.

A hazai CI-kutatásban úttörő szerepet játszott. Legjelentősebb eredményei a szabályalapú modellek interpolációs algoritmusaihoz kapcsolódnak, nevével jelzik az általa bevezetett nemlineáris interpolációs technikát, amelyet Erdős Pál is vizsgált. Közleményeinek száma 501, összesített impaktfaktora 22,143, független hivatkozásai 1437, H-faktora: 20, G-indexe 31. Főbb művei (társszerzők nevével): Constructing Dense, Sparse and Hierarchical Fuzzy Systems by Applying Evolutionary Optimization Techniques. *Appl. & Comp. Math.* (2012) 81–101 (K. Balázs); Generalization Capability of Neural Networks Based on Fuzzy Operators. *Appl. & Comp. Math.* (2011) 340–355 (R. Lovassy, L. Gál); Fuzzy Rule Extraction by Bacterial Memetic Algorithms. *Int. J. of Intell. Syst.* (2009) 312–339 (J. Botzheim, C. Cabrita, A. E. Ruano); Fuzziness and computational intelligence: dealing with complexity and accuracy. *Soft Computing* (2006) 178–184; A Generalized Concept for Fuzzy Rule Interpolation, *IEEE Tr on Fuzzy Syst* (2004) 820–837 (P. Baranyi, T. D. Gedeon); Representing membership functions as points in high-dimensional spaces for fuzzy interpolation and extrapolation. *IEEE Tr on Fuzzy Syst* (2000) 761–772 (Y. Yam); Approximate reasoning by linear rule interpolation and general approximation. *Int. J. of Appr. Reasoning* (1993) 197–225 (K. Hirota). Az International Fuzzy Systems Association volt elnöke, az IEEE Computational Intelligence Society korábbi, az IEEE Systems Council jelenlegi elnökségi tagja, az IEEE Transactions on Fuzzy Systems és a Fuzzy Sets and Systems társszerkesztője. Volt tanszékvezető a Tokiói Műszaki Egyetemen is.

Ajánlók: *Anató Péter, Bokor József, Keviczky László*

☞ **Kollár István**

Budapesten született 1954-ben. 1998 óta az MTA doktora. A Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Méréstechnika és Információs Rendszerek Tanszékének egyetemi tanára, villamosmérnök. Szűkebb szakterülete a digitális és az analóg jelfeldolgozás, ezen belül kvantálási és kerekítési hibák, a rendszer-identifikáció és a méréselmélet.

Tudományos munkásságában a jelfeldolgozás elvi és gyakorlati kérdéseire keresi a választ. Jelentős és különleges eredménye a Frequency Domain System Identification Toolbox for Matlab programcsomag, amely máig az egyetlen, magyar szerző által a Matlab programhoz írt, a MathWorks cég által elfogadott és 1994 és 2000 között általuk, majd azóta egy hazai cég által nemzetközileg terjesztett programcsomag. Ez a bonyolult tudományos eredményeket az ipari gyakorlatban is elérhetővé teszi. A felhasználók között nagy autópipari és repülőgép-ipari cégek is szerepelnek. Eredményeit több mint 150 közleményben ismertette, amelyekre mintegy 1500 független idézetet kapott. Fontosabb közlemények: egy könyv, négy könyvfejezet, 53 folyóiratcikk, amelyekből 26 impaktfaktoros. Legjelentősebb alkotása a Bernard Widrow-val közösen írt Quantization Noise in Digital Com-

putation, Signal Processing, and Control című 778 oldalas monográfia (<http://www.mit.bme.hu/books/quantization/>, Cambridge University Press, 2008). Független hivatkozások száma: 130. A hazai és nemzetközi tudományos élet egyik meghatározó egyénisége. A Magyar Tudományos Művek Tára előkészítésében és az adatfeltöltés automatizálásában kulcsszerepet játszott: a BME dolgozóinak adatai mára teljesen fel vannak töltve az adatárba. IEEE Fellow, 1997 és 2000, valamint 2003 és 2006 között az IEEE Instrumentation and Measurement Society választott vezetőségi tagja. 2010 és 2012 között a Magyar Felsőoktatási Akkreditációs Bizottság Műszaki Tudományi Bizottságának a tagja.

Ajánlók: *Gyulai József, Péceli Gábor, Székely Vladimír*

☞ **Levendovszky János**

Budapesten született 1960-ban. 2004 óta az MTA doktora. A Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Híradástechnikai Tanszékének egyetemi tanára, a Villamosmérnöki és Informatikai Kar tudományos dékánhelyettese, az Informatikai Tudományok Doktori Iskola vezetője, a BME Tudományos Bizottságának elnöke. Szűkebb szakterülete a kommunikációs hálózatok optimalizálása, az adaptív algoritmusok, a statisztikai megbízhatóságelmélet és a pénzügyi informatika algoritmikus kérdései.

Tudományos munkásságában az elméleti és algoritmikus eredményeket ötvözi fontos gyakorlati alkalmazásokkal. Jelentősebb eredményei a csomagkapcsolt hálózatok CAC-algoritmusaihoz kapcsolódnak, ahol az aggregált forgalom eloszlásának becslésén alapuló halmazseparálást CNN-architektúrán valósítja meg. Másrészt a rádiócsatorna adaptív, tanulóhalmaz nélküli kiegyenlítésre vonatkozó sztochasztikus algoritmusok konvergenciáját bizonyította, valamint a statisztikus megbízhatóságelmélet keretein belül dolgozott ki adaptív approximációs módszert, amely alkalmas a kommunikációs hálózatok megbízhatóságának gyors kiértékelésére. Az eredmények az IEEE és más vezető Signal Processing folyóiratokban jelentek meg. Elméleti kutatásaiból gyakorlatban is alkalmazható módszerek keletkeztek, amelyeket piacvezető multinacionális cégek hasznosítanak (Ericsson, Morgan Stanley stb.). Több nagy US- és EU-projekt vezetője, illetve a nemzetközi elismertségét számos amerikai, távol-keleti és európai egyetemen (Florida Institute of Technology, Kyungpook National University, Vilnius Gediminas Technical University stb.) vendégprofesszori meghívásai mutatják.

Ajánlók: *Arató Péter, Pap László, Péceli Gábor*

☞ **Rudas Imre**

Budapesten született 1949-ben. 2004 óta az MTA doktora. Az Óbudai Egyetem egyetemi tanára, rektora. Szűkebb szakterülete az intelligens rendszerek.

A magyar felsőoktatás, a hazai és a nemzetközi tudományos közélet egyik elismert szereplője. Legjelentősebb eredményei: új, real-time megoldásra alkalmas algoritmusok ipari robotok irányítására, új eredmények az aggregációs függvények elméletében. Elsőként

oldotta meg a migratív függvényegyenletet folytonos trianguláris normák körében, új megoldást adott termékstruktúrák számítógépi modellezéséhez. A termékmodell-objektumok generálásának adaptív irányítására dolgozott ki módszert. Eredményeit 662 tudományos közleményben publikálta, ezek között az Elsevier Academic Press, USA kiadásában megjelent önálló könyv, 21 szerkesztett könyv, 31 könyvfejezet és 72 tudományos folyóiratcikk szerepel. A publikációkra 955 független hivatkozást kapott, az összesített impaktfaktor 14,569 (a várhatókkal együtt 22,324). Legjelentősebb publikációi közül néhány: I. B. Bede – I. J. Rudas – A. L. Bencsik: First order linear fuzzy differential equations under generalized differentiability. *Information Sciences* 177 (2007) 1648–1662; J. Fodor – I. J. Rudas: An extension of the migrative property for triangular norms. *Fuzzy Sets and Systems* 168 (2011) 70–80; L. Horváth – I. J. Rudas: *Modeling and Problem Solving Techniques for Engineers*. Elsevier Academic Press, USA, 2004.

Ajánlók: *Ginsztler János, Hulkó Gábor, Palkovics László, Vajda György*

✎ Szirányi Tamás

Budapesten született 1957-ben. 2001 óta az MTA doktora. Az MTA Számítástechnikai és Automatizálási Kutatóintézet tudományos tanácsadója, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem egyetemi tanára. Szűkebb szakterülete a képfeldolgozás és a gépi látás.

Első munkahelye a Videoton Fejlesztési Intézet volt. Munkáját találmányok, újítások, nívós publikációk jellemezték. 1991-ben védte meg kandidátusi értekezését. 1991-től dolgozik az MTA SZTAKI-ban, kezdetben képfeldolgozási feladatok hardveres optimalizációjával foglalkozott. 2006-ban ugyanitt önálló kutatócsoportot alapított. Kutatásuk célja a tetszőlegesen elhelyezett érzékelők információjának értelmezése, összehasonlítása, kiértékelése, felismerése, csoportosítása és kereshetősége volt. Kiemelt szerepet tölt be az egyetemi oktatásban is, a BME-n és további két egyetemen, a gépi látás oktatásának hazai kialakításában. 1992-től vett részt a Veszprémi Egyetem informatika szakának szervezésében, ahol 2002-től egyetemi tanár. Részt vett a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Információs Technológiai Karának megszervezésében, ahol 2003-ban egyetemi tanár lett. Alapítója és öt évig elnöke volt a Magyar Képfeldolgozók és Alakfelismerők Társaságának. 2008-ban a Nemzetközi Alakfelismerési Szövetség tagjának választotta. Az IEEE Trans. on Image Processing folyóirat szerkesztője volt hat évig. Jelenleg a Digital Signal Processing szerkesztője. Publikációinak száma 200 feletti, ebből 40 rangos nemzetközi folyóiratokban jelent meg. Ismert hivatkozásainak száma ~800. Szakterületén új tudományos iskolát alapított. 12 doktorandusza volt, közülük 8 védett. Munkáját az elméleti megalapozottság és a mérnöki eredmények igényes egysége jellemzi. Emellett önzetlenül és következetes elkötelezettséggel vesz részt a tudományos közélet alakításában.

Ajánlók: *Monostori László, Székely Vladimír, Vámos Tibor*

✎ Szolgay Péter

Budapesten született 1949-ben. 2000 óta az MTA doktora. A Pázmány Péter Katolikus Egyetem Információs Technológia Karának dékánja, habilitált egyetemi tanár, a doktori iskola vezetője. Szűkebb szakterülete a hálózatelmélet.

Villamosmérnök, a Távközlési Kutató Intézetben, majd az MTA SZTAKI-ban áramkörök és számítógép-architektúrák tervezőrendszereinek (CAD) kutató-kidolgozója. 2000 és 2006 között a Veszprémi Egyetemen a Képfeldolgozás és Neuroszámítógépek Tanszék vezetője. Főbb kutatásai: 1) programozható VLSI-elemekből felépített rendszerek tervezésmetodikája; 2) kiloprocesszoros, digitális és analogikai superszámítógépek alkalmazása komplex tér-idő dinamikájú fizikai rendszerek analízisére; 3) párhuzamos számítógép-architektúrák, szenzor- és processzortömbök integrálása és alkalmazásuk programozási módszereinek kidolgozása. Több mint 170 közleménye jelentős nemzetközi visszhangot váltott ki. Elsők között foglalkozott sokprocesszoros számítógépek programozásának a metodikáival. E napjainkban gyorsan fejlődő témakörben erős tudományos iskola alakult ki körülötte. Független idézettsége közel 1050. 1993 és 2000 között az Elektrotechnikai és Számítástechnikai Szakbizottság tagja, 2002 és 2005 között az OTKA Természettudományi Kollégium tagja, 2000 óta az MTA Informatikai Tudományos Bizottság tagja, 2011 óta elnöke. Az Institute of Electrical and Electronics Engineers (IEEE) Hungary Section titkára (1998–2000), alelnöke (2003–2004). 2008 óta szerkesztőbizottsági tagja, 2011-től társszerkesztője az International Journal of Circuit Theory and Applications (John Wiley, England) nemzetközi folyóiratnak.

Ajánlók: *Bársony István, Csurgay Árpád István, Roska Tamás*

✎ Vajda István

Budapesten született 1952-ben. 2003 óta az MTA doktora. A Budapesti Műszaki és Gazdaságtudomány Egyetem Villamos Energetika Tanszékének egyetemi tanára. Szűkebb szakterülete az elektrotechnika, a szupravezetők alkalmazásai.

Bekapcsolta Magyarországot a szupravezetők alkalmazástechnikájának nemzetközi vérkeringésébe: a SuperTech Laboratórium a szupravezetős világhálózat ismert csomópontja. Nemzetközileg számon tartott elméleti eredménye a szupravezetős mágneses rendszerek szimulációja, a SuperPlant szupravezetős minierőmű terve. Legújabb eredménye a magas hőmérsékletű szupravezető-alkatrészek felhasználásával, nemzetközi kooperációban megvalósult önkorlátozó transzformátor. Iskolájában mérnök-nemzedékek végeztek, doktorok és doktorjelöltek eredményes vezetője. Kutatási-oktatási tevékenysége kiterjed a konvencionális és nem konvencionális villamosenergia-átalakítás, a megújuló villamos energetika, a villamos járművek villamos gépes területeire. Lényegesen hozzájárult a szakterület elméletének és gyakorlatának megújításához, korszerű elméletek és módszerek kidolgozásához és bevezetéséhez, a hazai gyártás előmozdításához. Eredeti elgondoláson alapul megújuló energiaforrásokat integráltan hasznosító kiserőművi nemzetközi fejlesztési koncepciója. Kezdeményező és vezető szerepet vállalt az országban

a szakterületen működő kutató-fejlesztő bázisok és egyetemi szervezeti egységek kutatási és oktatási tevékenységének összehangolásában, konkrét közös munkájuk kialakításában. Az elmúlt három év intenzív előkészítő munkájának eredménye a kutatóközpont kereteinek a létrehozása, a szakterület hazai K+F és gyártóbázisainak megerősítése. Egész pályafutását az új, jövőbe mutató témák művelése jellemzi.

Ajánlók: Lukács József, Nagy István, Tuschák Róbert

✎ Vajk István

Érden született 1951-ben. 2007 óta az MTA doktora. A Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Villamosmérnöki és Informatikai Kar Automatizálási és Alkalmazott Informatikai Tanszékének tanszékvezető egyetemi tanára. Szűkebb szakterülete az irányításmélet, az alkalmazott informatika.

Magas szinten ötvözi az elméletet a gyakorlattal. Eredeti adaptív irányítási és becslési algoritmusokat dolgozott ki, amelyeket ipari körülmények között sikerrel alkalmaztak: Adaptive load-frequency control of the Hungarian power-system (*Automatica* 21), A novel adaptive control system for raw material blending (*IEEE Control Systems Magazine* 23), Internal model-based controller for solar plant operation (*Computers and Electronics in Agriculture* 49), Load forecasting using nonlinear modelling (*Control Engineering Practice* 13). Figyelemre méltó összefoglaló jellegű munkákat írt a szakma meghatározó kézikönyveibe (*Instrument engineers' handbook*. CRC Press, 2006; *Springer Handbook of Automation*. Springer-Verlag, 2009). Új szingulárisérték-dekompozíció alapú identifikációs módszer-családot fejlesztett ki, amely általános zajfeltételek mellett képes dinamikus rendszerek robusztus identifikációjára. Általánosította a Koopmans–Levin-módszert. Számítási komplexitás szerint skálázható algoritmust adott EIV- (errors-in-variables) alapú identifikációs feladatok megoldásához. Kiterjesztette az SVD-alapú becsléseket nemlineáris rendszerek identifikációjára. Módszert dolgozott ki a folyamat- és zajparaméterek együttes becslésére (Identification of nonlinear errors-in-variables models [*Automatica* 39], Identification methods in a unified framework [*Automatica* 41], Parameter estimation from noisy measurements [*International Journal of Systems Science* 39]).

Ajánlók: Lukács József, Nagy István, Tuschák Róbert

Külső tagságra ajánlott

✎ Bárdossy András

Budapesten született 1954-ben. 1993-ban szerzett PhD fokozatot, 2004-ben habilitált. A Universität Stuttgart tanszékvezető egyetemi tanára. Szűkebb szakterülete a hidrológia, a vízgazdálkodás.

A Stuttgarter Egyetem hidrológia és geohidrológia professzora, tanszékvezető. Kutatási területe a sztochasztikus hidrológia, a csapadék tér-idő modellezése, a térbeli, nem gaussi interpoláció és szimuláció, a lefolyási modellek paraméterbecslése és a klímaváltozás hidrológiai hatásainak előrejelzése. Az Európai Geofizikai Unió Darcy-díjjal tüntette ki. Főszerkesztője a Journal of Hydrologynak. Tagja a DFG Különleges Kutatási Területeket Felügyelő Szenátusi Bizottságának. Kapcsolata a hazai tudományos élettel kiváló: TÉT-projektek koordinátora, MTA doktori értekezés bírálója, hallgatói csereprogram felelőse, diplomatervezési és kutatási irányítója, a BME vízmérnökképzésének meghívott előadója.

Ajánlók: Ádám József, Pálffy Péter Pál, Somlyódy László

KÉMIAI TUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

Rendes tagságra ajánlottak

☞ Fülöp Ferenc

Szankon született 1952-ben. 2007 óta az MTA levelező tagja. A Szegedi Tudományegyetem Gyógyszerkémiai Intézetének tanszékvezető egyetemi tanára, az MTA–SZTE Sztereokémiai Kutatócsoport vezetője. Szűkebb szakterülete a szintetikus szerves kémia, a gyógyszerkutatás.

Az SZTE Gyógyszerésztudományi Kar volt dékánja. A szintetikus szerves kémia és a gyógyszerkutatás területén iskolateremtő egyéniség. Modern módszereket alkalmaz eredményes gyógyszerkutatói munkája során (*Angew.* 48, 2009, 2171; *Chem. Eur. J.* 2009, 7376; *Org. Biomol. Chem.* 2011, 6528; *ChemSusChem* 5, 2012, 266; *Angew.* 2012, 2208; *Chem. Soc. Rev.* 41, 2012, 687; *WO* 2009/007759, 2010/070365, 2010/128345, 2012/001438, 2012/120195) Közleményeinek száma 530, összesített hatás: 1100, idézések száma: 4194, h-index: 39.

Ajánlók: *Antus Sándor, Bartók Mihály, Blaskó Gábor, Sohár Pál*

☞ Horvai György

Budapesten született 1949-ben. 2007 óta az MTA levelező tagja. A BME Szeretlen és Analitikai Kémia Tanszékének egyetemi tanára, az MTA–BME Műszaki Analitikai Kémiai Kutatócsoportjának vezetője. Szűkebb szakterülete az analitikai kémia, az elektroanalitika, az elválasztástechnika, a folyadékok határfelületeinek számítógépes modellezése.

A levelező tagság elnyerése óta új, nagy fontosságú eredményekhez vezető módszert dolgozott ki folyadékok határfelületein a valódi határfelületi molekulák azonosítására. Molekuláris lenyomatú polimereket – egy, a polimerkémiaiban eddig ismeretlen, újfajta eljárással – szabályos mikroszemcsék formájában állított elő. Új eljárást dolgozott ki molekuláris lenyomatú polimer membránok előállítására is. Kutatócsoportjának fiatal tagjai nagy nemzetközi visszhangot kiváltó eredményeket értek el a mikro- és nanoporos szenzorok megvalósításában, valamint fehérjékre imprintelt polimerek és aptamereken alapuló bioanalitikai mérési eljárások kidolgozásában. A Kémiai Tudományok Osztályának elnökhelyettese, Széchenyi-díjas (2010).

Ajánlók: *Beck Mihály, Blaskó Gábor, Görög Sándor, Hargittai István, Joó Ferenc, Pálinkás Gábor, Pukánszky Béla*

☞ Zrínyi Miklós

Jákón született 1949-ben. 2007 óta az MTA levelező tagja. A Semmelweis Egyetem Általános Orvosi Kar Biofizikai Intézete Nanokémiai Laboratóriumának egyetemi tanára. Szűkebb szakterülete a fizikai kémia, a kolloidika.

Tisztán poliaminosav-alapú térhálós rendszerekre vonatkozó kutatásaival az ún. intelligens gélek egy új csoportját hozta létre. Olyan polimereket fejlesztett ki, amelyek sztatikus elektromos térben történő forgása megteremtette a mikro- és (talán) nanoméretű motorok kifejlesztését. A 2010-ben megalapított Nanokémiai Kutatócsoportot vezetőjeként munkatársaival olyan mesteréges extracelluláris mátrixokat állított elő, amelyek sikeresen alkalmazhatók orvosi biológiai célokra. Kutatómunkáját többször ismertették hazai és nemzetközi tudományos fórumok (pl. New Scientist TV).

Ajánlók: *Dékány Imre, Hargittai István, Kálmán Alajos, Nánay-Szabó Gábor, Pálinkás Gábor, Tétényi Pál*

Levelező tagságra ajánlottak

☞ E. Kövér Katalin

Debrecenben született 1956-ban. 2002 óta az MTA doktora. A Debreceni Egyetem Szeretlen és Analitikai Kémiai Tanszékének egyetemi tanára. Szűkebb szakterülete az NMR-spektroszkópia és a kémiai szerkezetkutatás.

Kövér Katalin a hazai spektroszkópiai szerkezetkutatás egyik legeredményesebb, nemzetközileg elismert, kiemelkedő szaktekintélye. Fő kutatási területe az NMR-spektroszkópia metodikai fejlesztése és az általa kidolgozott új mérési módszerek alkalmazása a kémiai szerkezetkutatásban. Kutatásait a biológiai fontos oligopeptidek, szénhidrátok és antibiotikumok szerkezetfelderítésére fókuszálta. Nagy nemzetközi elismerést arattak metodikai fejlesztései a relaxációs idők mérésére alkalmas új pulzusszekvenciák kidolgozása és felhasználásuk bonyolult molekulák szerkezetigazolására, dinamikai paramétereik meghatározására. A szerkezet-hatás összefüggések feltárásának céljából foglalkozott peptid-ligandumok és hormonok vizsgálatával. 179 idegen nyelvű tudományos cikke, öt könyve/könyvfejezete jelent meg. Az ezekre kapott független idézetek száma 1524. Publikációinak összesített hatástényezője 328, h-indexe: 21. 132 tudományos előadás/poszter és egy szabadalom szerzője/társszerzője. Batta Gyulával tematikát dolgoztak ki, és bevették a Debreceni Egyetemen az NMR-mérési gyakorlatokat. Vendégprofesszorként külföldön (Spanyol-, Svéd- és Franciaország, USA) is rendszeresen oktat. Sikeres pályázatok témavezetője/résztvevője, és egy EU-pályázat koordinátora. Nemzetközi konferenciák szervezője, szervezőbizottsági tagja. Több vezető tudományos folyóiratnál (pl. J. Am. Chem. Soc., Magn. Reson. Chem., Tetr. Lett.) rendszeres bíráló. A The Open Spectroscopy Journal szerkesztőbizottsági tagja.

Ajánlók: *Blaskó Gábor, Hargittai Magdolna, Medzihradský Kálmán, Sohár Pál*

☞ **Hajós György**

Budapesten született 1946-ban. 1992 óta a kémiai tudományok doktora. Az MTA Természettudományi Kutatóközpont Szerves Kémiai Intézetének igazgatója, egyetemi magántanár. Szűkebb szakterülete a heterociklusos kémia, a gyűrűzárás, a szintézis, a reakciómechanizmus-kutatás, a gyógyhatású vegyületek előállítása.

Nemzetközileg elismert kutató a nitrogéntartalmú heterociklusok szintézise és reakciókészségük kutatása területén. Mintegy húsz új gyűrűváz szintézisét oldotta meg kutatócsoportjával, különös figyelmet fordítva a hídfo-nitrogénatomot tartalmazó rendszerekre. Fontos összefüggést állapított meg a gyűrűvázak elrendeződése és reakciókészsége között, kiemelkedő eredményeket ért el a gyűrűfelnyílások és azok értelmezése területén. Sikeres erőfeszítéseket tett arra, hogy eredményeit a gyógyszerkutatásban is hasznosítható új vegyületek szintézisére is felhasználja. Számos biológailag aktív, például központi idegrendszerre ható fájdalomcsillapító, rezisztenciát gátló heterociklusos származékot szintetizált, és vett részt ezek hatásvizsgálatában. Közleményeinek száma: 158, ezekre 1060 független idézetet kapott. Publikációinak összesített hatástényezője 220, h-index: 24. Rendszeresen oktat, doktori kutatásokat irányít, nemzetközi konferenciák aktív szervezője és résztvevője, számos kiemelkedő szakfolyóirat (pl. J. Org. Chem., Tetrahedron, Chem Comm., Arkivoc) rendszeres bírálója. Jelentős külföldi kapcsolatrendszerrel alakított ki elsősorban német, osztrák és angol akadémiai létesítményekkel. Az MTA 1986-ban Zemplén Géza-díjjal, 2008-ban Akadémiai Díjjal tüntette ki

Ajánlók: Fülep Ferenc, Penke Botond, Perczel András

☞ **Huszthy Péter**

Nyáregyházán született 1950-ben. 1995 óta a kémiai tudományok doktora. A Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Szerves Kémia és Technológia Tanszékének egyetemi tanára, tanszékvezető-helyettese. Szűkebb szakterülete a szerves kémia, a szupramolekuláris kémia.

Főbb eredményei: piridin-, akridin- és fenazinegységet tartalmazó enantiomer koronaétereket állított elő, és vizsgálta ezek enantiomerfelismerését protonált primer aminók, aminosavak és azok származékaival szemben (*JACS* 115, 4318, 1993; *JOC* 55, 3129, 1990; 56, 3330, 1991; 57, 5383, 1992; 61, 8391, 1996; *Tetrahedron* 55, 1491, 1999; *Tetrahedron: Asym.* 22, 684, 2011). Optikailag aktív piridino- és akridino-18-korona-6 étereket kovalens kötésekkel szilikagélhez, illetve polimer gyantához kötött és az így kapott királis állófázisokon racém protonált primer aminókat, aminosavakat és azok származékait rezolvált (*Tetrahedron: Asym.* 10, 2087, 1999; 10, 4573, 1999; 17, 1883, 2006; 23, 415, 2012; *Tetrahedron* 64, 1012, 2008). Piridon-, tiopiridon-, akridon-, diarilfoszfinsav- és dialkilhidrogénfoszfát-egységet tartalmazó koronétereket szintetizált, és tanulmányozta azok molekuláris felismerését (*Anal. Chem.* 60, 1694, 1988; *Tetrahedron* 57, 4967, 2001; 59, 9371, 2003; 64, 10107, 2008; *Tetrahedron: Asym.* 15, 1487, 2004; 17, 2538, 2006; *EJOC* 3396, 2012). Tudományos közleményei: 133 folyóiratcikk, 1 könyvfejezet és 8 szabadalom, amelyekre 1168 független

hivatkozást kapott. 19 szakmai bizottságban végez, illetve végzett értékes munkát. Öt évet dolgozott a Brigham Young Egyetemen (Provo, UT, USA). Főbb díjai: Árvízvédelemért érem 1970, Széchenyi professzori ösztöndíj 1997–2000, Zemplén Géza-fődíj 2006, Bruckner Győző-díj 2007, Ipolyi Arnold-díj 2009, OTDK Mestertanár Aranyérem 2011.

Ajánlók: Antus Sándor, Fülep Ferenc, Dékány Imre, Sohár Pál, Solymosi Frigyes

☞ **Inzelt György**

Budapesten született 1946-ban. 1989 óta a kémiai tudományok doktora. Az Eötvös Loránd Tudományegyetem egyetemi tanára, az Elektrokémiai és Elektroanalitikai Laboratórium, valamint az ELTE Kémia Doktori Iskola vezetője. Szűkebb szakterülete a fizikai kémia, az elektrokémia, az elektroanalitika.

Közleményeinek száma 483, ebből SCI-folyóiratban 199 jelent meg; 5 könyv, 3 egyetemi jegyzet és 15 könyvfejezet szerzője. Közleményeire 3317 független hivatkozás történt, h-indexe: 36. Nemzetközi konferenciák meghívott előadója, szervezője. Kutatási eredményei nagymértékben hozzájárultak a polimer elektródokon végbemenő töltéstranszport és szorpciós folyamatok mechanizmusának tisztázásához (*Electroanal. Chem.*, ed. A. J. Bard, Vol. 18, Dekker [1993] 89–241; *Electrochim. Acta* 45 [2000] 2403; *Conducting Polymers*. Springer [2010]). A kvarckristály-nanomérleg készülékével (szabadalom, 1996) elsőként mutatta ki a galvanosztikus potenciáloszcillációkat kísérő periodikus felületi tömegváltozásokat (*J. Phys. Chem.* 97 [1993] 6104). Sikeresen alkalmazott poliazinelektrodot az emberi vér hemoglobin-tartalmának meghatározására (*Anal. Chim. Acta* 385 [1999] 119). Az impedanciaspektroszkópia területén elért eredményei széleskörűen elismertek. Az utóbbi időben szilárd fázisú elektrokémiai kísérletei és a tüzelőanyag-cellákkal kapcsolatos kutatásai keltek jelentős visszhangot. 1999-ben jelent meg *Az elektrokémia korszerű elmélete és módszerei* című könyve. Sok tudománynpszerűsítő cikket és három könyvet írt. A J. Solid State Electrochemistry 2011-ben Festschriftet jelentetett meg a tiszteletére. Kitüntetései: Doctor Honoris Causa, Babeş-Bolyai Egyetem, Kolozsvár 2000; Polányi Mihály-díj 2004; ISE Fellow 2009; Széchenyi-díj 2011; Szilárd Leó professzori ösztöndíj 2011.

Ajánlók: Görög Sándor, Hudecz Ferenc, Orbán Miklós

☞ **Iván Béla**

Nagyatádán született 1952-ben. 1991 óta a kémiai tudományok doktora. Az MTA Természettudományi Kutatóközpont Szerves Kémiai Intézet Polimer Kémiai Osztálya tudományos osztályvezetője, az Eötvös Loránd Tudományegyetem egyetemi magántanára. Szűkebb szakterülete a polimer kémia és az anyagtudomány, a polimer nanoszerkezetek.

Feltárta a PVC-degradáció és -stabilizálás alapvető folyamatait (*Polym. Bull.* 1, 1979, 79; *J. Polym. Sci., Chem.* 21, 1983, 2177; *Angew. Makromol. Chem.* 189, 1991, 35). A J. P. Kennedyvel közösen írt könyvében elsőként vezették be a ma már széles körben alkal-

mazott „macromolecular engineering” koncepcióját (*Designed Polymers by Carbocationic Macromolecular Engineering: Theory and Practice*, 1992). Újfajta funkciós polimereket szintetizált (*J. Polym. Sci., Chem.* 18, 1980, 3177; 28, 1990, 89; *ACS Symp. Ser.* 854, 2003, 331), amelyekből ojtásos (*Macromolecules* 36, 2003, 4719), nanoszerkezetű (*Adv. Mater.* 17, 2005, 1158) és szupramolekuláris (*Adv. Funct. Mater.* 17, 2007, 1317) polimereket állított elő. Új kotérhálókat szintetizált (*ACS Symp. Ser.* 469, 1991, 194; *Chem. Mater.* 16, 2004, 959; 18, 2006, 4952), feltárta nanoszerkezetüket (*Macromolecules* 34, 2001, 1579; 36, 2003, 9107; 38, 2005, 2431), nanohibrideket (*J. Polym. Sci., Phys. Ed.* 39, 2001, 1429) és gyógyszerhordozókat hozott létre (*US Patent* 1991, 5073381). Eddig 276 közlemény, 20 nemzetközi szabadalom fűződik a nevéhez, amelyekre 2430 független hivatkozás történt, h-indexe 33. Az ELTE-n modern polimer kémiai oktatást valósított meg. Irányításával eddig 12 PhD-dolgozat készült. Elismerései: MTA Ifjúsági Díj (1981), MTA KKKI intézeti díj (1983), DuPont Research Award (1997, 2003), Széchenyi professzori ösztöndíj (1999), Pro Scientia díj (1999, 2009), MTA KK kutatói díj (2003, 2009), Mestertanár Aranyérem (2007).

Ajánlók: *Hudecz Ferenc, Kálmán Alajos, Náray-Szabó Gábor, Pálinkás Gábor*

✎ Keserű György Miklós

Budapesten született 1967-ben. 2003 óta az MTA doktora. A Richter Gedeon NyRt. eredeti kémiai kutatásának vezetője, a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem egyetemi magántanára. Szűkebb szakterülete a gyógyszerkémia, a gyógyszertervezés.

A Kémiai Tudományok Osztálya nem akadémikus közgyűlési képviselője. Tudományos publikációinak száma 183 (156 közlemény, 3 könyv, 7 könyvfejezet), összesített IF: 400, független hivatkozásainak száma 1776. Nemzetközi konferenciákon az elmúlt öt évben húsz meghívott vagy plenáris előadást tartott. A Molecular Diversity és a Drugs of Future folyóiratok szerkesztőbizottságának a tagja. A gyógyszertervezés területén új megközelítéseket dolgozott ki gyógyszerjelöltek hatékonyságának (*JACS* 2001, 123, 12708; *JMC* 2008, 51, 3145) és farmakokinetikai paramétereinek előrejelzésére (*JCICS* 2001, 41, 120; *BMCL* 2002, 12, 419). Gyógyszerkémiai kutatásainak kiemelkedő jelentőségű eredménye a kémiai kiindulópontok szerepének tisztázása a gyógyszerjelöltek azonosításában (*Nature Rev Drug Disc.* 2009, 8, 203). Nemzetközileg is meghatározó szerepet játszott a tulajdonság-alapú gyógyszerkémiai optimalás elveinek és gyakorlatának kidolgozásában (*Nature Rev Drug Disc.* 2012, 11, 355). Gyógyszerkutatási tevékenysége során 21 szabadalmi bejelentés felfedezéséig jutott el, amelyek közül tíz eredeti vegyület felfedezésében működött közre, amelyeket klinikailag kipróbáltak. Ezek közül az antipszichotikus hatású Cariprazine 2012-ben kerül törzskönyvi benyújtásra az Egyesült Államokban. Díjai: Akadémiai Ifjúsági Díj (1996), Oláh György-díj (2001), Kajtár Márton-díj (2002), Akadémiai Nívódíj (2006).

Ajánlók: *Antus Sándor, Blaskó Gábor, Görög Sándor, Horvai György, Náray-Szabó Gábor, Perczel András*

✎ Kiss Tamás

Debrecenben született 1950-ben. 1994 óta a kémiai tudományok doktora. A Szege-di Tudományegyetem Szervetlen és Analitikai Kémiai Tanszékének tanszékvezető egyetemi tanára. Szűkebb szakterülete a koordinációs kémia, a bioszervetlen kémia.

Tudományos munkája a biológiai szempontból is fontos kis és nagy biomolekulák létfontosságú, illetve toxikus fémionokkal képezett komplexek egyensúlyi, szerkezeti és részben kinetikai vizsgálata. Jellemezte több biomolekula-család, így a catecholaminok (*Handbook of Metal-Ligand Interactions in Biological Fluids*. Part I, 1, 717–724, Marcel Dekker, New York, 1995), az aminoszfátok (*Aminophosphonic and Aminophosphinic Acids*, 285–326, Wiley, New York, 2000), átmenetifém-ionokhoz való kötődésének sajátosságait. Több inzulinutánzó, illetve rákellenes hatású fémkomplex biológiai nedvekben és szövetekben való megoszlását modellezték a különböző kis és nagy molekulatömegű alkotók között, majd korszerű analitikai módszerekkel, *ex vivo* mérésekkel igazolták is (*Coord. Chem. Rev.* 255, 2218–2226 [2011]; *Metallomics* 2, 670–682 [2010]; *Bioorganic & Medicinal Chemistry* 19, 4202–4210 [2011]). Eredményeit – számos társszerzővel – eddig 234, nemzetközi folyóiratban megjelent tudományos közleményben publikálta. Ezek összesített hatása 412, a független hivatkozások száma közel 3463, h-indexe 39. 38 alkalommal tartott előadásokat meghívott előadóként, és 70 alkalommal tartott szeminárium előadást külföldi egyetemeken. Elismerései: Széchenyi professzori ösztöndíj és Than Károly-émlékérem. Szakmai kapcsolatban áll lengyel, osztrák, portugál, spanyol, olasz, amerikai és japán kutatókkal.

Ajánlók: *Beck Mihály, Hargittai István, Joó Ferenc, Penke Botond, Solymosi Frigyes*

✎ Kollár László

Kaposváron született 1955-ben. 1996 óta a kémiai tudományok doktora. A Pécsi Tudományegyetem Természettudományi Kara Szervetlen Kémia Tanszékének tanszékvezető egyetemi tanára. Szűkebb szakterülete a fémorganikus kémia, a homogén katalízis.

Az enantioszelektív homogén katalitikus reakciók területén ketonok hidrogénezésénél és alkének hidroformilezésénél az addig ismert legjobb optikai hozamokat érte el. Ez lehetővé tette számos értékes királis építőelem (2-aril-propanal-származékok, 2-formil-oxazolidin, formil-borostyánkősav-származékok stb.) hatékony szintézisét. Eredményeit (*J. Organomet. Chem.* 232 [1982] C17; 694 [2009] 219) széles körben használt kézi- és tankönyvek idézik (March: *Org. Chem.*; Wilkinson: *Compr. Coord. Chem.*) Nagy nyomású NMR-vizsgálatok és modellvegyületek segítségével tisztázta, hogy a platínakomplexek katalizálta hidroformilezés intermedierjei komplex kationok. Ezzel évtizedek óta vitatott kérdéseket tudott megválaszolni (*Inorg. Chem.* 33 [1994] 5708). Kidolgozta szteránváz enol-triflátok, jódkének és jódaromások több olyan palládiumkatalizált homogénkatalitikus kapcsolási és karbonilezési reakcióját, amelyek kiváló hozammal szolgáltatnak gyakorlati szempontból fontos szteroidokat, nikotinsavamidokat és új N-heterociklusos származékokat. Ezek a vegyületek fontos gyógyszeripari céltermékek

szintézisének kulcsintermedierjei (*J. Org. Chem.* 62 [1999] 5921; *Chem. Rev.* 103 [2003] 4095; *Tetrahedron* 65 [2009] 4795). Nemzetközi konferenciákon 22 meghívott vagy plenáris előadást tartott. Elismerései: Széchenyi professzori ösztöndíj (1997), Oláh György-díj (1998), Akadémiai Díj (2003), Charles Simonyi kutatói ösztöndíj (2009), Szent-Györgyi Albert-díj (2012), Széchenyi-díj (2012).

Ajánlók: *Bartók Mihály, Markó László, Tőke László*

✎ Nyulászi László

Budapestben született 1957-ben. 1998 óta az MTA doktora. A Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Szervetlen és Analitikai Kémiai Tanszékének egyetemi tanára, tanszékvezetője, az Oláh György Doktori Iskola vezetője. Szűkebb szakterülete a szervetlen kémia.

A főcsoportbeli elemek, köztük főleg a foszfor és a szilícium kémiájának kutatója, elsősorban számítógépes modellezéssel. Az 1990-es évek közepén megjelent munkáiban megalapozta a periódusos rendszerben tapasztalható „átlós rokonságnak” a szén-foszfor elem párra történő kiterjesztését. 2001-ben a Chemical Reviewsban megjelent egyszerűs munkájában összefoglalta a változatos kötősszerkezetű foszforvegyületek aromáságának és stabilitásának jellemzőit. Tíz éve foglalkozik fotofizikai alkalmazásokban felhasználható foszforalapú π -konjugált oligomerek tulajdonságainak az előrejelzésével. A kis koordinációjú szilícium- és szénvegyületek, elsősorban karbén, aromás stabilizálhatóságát vizsgálta, és több új, később sikeresen szintetizált vegyület előállítását jósolta meg. Feltárta az ionos folyadékok anionjainak szerepét a kationokból deprotonálással előállítható katalitikusan nagy aktivitással bíró NHC-karbén megjelenésére, összekapcsolva a környezeti szempontból fontos ionos folyadékok alkalmazását a karbén-organokatalízissel. Tisztázta több NHC-karbén hidrolízisreakciójának mechanizmusát (ezeket az eredményeket a BASF felhasználja) és katalitikus szerepüket biomimetikus reakciókban. Korábbi doktoránsai főleg a foszforkémia és az ionos folyadékok témákban végeznek önálló kutatómunkát.

Ajánlók: *Hargittai Magdolna, Horvai György, Joó Ferenc*

✎ Salgó András

Budapestben született 1951-ben. 2004 óta az MTA doktora. A Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Alkalmazott Biotechnológia és Élelmiszer-tudományi Tanszékének egyetemi tanára, tanszékvezetője. Szűkebb szakterülete az élelmiszerkémia, az NIR-spektroszkópia, a gabonaminősítés.

A gabonafélék, különösen a búza biokémiája, fiziológiája, érési és csírázási folyamatai műszeres vizsgálatával (*Experientia* 41, 1985, 213; *J. Near Infrared Spectr.* 15, 2007, 49) és a kapilláris fehérjeelektroforézis (*Chromatographia* 51, 2000, 130) alkalmazásával ért el nemzetközileg is ismert és elismert új tudományos eredményeket. Új vizsgálati utakat nyitott

meg az élelmiszerek közeli infravörös spektroszkópiája és a reológiai módszerek (*Starch* 60, 2008, 70), valamint a cereáliák vizsgálati eszközszükségletének miniaturizálása területén. A gabonaminősítésre alkalmazott NIR-spektroszkópiái nemzeti mérőhálózat és kalibrációs szolgáltatás kialakítója. Eredményei a növényneveléstől az élelmiszer-minősítésen át a feldolgozásig terjedő szakterületek számára nagy segítséget nyújtanak. Népegészségügyi szempontból fontosak az ún. rezisztens keményítők élelmiszerekben való alkalmazásával kapcsolatos kutatási és termékfejlesztési munkái (*Food Bioprocess Technol.* 5, 2012, 401). Eredményeit 163 közlemény (összesített IF 79,86) és 4 szabadalom jellemzi, amelyekre eddig 727 független hivatkozást kapott. Irányításával eddig tíz PhD-disszertáció készült. Fontosabb díjai: Harald Perten-díj (2002, International Association for Cereal Science and Technology), Apáczai Csere János-díj (2011).

Ajánlók: *Bartók Mihály, Farkas József, Pukánszky Béla, Tőke László*

✎ Szépvölgyi János

Hódmezővásárhelyen született 1945-ben. 2000 óta az MTA doktora. Az MTA Természettudományi Kutatóközpont főigazgatója, a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem egyetemi magántanára, a Pannon Egyetem egyetemi tanára. Szűkebb szakterülete a műszaki kémia, az anyagtudomány.

A műszaki kémiai rendszerelméleti és plazmakémiai kutatások egyik hazai úttörője. Tisztázta a kerámia nanoporok szintézise során lejátszódó folyamatok részleteit (*J. Mater. Chem.* 5, 1227, 1995), eljárást fejlesztett ki C_{60} -nál nagyobb szénatomszámú fullerének előállítására (*J. Nanosci. Nanotechnol.* 7 (4–5), 1357, 2007), és plazmatermikus módszert alakított ki könnyen funkcionálizálható, biokompatibilis mágneses nanorészecskék egy lépéses szintézisére (*Carbon* 47 (8), 2040, 2009). Számos műszaki alkotásából szabadalom született, és gyakorlatilag is megvalósították őket (pl. EP-88-1089-858, CANP 200,981, JPP 1-322,440, AUSP 614,436, NZP 231,743, USP 4,988,238). Eredményeit 193 tudományos közleményben, 24 könyvben, illetve könyvfejezetben, valamint 36 magyar és 18 külföldi szabadalomban publikálta. Közleményeinek összesített hatástényezője 97,254, munkáira 486 független hivatkozást kapott. Az MTA TTK Anyag- és Környezatkémiai Intézetének igazgatója, az MTA Természettudományi Kutatóközpont főigazgatója, az MTA Elnökségének szavazati jogú tagja.

Ajánlók: *Beck Mihály, Kálmán Alajos, Markó László, Pálkás Gábor, Pukánszky Béla*

Külső tagságra ajánlott

☞ Szabó Attila

Budapesten született 1947-ben. 1973-ban szerzett PhD fokozatot a Harvard Universityn. A National Institutes of Health, Bethesda vezető kutatója, az Elméleti Biofizikai Kémia részleg igazgatója. Szűkebb szakterülete a biofizikai kémia.

Elméleti modellt alkotott az oxigén hemoglobin-kooperatív kötődésének értelmezésére (SK-modell). Az NMR-relaxációs mérések „modellmentes” értelmezését adta; a ~2500 hivatkozás jelzi használhatóságát. Megalkotta a biopolimerek belső dinamikájának értelmezését, átalakítva ezzel a fehérjék működéséről alkotott képünket. Elsőként származtatta a belső mozgásokra jellemző rend-paramétert MD-számításokból. Oslunddal ma is használt kvantumkémiai könyvet írt: *Modern quantum chemistry: Introduction to advanced electronic structure theory*. Fontos eredményeket ért el a diffúzió és a reakciókinetika, újabban az unimolekuláris jelenségek és a FRET területén. Pályája tudományos sikertörténet, ezt jelzi a 60. születésnapjának szentelt Journal of Physical Chemistry B különszám.

Ajánlók: Bartók Mihály, Hargittai István, Perczel András

BIOLÓGIAI TUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

Rendes tagságra ajánlottak

☞ Nagy László

Debrecenben született 1966-ban. 2007 óta az MTA levelező tagja. A Debreceni Egyetem Orvos- és Egészségtudományi Centruma Biokémiai és Molekuláris Biológiai Intézetének egyetemi tanára, a Klinikai Genomikai és Személyre Szabott Orvoslási Központ és az MTA–DE Lendület Immungenomikai Kutatócsoport vezetője. Szűkebb szakterülete a génkifejeződés biológiája, a szteroid-hormonreceptorok működése és a különböző betegségek genomikája.

Folytatta a szteroid-hormonreceptorok működésének feltárását immunsejtekben, és ezek során új utakat nyitó összefüggéseket talált az immunválasz és az anyagcsere szabályozása között. Jelentős eredményeket ért el betegségek genomikai vizsgálatában a vérsejtjeiben megváltozó génexpresszió változásainak felderítésével. A levelező tagság elnyerése óta 33 közleménye jelent meg, 11 000 hivatkozást kapott, h-indexe: 36. 2007-ben az European Molecular Biology Organization tagjává választották, és elnyerte az European Society of Clinical Investigation Excellence in Biomedical Research Awardját. Molekuláris biológiát és genomikát tanít a Debreceni Egyetemen. Hat hallgatója szerzett PhD fokozatot.

Ajánlók: Falus András, Fésüs László, Gergely Pál

☞ Nusser Zoltán

Bonyhádon született 1968-ban. 2007 óta az MTA levelező tagja. Az MTA Kísérleti Orvostudományi Kutatóintézetének kutatóprofesszora. Szűkebb szakterülete a neurobiológia.

Az elmúlt 6 évben az idegsejtek elektromos tulajdonságait, valamint az őket összekötő kémiai szinapszisok működését vizsgálta. Meghatározta a feszültségfüggő ioncsatornák sejt felszíni eloszlását és annak funkcionális következményeit (Lőrincz–Nusser, *Science*, 2010). Eredményei lehetővé tették az elektromos szinapszisok kisagyi Golgi-sejthálózatok működésében betöltött szerepének (Varvaeke, *Science*, 2012), valamint a hippocampális serkentő szinapszisok molekuláris diverzitásának értelmezését (Holderith, *Nature Neurosci.*, 2012). Levelező taggá választása óta közölt dolgozatai (15) összesített impaktfaktora 170,3. Ezen időszakban kapott idézeteinek száma 2257.

Ajánlók: Freund Tamás, Sarkadi Balázs, Székely György (VIII. o.), Vigh László

☞ **Somogyi Péter Pál**

Szentendrén született 1950-ben. 2004 óta az MTA levelező tagja. Az Anatomical Neuropharmacology Unit, Department of Pharmacology, Oxford University egyetemi tanára, igazgatója. Szűkebb szakterülete a neurobiológia.

Levelező taggá választása óta 35 tanulmányt közölt vezető folyóiratokban, és három további akadémia választotta tagjává. Kombinált élettani-anatómiai-neurokémiai egysejtfeloldási vizsgálatai lehetővé tették az egyes idegsejtípusok aktivitásmintázatának és kapcsolatainak a működő agyban történő jellemzését viselkedésfüggő agyi hullámtevékenységek során. Igazolta, hogy az interneuronok specifitása egyszerre tér- és időbeli, és ez alapján megalkotta az „időhálózat”- (chronocircuitry) koncepciót. Közleményeire évente >1000 hivatkozást kap, amelyek összege meghaladja a 24 ezret. Harmadmagával 2011-ben elnyerte a The Brain Prize-t (Grete Lundbeck Alapítvány).

Ajánlók: *Freund Tamás, Papp László, Patthy László, Székely György (VIII. o.), Vigh László, Závodszy Péter*

☞ **Szathmáry Eörs**

Budapesten született 1959-ben. 2007 óta az MTA levelező tagja. Az Eötvös Loránd Tudományegyetem Biológiai Intézetének egyetemi tanára, a Parmenides Center for the Conceptual Foundations of Science, Pullach, Németország igazgatója. Szűkebb szakterülete az elméleti biológia.

Megalkotta a membránok és a metabolizmus korai koevolúciójának elméletét, melyen elemezte a replikációs folyamatokat, az evolválilitás általános kritériumait és a molekuláris hálózatok evolúcióképességét. Az utóbbi években munkatársaival kidolgozta a neuronális replikátor hipotézisét, amely az agyon belüli darwini dinamika lehetőségeit vizsgálja. Számos nagy hazai és nemzetközi pályázat vezető kutatója vagy koordinátora; legújabban az European Research Council Advanced Grant pályázatán nyert. Ezzel kapcsolatban kinevezték a pullachi Parmenides Center for the Conceptual Foundations of Science igazgatójának. Tanítványai szerte a világon megtalálhatók; közülük többen jelentős díjakat kaptak.

Ajánlók: *Papp László, Patthy László, Vida Gábor*

Levelező tagságra ajánlottak

☞ **Andó István**

Budapesten született 1949-ben. 1989 óta a biológiai tudomány doktora. Az MTA Szegedi Biológiai Kutatóközpont Genetikai Intézetének tudományos tanácsadója, csoportvezetője. Szűkebb szakterülete az immunológia.

Felismerte, hogy a humorális és a sejt immunválasz közös szabályozás alatt áll (*Eur. J. Immunol.* 1977; *Nature*, 1978). Több országban meghonosította a hibridómatechnikát, és diagnosztikai rendszereket fejlesztett. Felfedezte, hogy a T-sejtek specifikitását egy, a tímuszon kívüli szövet is meghatározza (*Nature*, 1981). Az immunitást nemzetközi viszonylatban úttörő módon, *Drosophila*-modellen vizsgálva elsőként felismerte, hogy a vérsjtek molekuláris markerekkel jellemezhetők; az általa felfedezett és létrehozott immunológiai és genetikai rendszereket valamennyi, a veleszületett immunitást *Drosophilában* vizsgáló laboratóriumban rutinszerűen használják, ezeket vendégprofesszorként Svédországban is meghonosította. Felfedezett egy fagocitózisreceptort és az immunitást szabályozó géncsaládot (*Curr. Biol.*, 2007). Sejt immunitást szabályozó faktorokat azonosított (*PNAS*, 2003; *PNAS*, 2004), és felismert egy vérsjkt-differenciálódást irányító szövetet és annak funkcióit (*PNAS*, 2009). Jelenleg egy, a laboratóriumában fölfedezett immunsejtet jellemez. Munkáját aktív nemzetközi kapcsolatok jellemzik. Akadémiai Díj, Straub-plakett és Köztársasági Érdemrend tisztikeresztje elismerésekben részesült. Munkásságára a kezdetektől fogva a nagyfokú eredetiség és kezdeményezőkézség jellemző, amely nemzetközileg elismert kutatócsoport, tudományos iskola létrejöttéhez és jelentős tudományos eredmények eléréséhez vezetett. 86 közleményének kumulált impaktfaktora 253,258, idézettsége: 1354/1609.

Ajánlók: *Alföldi Lajos, Berczik Árpád, Falus András, Takács László*

☞ **Báldi András**

Budapesten született 1965-ben. 2006 óta az MTA doktora. Az MTA Ökológiai Kutatóközpont főigazgatója. Szűkebb szakterülete a természetvédelmi biológia.

A magyar természetvédelmi biológia egyik megteremtője. Igazolta az élőhelyek közötti „szegély” hatását populációs és közösségi mintázatokra és folyamatokra. Élőhelyszigetek állatközösségeinek elemzésével kimutatta, hogy a fajszám-terület törvényszerűséget az emberi tájálalakítás és az élőhely-fragmentáció „tönkreteszi”. Kimutatta a gyepek és szántók kezelésének faj-, élőhely- és tájspecifikus hatását a biodiverzitásra (pl. *Proc Roy B* 276: 903–909 és 278: 1894–1902). Jelentősen hozzájárult annak igazolásához, hogy a mezőgazdasági területeken élő vad fajok sokfélesége, illetve e fajok reakciója a kezelésre és a tájszerkezetre jelentősen variál Európán belül. A biodiverzitás és ökoszisztéma-szolgáltatás kapcsolatának kutatására Lendület csoportot alapíthatott 2011-ben. Kiemelkedő tudományos közéleti aktivitása, ismertsége és elismertsége van hazai és nemzetközi szinten. A 1st European Congress of Conservation Biology (Eger, 2006) szervezőbizottságának, a har-

madik konferencia (Glasgow, 2012) tudományos bizottságának elnöke volt, a Society for Conservation Biology (SCB) – Europe Section elnöke, a European Ecological Federation vezetőségének a tagja. A magyar természetvédelmi biológia egyik megteremtője, MTA bizottsági titkár, lapszerkesztő és iskolateremtő kutató. A Magyar Ökológusok Tudományos Egyesületének korábbi elnöke, a Magyar Biológiai Társaság főtítkárhelyettese. Az MTA Bolyai-plakettjének kitüntetettje.

Ajánlók: *Jermy Tibor, Papp László, Szabó István Mihály, Vida Gábor*

✎ Buday László

Budapesten született 1963-ban. Az MTA doktora 1998 óta. Az MTA Természettudományi Kutatóközpontja Enzimológiai Intézetének igazgatója. Szűkebb szakterülete a biokémia és a sejtbiológia, azon belül is a jelátvitel.

Elsőként írta le a sejtosztódás szabályozásában alapvető Ras-fehérjék aktivációjának mechanizmusát (*Cell* 73, 1993, 610; *Nature* 363, 1993, 45). Később kimutatta, hogy a Ras-specifikus Sos kicserélő faktor foszforilációja szerepet játszik a növekedési jelpálya inaktiválásában (*Oncogene* 11, 1995, 1327). Tovább vizsgálva a tirozin-kinázok jelpályáiban szerepet játszó kapcsolófehérjéket, kimutatta, hogy az Nck szerepet játszik a T-sejtek aktivációjában (*Eur J Immunol* 29, 1999, 1068). Felismert több jelpálarészletet, amellyel az epidermális növekedési faktor (EGF) a sejt alakját, illetve mozgását képes szabályozni (*J. Biol. Chem.* 278, 2003, 5167 és 2012, in press). Kutatómunkáját számos nemzetközi szervezet támogatja, így az Association for Int. Cancer Research, a Howard Hughes Medical Institute, a Wellcome Trust, a Volkswagen Alapítvány, illetve az Európai Unió. 54 eredeti közlemény és 6 könyvfejezet szerzője, amelyek összesített impactfaktora ~300, a rájuk kapott független idézetek száma ~4300 (teljes idézettség ~4600). A Semmelweis Egyetem részállású egyetemi tanára. A Magyar Biokémiai Egyesület alelnöke, az egyesület Jelátviteli Szakosztályának társelnöke. Az MTA Biológiai Osztálya Molekuláris Biológiai, Genetikai és Sejtbiológiai Tudományos Bizottságának elnöke, doktor képviselő. Az Akadémiai Kutatóintézetek Tanácsa Élettudományi Szakbizottságának tagja. A PLoS One akadémiai szerkesztője. Magyarország delegáltja az International Union of Biochemistry and Molecular Biologyban. Kitüntetései: Széchenyi professzori ösztöndíj, Magyar Köztársaság Érdemrend tisztikeresztje (2009).

Ajánlók: *Friedrich Péter, Gergely Pál, Hámosi József, Patthy László, Téplán István*

✎ Burgyán József

Monoron született 1951-ben. 1999 óta az MTA doktora. A Vidékfejlesztési Minisztérium Mezőgazdasági Biotechnológiai Kutatóközpontjában a virológiai csoport vezetője és főigazgató. Szűkebb szakterülete a növényi molekuláris biológia, ezen belül a növényi virológia, a vírus-gazda kapcsolat molekuláris folyamatainak megismerése.

Közleményeinek kumulatív impactfaktora 401, a munkáira kapott független idézetek száma 3033. Kiemelkedően fontos felfedezéseket tett a növényi vírusok molekuláris szintű megismerésében és a géncsendesítés (RNS silencing) sokrétű szerepének feltárásában a vírus-növény kapcsolatban. Igazolta, hogy a növény géncsendesítésen alapuló antivirális válaszát a vírus szupresszor fehérjeje (p19) hatékonyan képes gátolni, oly módon, hogy fizikailag és méretspecifikusan megköti a géncsendesítés központi molekuláját, a kis interferáló (si) RNS-t. Munkatársaival sikeresen feltárták a siRNS-P19 komplex kristályszerkezetét, és kimutatták, hogy az siRNS-kötés általánosan elterjedt mechanizmus a virális szupresszor fehérjék között. Molekuláris szintű magyarázatot adtak arra a régóta megfigyelt jelenségre, hogy hűvös időben gyakoriak a növényivírus-járványok. A világon elsőként határozták meg genomi léptékben az antivirális válaszban kulcsszerepet játszó virális siRNS-eket újgenerációs szekvenálással, amelynek segítségével sikerült megismerni a vírus indukálta tünetek molekuláris magyarázatát. Az Európai Molekuláris Biológiai Társaság (EMBO) tagja. Iskolateremtő munkásságát jelzi, eddig 14 PhD- és kandidátusi disszertáció készült a vezetése alatt. PhD-hallgatói közül hat részesült EMBO- és Marie-Curie-ösztöndíjban. Számos külföldi kutató töltött el 3–24 hónapot a laboratóriumában rangos ösztöndíjakkal (EMBO, NATO, Marie-Curie). Tanítványai közül ma már többen kutatócsoportok vezetőjeként dolgoznak Európa különböző országában, akik közül kettő megszerezte az MTA doktori címet is.

Ajánlók: *Kondorosi Éva, Nagy Ferenc István, Orosz László, Tóra László, Venetianer Pál*

✎ Csermely Péter

Budapesten született 1958-ban. 1995 óta az orvostudományok doktora. A Semmelweis Egyetem Orvosi Vegytani, Molekuláris Biológiai és Pathobiokémiai Intézetének egyetemi tanára. Szűkebb szakterülete a stressz és az öregedés molekuláris okainak a vizsgálata, ebben a chaperonok szerepe, valamint a biológiai hálózatok szerkezetének és változásainak elemzése.

Feltárta a Hsp90 működésének mechanizmusát (5 *J. Biol. Chem.*-cikk), amely rákel- lenes gyógyszerek kifejlesztéséhez vezetett. Felismerte, hogy az idős korban felszaporodó hibás fehérjék a csendes mutációk elszabadulását okozhatják, és részt vehetnek a rák vagy a cukorbetegség kialakulásában (*Trends in Genetics*). Elsőként írta le a gyenge kapcsolatok komplex rendszereket stabilizáló hatásának általános érvényességét (*Weak Links*, Springer) és a kreatív hálózatos elemeket (*Trends in Biochem. Sci.*, címlapon). Pál Csabával és Papp Balázssal együtt nagy pontossággal megjósolták a szimbiózisban élő baktériumok metabolikus hálózatát (*Nature*). Felismerte a hálózatos környezeti adaptáció egyik alapmechanizmusát (*PLoS Comput. Biol.*). Két új hálózatos gyógyszerfejlesztési irányt dolgozott ki (*Trends in Pharmacol. Sci.*, címlapon; *Science Signaling*). 13 könyvet és 223 tudományos közleményt írt, amelyek összesített impactfaktora 615, a rájuk kapott független idézetek száma 6234, amelynek több mint fele az elmúlt öt évben keletkezett. Közleményeinek h-indexe 41. A tehetséggondozás nemzetközileg jelentős alakja. Iskolateremtő tevékeny-

ségét eddig 8 PhD fokozat (egyikük sub auspiciis) és 36 diákköri díj fémjelzi. Mestertanár, a Magyar Biokémiai Egyesület alelnöke. 95 nemzetközi konferencián volt meghívott előadó, 24 nemzetközi konferencia szervezésében játszott szerepet. Fogarty, Howard Hughes és Rockefeller Scholar volt, Magyar Örökség díjas, az EU Descartes-díjában részesült.

Ajánlók: *Fekete Gábor, Fésüs László, Friedrich Péter, Gráf László, Pócs Tamás, Podani János, Székely György (VIII. o.), Vigh László*

☞ Csuzdi Csaba

Berettyóújfalun született 1959-ben. 2007 óta az MTA doktora. Szűkebb szakterülete a zoológia.

A talajzoológia (zootaxonómia, állatföldrajz) nemzetközileg elismert, vezető kutatója. Tevékenysége a Palearctisra, az Aethiopisra, a Neotropisra és behurcolt fajok tekintetében az egész világra kiterjed. Kiemelkedő eredményeket ért el a Kárpát-medence talajfaunájának kutatásában, megoldotta az erdélyi földigiliszta-fauna eredetének kérdéseit. Kimutatta, hogy az Erdélyi-szigethegység kiemelkedő fontosságú extramediterrán refugialis gócpontként szolgált, és ez nemcsak a régió negyedkori jégtakaró-mentességével, hanem a Szigethegység komplex geotektonikai múltjával is magyarázható. Feltárta a Kelet-Palearktikum földigiliszta-faunája és a régió tektonikai múltja közötti összefüggéseket. Elsőként mutatta ki egy újonnan behurcolt gilisztafaj jelenlétét Észak-Amerikában és egy új adaptációs típus, a domicolia jelenlétét földigilisztáknál. Megalkotta a *Benhamiinae* alcsalád rendszerét, és morfológiai, molekuláris genetikai vizsgálatokkal feltárta rokonsági viszonyait. Nemzetközi szinten is egyedülálló monográfiában foglalta össze ez afrikai Benhamiinae faunát. Elsőként mutatta ki, hogy a földigilisztáknál használt ökológiai kategóriák alkalmatlanok a fajszintű megközelítés kiváltására. Nagyszerű tudományos vezető (az MTA Zoológiai Bizottsága és az OTKA Szupra Bizottságának elnöke volt), emellett egy könyvsorozatot (Pedozoologia Hungarica) és két tudományos folyóiratot szerkeszt (*Acta zool. hung.*, *Opusc. Zool.*). Az ELTE Állatrendszertani és Ökológia Tanszékén több főkéllégiumi tárgyat oktat.

Ajánlók: *Berczik Árpád, Bíró Péter, Jermy Tibor, Mahunka Sándor*

☞ Haller József

Marosvásárhelyen született 1958-ban. 2004 óta az MTA doktora. Az MTA Kísérleti Orvostudományi Kutatóintézet Magatartás Neurobiológiai Osztályának vezetője, biológus. Szűkebb szakterülete a magatartás neurobiológiai szabályozása.

Úttörő munkásságot fejtett ki az agresszió szabályozásának területén. Megalkotta az első, humánszempontból is jelentős abnormális agresszió modelljét, amellyel új kutatási irány alapjait fektette le az agressziókutatásban. Ugyancsak jelentősek a stressz és a cannabinoidok tárgykörében folytatott kutatásai. Feltárta a glukokortikoidok nem genomiális mechanizmusának jelentőségét az agresszió és a szorongás szabályozásában, és

ezzel jelentős hatást fejtett ki erre az azóta dinamikus fejlődő területre. Elsőként írta le a CB1 cannabinoid receptor hatását a szorongásra és a cannabinoidok komplex hatását a környezeti ingerek megválaszolására. Kiépítette az egyik legjelentősebb hazai magatartás-kutató laboratóriumot; az itt dolgozó fiatal munkatársai évente nyernek el jelentős hazai és külföldi tudományos díjakat, egy alkalommal pedig elnyerték a Visegrádi Országok Akadémiáinak ifjúsági kutatói versenyén az első díjat. MTA doktori címének megszerzése (2004) óta cikkeinek száma 56-ról 111-re, míg független idézeteinek száma 478-ról 2325-re nőtt. Jelenleg évente 300-nál többször idézik; az ISI WEB of Science által nyilvántartott h-indexe 35.

Ajánlók: *Csányi Vilmos, Freund Tamás, Lénárd László*

☞ Kéri György

Budapesten született 1950-ben. 1994 óta a biológiai tudományok doktora. A Semmelweis Egyetem kutatóprofesszora, az MTA–SE Pathobiokémiai Kutatócsoport vezetője. Szűkebb szakterülete a jelátviteli mechanizmusok és a terápia.

A jelátviteli mechanizmusok és a terápia kutatása területén ért el kimagasló eredményeket. Két hatóanyaga áll klinikai fejlesztés alatt, és részt vett a klinikai forgalomban lévő Sunitinib előanyagának kifejlesztésében. Meghatározó szerepe volt a Nested Chemical Library™ kinázgátló és a KinaTor™ (Target Fishing) technológiák, valamint a jelátviteli terápia kifejlesztésében. Kifejlesztett egy TT232 jelű tumorszelektív hatású szomatosztatin-peptid-analógot, amely jelentős kinázgátló és programozott sejthalált indukáló, illetve tumorgátló hatásokkal rendelkezik. Klinika II. fázisig fejlesztették és sikeresen alkalmazták melanómás betegeken. Kimutatták, hogy a TT232 intracellulárisan kötődik a piruvát-kináz tumorban expresszáldó izoformjához, és annak magi transzlokációját és programozott sejthalált idéző elő, ez pedig kulcsfontosságú felismerésnek bizonyult a tumormetabolizmus regulációjában. Axel Ullrichal együttműködésben több igen hatékony növekedési faktor receptor-tirozin-kinázt gátló vegyületet fejlesztett ki (PDGFR-, VEGFR-, EGFR-, cMet- és Axl-gátló hatóanyagokat). Kifejlesztettek egy igen hatékony vezetőmolekulát a Mycobacterium Tuberculosis egyik kináz-célmolekulája ellen és egy igen hatékony HIV-ellenes CDK9 kinázt gátló molekulát. Jelentős publikációs és tudományos közéleti tevékenységet folytat (181 nemzetközi cikk, IF: 591,8, idézettsége: 3481, szabadalmainak száma: 97). 36 éve oktat a Semmelweis Egyetemen és több mint 10 éve az Európai Biotech Egyetemen.

Ajánlók: *Gráf László, Medzihradsky Kálmán, Sarkadi Balázs, Teplán István*

☞ Padisák Judit

Budapesten született 1955-ben. 1999 óta az MTA doktora. A Pannon Egyetem Mérnöki Kara Környezettudományi Intézetének igazgatója, egyetemi tanár. Szűkebb szakterülete a limnológiai, ezen belül a fitoplankton tér-idő mintázatainak az elemzése.

A modern magyar limnológia nemzetközileg is ismert, kiemelkedő alakja. 2002-ben Limnológia Tanszékét alapított a Pannon Egyetemen, amelynek keretében ma két nemzetközileg elismert kutatócsoport működik. *Általános limnológia* című könyvét az ország minden releváns felsőoktatási intézményében és kutatóhelyén forgatják. Fokozatot (kandidátus, PhD) szerzett tanítványainak száma 11. Több külföldi egyetemen tartott posztgraduális kurzusokat. Tudományos érdeklődésének középpontjában a fitoplankton tér-idő mintázatainak elemzése áll. Kutatási eredményeit a szakterület rangos folyóirataiban (pl. *J. Ecology*, *J. Plankton Research*, *Hydrobiologia*, *Archiv f. Hydrobiologie*, *Freshwater Biology*, *European J. Phycology*) publikálta, tevékenységével nemzetközi szinten jelentősen hozzájárult e sok gyakorlati vonatkozással (pl. ökológiai állapot monitorozása, vízminőség) is rendelkező tudományterület fejlődéséhez. A Kluwer, majd Springer Kiadó gondozásában hat szerkesztett könyve és három szerkesztett folyóiratkötete (special issue) jelent meg. Tudományos közleményeinek száma 254, összesített impaktfaktoruk 99,103 (MTMT, 2012. 09. 10.). E munkákra közel 5000 hivatkozást ismert (ebből egyszerűs művekre: 1161, első szerzős művekre: 1426, utolsó szerzős művekre: 864), h-indexe 36. A European Journal of Phycology és a Freshwater Reviews szerkesztőbizottságának tagja, a Hydrobiologia szerkesztője, a Nemzetközi Limnológiai Társaság (SIL) több mint 2000 tag által választott alelnöke.

Ajánlók: Fekete Gábor, Pócs Tamás, Podani János, Szathmáry Eörs

✎ Rajnavölgyi Éva

Budapesten született 1950-ben. 1996 óta a biológiai tudományok doktora. A Debreceni Egyetem Orvos és Egészségtudományi Centrum Immunológiai Intézetének vezetője, immunológus. Szűkebb szakterülete az immunológia.

A Magyar Immunológiai Társaság, az MTA Orvosi és Immunológiai Osztályközi Bizottság volt elnöke, a Debreceni Területi Bizottság volt alelnöke. A hazai immunológiai oktatás, kutatás és kutatásfejlesztés egyik legkiemelkedőbb iskolateremtő, vezető személyisége. Nemzetközileg minősített monoklonális ellenanyagokat fejlesztett, vakcinafejlesztésre alkalmas virális T- és B-sejt-epitópokat azonosított, szabadalommal védett funkcionálisan eltérő humándendritikussejt- (DS) altípusokat jellemzett, és az általuk kifejezett mintázatfelismerő receptorok együttműködését igazolta. Humán-DS-ekkel és csontvelői őssejtekkel végzett preklinikai vizsgálatai Magyarországon elsőként új sejterápiás eljárások klinikai kipróbálását tették lehetővé. Legfontosabb munkái: 1) Fazekas G, Rosenwirth B, Dukor P, Gergely J, Rajnavölgyi E.: IgG isotype distribution of [...]. *Eur. J. Immunol.* 24: 3063–3067, 1994. Egérmodellben igazolta az influenzavírus-fertőzés lezajlását. 2) Gogolak P, Rethi B, Szatmari I, Lanyi A, Dezso B, Nagy L, Rajnavölgyi E.: Differentiation of CD1a⁺ and CD1a⁺ [...]. *Blood* 109: 643–665, 1997. Új szabályozási mechanizmust írt le. 3) Kis-Toth K, Hajdu P, Bacskai I, Szilágyi O, Papp F, Szanto A, Posta E, Gogolak P, Panyi G, Rajnavölgyi E.: Voltage-gated sodium channel Nav1.7 [...]. *J. Immunol.* 187: 1273–1280, 2011. A sejtaktivációs küszöb ioncsatorna általi szabályozását igazolta.

Ajánlók: Erdei Anna, Falus András, Fésüs László

✎ Sümegei Balázs

Bátán született 1952-ben. 1990 óta a biológiai tudományok doktora. A Pécsi Tudományegyetem Általános Orvostudományi Kara Biokémiai és Orvosi Kémiai Intézetének intézetvezető egyetemi tanára, a Szentágotthai János Kutatóközpont tudományos igazgatója. Szűkebb szakterülete a biokémia, a molekuláris biológia, a molekuláris farmakológia.

Eredményei, a mitokondriális fehérje-fehérje interakciók és „substrate channelling” jelenségének az igazolása, nemzetközi tankönyvekbe is bekerültek. További eredményei: új, a nukleusból a citoplazmába irányuló PARP-függő jelátviteli folyamatok felfedezése oxidatív stresszben; az Src-kináz – PI-3-K–Akt és az MKP-1 útvonalak kitüntetett szerepének azonosítása a PARP-gátlás protektív hatásában; a PARP-1 aktiváció NFκB-re és AP-1-re gyakorolt hatásainak feltárása oxidatív stresszben; a PARP-gátlás protektív hatásainak felfedezése, a magas vérnyomás indukálta remodelingben, „multiple sclerosis”-ban, hipoperfúzióindukált retinadegenerációban és egyéb modelleken; a növényi polifenolok új gyulladásgátló hatásmechanizmusainak feltárása és az inzulinérzékenyítő hatás igazolása diabétesz-2-ben; új sejthalált szabályzó fehérjék felfedezése: új hősokkfehérje (HspB11), egy BH3 doménfehérje (SOUL), Galektin-13 és egy mitokondriumot stabilizáló fehérje (PP17). Kutatás-fejlesztései a következők: 12 szabadalommal rendelkezik, egy általuk fejlesztett molekula (BGP-15) diabétesz 2-re két sikeres magyar fázis II után az USA-ban is fázis II-ben van. A PTE-n doktori iskolát és doktori programot is vezet, a PhD-hallgatói közül 34 fő szerzett PhD és közvetlen kollégái közül 4 fő MTA doktori fokozatot. A PTE Szentágotthai János Kutatóközpontjának fejlesztésében meghatározó szerepet játszott, és jelenleg tudományos igazgatói feladatot lát el. Tudománymetriás adatai: IF 395,029, hivatkozások: 2984, h-index: 30.

Ajánlók: Borhidi Attila, Kovács L. Gábor, Orosz László

✎ Szöllősi János

Debrecenben született 1953-ban. 1992 óta a biológiai tudományok doktora. A Debreceni Egyetem Orvos- és Egészségtudományi Centrum tudományos centrumelnök-helyettese, a Biofizikai és Sejtbiológiai Intézetének igazgatója. Szűkebb szakterülete a sejtbiophysika.

A sejtfelszíni fehérjék topográfiájának vizsgálatára alkalmas új áramlási citometriás fluoreszcenciarezonanciás energiatranszfer-módszert fejlesztett ki munkatársaival. Az új kísérleti megközelítés lehetővé tette a membránfehérjék dinamikus mintázatai összetételének és funkciójának a vizsgálatát. Vezető szerepe volt egy újszerű membránmodell kidolgozásában, amely módosította a Singer–Nicolson–membránmodellt, hangsúlyozva a membrán dinamikus rendezettségét. Újabb kutatásai során az epidermális növekedési faktor receptorcsaládtagjainak sejtfelszíni topográfiáját, konformációját és jelátviteli mechanizmusát tanulmányozta. Eredményei szerint a sejtek metasztatizáló képessége szoros korrelációt mutat az ErbB2-fehérje homoasszociációjának mértékével a különböző sejtvonalakon. Megállapította, hogy a molekuláris asszociáción túl nagyméretű, akár 1000 ErbB2-molekulát is tartalmazó asszociátumok, klaszterek találhatók az emlőtumor-

sejteken. Kimutatta, hogy az ErbB2-támadáspontú trastuzumabkezeléssel szemben rezisztens emlő- és gyomortumorsejtek esetén a kötőszövet-sejt interakciók létrejöttében részt vevő molekulák (pl. MUC-4, β 1-integrin, CD44) fontos szerepet játszanak a rezisztencia kialakulásában. Eredményei a klinikai terápiát befolyásoló üzenettel bírnak. Közleményeinek összesített impaktfaktora 450,385, független idézettségük 3185, h-indexe 38. A *Cytometry* folyóirat európai szerkesztője. 2012 óta akadémiai kutatócsoportot vezet.

Ajánlók: *Damjanovich Sándor, Erdei Anna, Gergely Pál, Nagy László, Patthy László, Vigh László*

☞ Tamás Gábor

Dunaújvárosban született 1969-ben. 2005 óta az MTA doktora. A Szegedi Tudományegyetem Élettani, Szervezettani és Idegtudományi Tanszékének egyetemi tanára, az MTA-SZTE Agykérgi Neuronhálózat Kutatócsoport vezetője. Szűkebb szakterülete a neurobiológia.

Már PhD-diákként kimagasló eredményeket ért el Somogyi Péter oxfordi intézetében, meghatározta az egyes agykérgi idegsejtípusokat összekötő szinapszisok hatását és számát. 1998-ban laboratóriumot alapított Szegeden, és azonosította az agykérgi gamma-oszcilláció lehetséges mechanizmusát (*Nature Neurosci.*, 2000). Tanítványaival felfedezte a lassú gátlást kialakító sejteket, és jellemezte az agykéregben betöltött szerepüket (*Science*, 2003). A leghatékonyabbnak vélt gátló idegsejtekről kimutatta, hogy gátló funkciójuk mellett a legerősebb serkentő hatású sejtekként is működhetnek (Szabadics, *Science*, 2006). Munkatársaival felfedeztek egy szinapszisok nélküli hatásokra specializálódott sejtípust az agykéregben (Oláh, *Nature*, 2009). Eredményei csúcstechnológiát képviselő élettani, morfológiai, molekuláris módszerek kombinációin alapulnak. Felfedezéseivel tehát alapvetően megváltoztatta a magasabb kognitív funkciók kialakításért felelős agykéreg normális működéséről kialakult elképzeléseket. Megfigyelései lehetővé tették számos neurológiai kórkép (pl. skizofrénia, autizmus) kialakulásának jobb megértését. A kutatócsoport munkáját a döntően nemzetközi források (ERC Advanced Grant, EURYI, Wellcome Trust) mellett az MTA kutatócsoportként támogatja. Tanítványai sikerrel szerepeltek az MTA Lendület programjában és kimagasló nemzetközi pályázatokon egyaránt (pl. Wellcome Trust, Human Frontier Science program, Marie Curie Actions).

Ajánlók: *Borbidi Attila, Freund Tamás, Nusser Zoltán, Székely György (VIII. o.)*

☞ Tóthmérész Béla

Miskolcon született 1960-ban. 1996 óta a biológia tudományok doktora. A Debreceni Egyetem Természettudományi Kara Ökológia Tanszékének tanszékvezető egyetemi tanára. Szűkebb szakterülete az ökológia.

Munkássága átfogja az ökológia, a szupraindividuális biológia teljes spektrumát: a botanikai, zoológiai, hidrobiológiai, természetvédelmi, restaurációs, konzervációbiológiai és környezet-statisztikai vonatkozásokat. Módszereket dolgozott ki a biodiverzitás skálafüggő jellemzésére. A szukcessziós folyamatok vizsgálata során rámutatott, hogy a mintázati kényszerek alapvető módon befolyásolják a vegetációfejlődés menetét. Munkatársaival kimutatták, hogy a magbank szerepe meghatározó a szukcessziós és a regenerációs folyamatok menetének és sebességének meghatározásában. Bizonyították, hogy a nem őshonos fenyőtelepítések talajfaunára gyakorolt káros hatását már kisléptékű beavatkozással, a mozaikosság növelésével ellensúlyozni lehet. Bizonyították a szegélyeknek a biodiverzitás megőrzésében betöltött fontosságát. Kimutatták, hogy a fajok specifikus ökológiai tulajdonságainak az ismerete nélkül még az alapvető biogeográfiai összefüggések is elfedődhetnek, és az erdőfragmentumok mérete mellett azok elrendeződése és a közöttük lévő kapcsolatok is alapvető szerepet játszik a fajkészlet megőrzésében, és ezeket az ismereteket eredményesen fel lehet használni a környezeti kockázatok csökkentésében. Rámutattak, hogy az urbanizáció hatása jelentősen függ a fajkészlettől és a biogeográfiai különbségektől; ugyanakkor az adott élőhelyhez evolúciósan adaptálódott fajok jelentős mértékben háttérbe szorultak az urbanizáció hatására.

Ajánlók: *Bíró Péter, Papp László, Szabó István Mihály, Vida Gábor*

☞ Váradi András

Nyíregyházán született 1948-ban. 2002 óta az MTA doktora. Az MTA Természettudományi Kutatóközpont Enzimológiai Intézetének tudományos tanácsadója. Szűkebb szakterülete a biokémia.

A 90-es években úttörő szerepet játszott a modern DNS-alapú molekuláris diagnosztikai módszerek magyarországi bevezetésében. Jelenlegi kutatási területe az ABC-fehérjék élettani szerepe, működési mechanizmusa és szerkezete. Az elmúlt húsz évben létrehozott egy nemzetközileg igen magasán jegyzett kutatási-szellemi műhelyt, munkatársaival publikálták a humán ABC-fehérjék első „katalógusát”. Érdeklődése 2000-ben az ABCC6-fehérje felé fordult, amelynek mutációi egy ritka betegséget, a pseudoxanthoma elasticumot (PXE) okozzák. A gén-fehérje betegség problémájának vizsgálatára komplex kutatási programot állított fel, amely magában foglalja a géntranszkripció szabályozást, a fehérje működésének megértését és fiziológiai szerepének feltárását. Állatmodelleket dolgoztak ki (egér és zebrahal) a fehérjebetegséget okozó mutációinak vizsgálatára, amely allélspecifikus terápia megalapozására szolgál. Nemzetközi publikációinak száma 94, munkáira több mint 4500 idézetet kapott, h-indexe 35. 2003-ban Akadémia Díjat, 2002-ben a PXE Research Award (USA) díjat nyert. Tanít a Semmelweis Egyetemen és az ELTE-n, iskolateremtő eredményeit 14 sikeresen megvédett PhD fokozat jelzi. Tanítványai közül egy MTA doktora fokozatot szerzett, egyikük 2010-ben ERC Starting grantot és MTA Lendület pályázatot nyert, ketten pedig elnyerték a L'Oréal-UNESCO Nők a Tudományért díját.

Ajánlók: *Nagy László, Sarkadi Balázs, Venetianer Pál*

☞ Vass Imre

Szentesen született 1952-ben. 1994 óta a biológiai tudományok doktora. Az MTA Szegedi Biológiai Kutatóközpont Növénybiológiai Intézetének igazgatója. Szűkebb szakterülete a fotoszintézis és a növényi stresszélettan.

A magyar fotoszintézis-kutatások nemzetközileg számon tartott képviselője. Kidolgozta a fotoszintetikus termolumineszcencia elméleti leírását, amely lehetővé teszi az ún. második fotokémiai rendszerben (PSII) lejátszódó töltésre kombinációs folyamatok energetikai paramétereinek a meghatározását. Biofizikai módszerekkel vizsgálja a PSII szerkezet-funkció összefüggéseit. E téren legjelentősebb munkája a vízbontó rendszer környezetében fennálló töltésegyensúlyi folyamatok jellemzése. Részt vett a PSII-reakciócentrum számítógépes térszerkezeti modelljének megalkotásában, amely a terület meghatározó jelentőségű eredménye volt. Magyarországon meghonosította a fotoszintézis fénygátlásával kapcsolatos kutatásokat. E területen legfontosabb eredménye annak kimutatása, hogy a látható fény által okozott gátlás egyik alapvető mechanizmusa a triplett klorofill kialakulása a PSII reakciócentrumában, és ez reaktív szingulett oxigén képződésére vezet, míg az UV-fény elődlegetesen a vízbontó rendszert inaktíválja. Legújabb kutatásai során a fénykárosítás elleni védekező mechanizmusok szabályozását tanulmányozza. Öt évet töltött a világ vezető fotoszintézis-laboratóriumában. Nemzetközi tudományos konferenciák szervezője és meghívott előadója. Díjai: Straub-plakett (1996), Széchenyi professzori ösztöndíj (1998), Magyar Érdemrend tisztikeresztje (2012). Eredményeit 137 nemzetközi folyóiratcikkben közölte, amelyek implaktfaktora 467. Publikációira összesen 5042 hivatkozás (3758 független) ismert, h-indexe 40. 10 cikke kapott 100-nál több idézetet.

Ajánlók: *Kondorosi Éva, Nagy Ferenc István, Ormos Pál*

Külső tagságra ajánlottak

☞ Fábry Zsuzsanna

Budapesten született 1956-ban. 1984-ben szerzett PhD fokozatot. A School of Medicine and Public Health, University of Wisconsin, Department of Pathology egyetemi tanára, biológus. Szűkebb szakterülete a neuroimmunológia.

Kutatásai hozzájárultak a sclerosis multiplex kialakulásának a megértéséhez. Csoportja leírta, hogy az agyi antigének hogyan indukálnak autoimmun választ, és mi regulálja a limfociták agyba jutását, továbbá igazolta a dendritikus sejtek fontosságát. Kidolgozott egy új klinikai kezelést sclerosis multiplexes betegek gyógyítására. Megszervezte a Human Betegségek Pathogenesis PhD-képző programot, amelyet az USA Nemzeti Egészségügyi Intézete (NIH) 3 évvel ezelőtt a modern diákképzés mintaprogramjaként ajánlott. Itthoni kollaborációi mellett rendszeresen részt vesz magyarországi kongresszusokon és fiatal magyar tudósok képzésében.

Ajánlók: *Erdei Anna, Falus András, Kondorosi Éva*

☞ Talianidis Iannis

Budapesten született 1957-ben. 1991-ben szerzett PhD fokozatot. Az Alexander Fleming Kutatóközpont Molekuláris Biológiai Intézetének igazgatója. Szűkebb szakterülete a molekuláris biológia.

Legjelentősebb kutatási eredményei a májtranszkripciós faktor hálózata funkcionális szerveződésének és a hisztonok módosulási dinamikájának a leírása, a transzkripciós faktorok metilációja és a diabétessel asszociálódó mutációinak szabályzó szerepével kapcsolatban tett felfedezései. 66 eredeti közleménye, ezekre 2600-nál több hivatkozása és 30-as h-indexe van. 2004-ben az Európai Molekuláris Biológiai Társaság (EMBO) tagjává választották, 2012-ben pedig elnyerte a European Research Council Advanced Grantját. Szoros munkakapcsolatban áll magyar kollégáival EU-keretprogramok kapcsán: a Semmelweis Egyetem és a Szegedi Tudományegyetem tudományos műhelyeivel működött együtt, és számos magyar kutatót foglalkoztatott saját laboratóriumában.

Ajánlók: *Kondorosi Éva, Nagy László, Tora László*

GAZDASÁG- ÉS JOGTUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

Rendes tagságra ajánlottak

☞ Csaba László

Budapesten született 1954-ben. 2007 óta az MTA levelező tagja. A Budapesti Corvinus Egyetem és a Közép-európai Egyetem (CEU) egyetemi tanára.

Publikációs teljesítménye, nemzetközi és hazai tudományos közéleti tevékenysége és idézettsége egészen kiemelkedő. Levelező taggá választása óta több mint 80 tudományos publikációja jelent meg, köztük három monográfia, 34 folyóiratcikk, 44 könyvfejezet, nagy részük idegen nyelven. Publikációira több száz független hivatkozás történt. Legjelentősebb művei között említendő a *Crisis in Economics?* című (Akadémiai Kiadó, 2009) monográfiája, amelyben a közgazdaságtan módszertani korlátozottságának és ideológiai elfogultságának szerepét vizsgálja a válság és válságkezelés vonatkozásában, továbbá az *Eastern Europe in the World Economy* (Cambridge University Press, 1990) és a *The Capitalist Revolution in Eastern Europe* című (Elgar/Aldershot, UK, 1995) könyve.

Ajánlók: Erdős Tibor, Szentes Tamás, Zalai Ernő

☞ Erdő Péter

Budapesten született 1952-ben. 2007 óta az MTA levelező tagja. Az Esztergom-Budapesti Főegyházmegye érseke. Szűkebb szakterülete az egyházjog, a középkori egyháztörténet.

A jelölt kánonjog-történeti területen részt vesz a középkori egyházjog-történeti kézikönyv elkészítésében. Ebben az összefüggésben a keleti (katolikus és nem katolikus) egyházak középkori jogának történetét kutatja, különös tekintettel az egymáshoz és a latin egyházhoz fűződő kapcsolatokra. Megbízást kapott a Bibliotheca Apostolica Vaticana-tól a Studia Gratiana sorozat szerkesztésére. A Decretum Gratiani kialakulásának, fejlődésének történetével kapcsolatban az utóbbi húsz év jelentős szemléleti változásokat hozott, mivel a középkori egyházi jogtudománynak ezt az alapvető gyűjteményét ma már nem egyszeri vagy kétszeri szerkesztés eredményének, hanem az oktatásban lejáratosodott szerves fejlődés termékének tekintjük.

Ajánlók: Bélyácz Iván, Glatz Ferenc, Hamza Gábor, Ritoók Zsigmond

☞ Korinek László

Ácsön született 1946-ban. 2007 óta az MTA levelező tagja. A Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar Kriminológiai és Büntetés-végrehajtási Tanszékének egyetemi tanára, a Belügyi Szemle főszerkesztője. Szűkebb szakterülete az állam- és jogtudomány, a kriminológia.

A korszerű magyar empirikus kriminológiai kutatások egyik kiemelkedő szaktudósa. Nevéhez fűződik az első hazai látens bűnözési kutatás végrehajtása (*Rejtett bűnözés*. KJK, Budapest, 1988), valamint az áldozattá válás főbb szociálpszichológiai összefüggéseinek a tisztázása (*Félelem a bűnözéstől*. KJK, Budapest 1995). Szintén ő dolgozta fel magyar nyelven a kriminológia elmélettörténetét (*Irányzatok a kriminológia gondolkodás fejlődésében*. BM Kiadó, Budapest, 2001; *Bűnözési elméletek*. BM Kiadó, Budapest, 2006; *Kriminológia I–II*. Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó, Budapest, 2010). Elméleti munkásságán túl 1990 és 1993 között mint a Belügyminisztérium rendészetért felelős helyettes államtitkára meghatározó szerepet vitt a magyar rendőrség modernizációjában.

Ajánlók: Bélyácz Iván, Harmathy Attila, Király Tibor

☞ Lamm Vanda

Budapesten született 1945-ben. 2007 óta az MTA levelező tagja. Az MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont Jogtudományi Intézetének igazgatója, kutatóprofesszor. Szűkebb szakterülete a nemzetközi közjog, a nukleáris jog.

Levelező taggá történt megválasztása óta 21 tanulmánya, illetve könyvrészlete jelent meg, többségük idegen nyelven. Több magyar, illetve angol nyelvű tanulmánykötetet szerkesztett. Nevéhez fűződik a Jogi lexikon 2009-ben megjelent átdolgozott és bővített kiadása. Újabb kutatásaival a nemzetközi bíraskodás korábban soha nem látott mértékű felfutásával összefüggő globális problémákra keresi a választ. Nukleáris jogi vizsgálódásai az utóbbi időben a nukleáris kárfelelősségi rendszerek harmonizálásának lehetőségeire és korlátaira, valamint az atomsorompó-szerződés ellenőrzési rendszerének továbbfejlesztésére koncentrálnak. Jelenleg irányításával készül az első magyar nyelvű emberi jogi enciklopédia.

Ajánlók: Hamza Gábor, Sajó András, Vékás Lajos

☞ Sólyom László

Pécsen született 1942-ben. 2001 óta az MTA levelező tagja. A Magyar Köztársaság volt elnöke, az Eötvös Loránd Tudományegyetem professor emeritusa. Szűkebb szakterülete a polgári jog, az alkotmányjog.

Az utóbbi évtizedben kutatásainak középpontjában az alkotmánybíraskodás alapvető elméleti kérdései állnak. E tárgykörben 16 nagyobb tanulmányt tett közzé, angol, magyar és német nyelven. Kutatásainak eredményeit két monográfiában foglalta össze, angol nyelven: *Constitutional Judiciary in a New Democracy: the Hungarian Constitutional Court*

(Georg Brunner kölni professzorral), Ann Arbor, The University of Michigan Press, 417 lap, továbbá magyarul: *Az alkotmánybíráskodás kezdetei Magyarországon*. Budapest, Osiris Kiadó, 799 lap. Az említett művek és az alkotmánybíráskodás elméletéről írt korábbi könyvei és tudományos dolgozatai alapján világviszonylatban is a téma vezető szakértői között tartják számon.

Ajánlók: *Harmathy Attila, Kinály Tibor, Szentes Tamás, Vékás Lajos*

Levelező tagságra ajánlottak

☞ Fertő Imre

Székesfehérváron született 1965-ben. 2007 óta az MTA doktora. A Budapesti Corvinus Egyetem tanszékvezető egyetemi tanára, az MTA Közgazdaság- és Regionális Tudományi Kutatóközpont Közgazdaság-tudományi Intézetének tudományos tanácsadója. Szűkebb szakterülete az agrár-közgazdaságtan.

A közép-európai régió nemzetközileg egyik legismertebb agrárközgazdász, egyike azon keveseknek, aki az agrárgazdaságtan nemzetközi színvonalát képviseli a régióban. Szűkebb szakterülete az agrárgazdaságtan és a nemzetközi kereskedelem. A hazai szakirodalomban egyedülállóan alkalmazza az új kvantitatív módszereket a nemzetközi agrárkereskedelem és a mezőgazdasági árak elemzésében. Kiterjedt publikációs tevékenységét bizonyítja eddigi 247 tudományos közleménye, amelyből 112 angolul jelent meg. Az MTA doktora cím megszerzése óta 96 publikációja jelent meg, ebből 60 angolul. Web of Sciences publikációinak száma 38. Hivatkozásainak száma 507, ebből 209 angol nyelvű, összesített impaktfaktora 19,4. Hazai és nemzetközi folyóiratok szerkesztőbizottsági tagja: Közgazdasági Szemle, Society and Economy Studies in Agricultural Economics, Management, International Journal of Sustainable Economy, Industrial Data Management System, Danube: Law and Economics Review, Agricultural and Food Economics. 2011-től az Európai Agrárközgazdasági Társaság végrehajtó bizottságának tagja. Rendszeres előadója az Európai, az Amerikai, a Brit és a Nemzetközi Agrárközgazdasági Társaság konferenciáinak. A Budapesti Corvinus Egyetem Gazdálkodástani Doktori Iskola vezetője. Tagja az OTKA Társadalomtudományi Kuratóriumának és a Magyar Akkreditációs Bizottság Társadalomtudományi Bizottságának. A Magyar Agrárközgazdaságtudományi Egyesület elnöke.

Ajánlók: *Bedő Zoltán, Chikán Attila, Csáki Csaba*

☞ Halmai Péter

Budapesten született 1953-ban. 1998 óta a közgazdaságtudományok doktora. A Pannon Egyetem egyetemi tanára, tanszékvezető. Szűkebb szakterülete a nemzetközi gazdaságtan, az Európa-tanulmányok, az agrár-közgazdaságtan.

Az európai integráció makroökonómiájában jelentős eredményeket ért el a potenciális növekedés irányzatai, az európai növekedési potenciál eróziója, az új tagországok növekedési modelljének sajátosságai, a pénzügyi és a gazdasági krízis növekedési hatásai, továbbá a strukturális reformok hatásmechanizmusai feltárásában (*Intereconomics* 45 [2010] 3, 329–336). Az európai konvergenciafolyamatok vizsgálatában elsőként alkalmazta a potenciális növekedés megközelítést, illetve kidolgozta a konvergenciakrízis hipotézisét (*European Journal of Comparative Economics* 7 [2010] 1, 229–253; *International Economics and Economic Policy* 9 [2012] 3–4, 297–322). Kidolgozta az EU Közös Agrárpolitika reformfolyamatainak átfogó közgazdasági elméletét. (*A reform ökonómiája*. KJK–Kerszöv, 2004.; *Intereconomics* 44 [2009] 5, 300–308). Széles körű vizsgálatokat folytatott a közép- és kelet-európai országok, különösen Magyarország agrárgazdaságának EU-adaptációja (mind a társulás, mind a teljes beilleszkedés) témakörében (MOST: *Economic Policy in Transitional Economies* 4 [1994] 133–147). Az átalakulás (tranzíció) gazdaságtana területén az első között bizonyította a korábbi hazai agrármodell fenntarthatatlanságát (*Acta Oeconomica* 39 (1988) 3–4, 199–230). Részletesen vizsgálta a transzformációs krízis agrárgazdasági vonatkozásait.

Ajánlók: *Erdős Tibor, Kádár Béla, Palánczai Tibor, Török Ádám*

☞ Horváth Gyula

Kaposváron született 1951-ben. 2000 óta az MTA doktora. Az MTA Közgazdaság- és Regionális Tudományi Kutatóközpont Regionális Kutatások Intézete tudományos tanácsadója, a Pécsi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Karának egyetemi tanára. Szűkebb szakterülete a regionális tudomány.

Az MTA Regionális Kutatások Központjának tizenöt évig volt igazgatója. Kutatásainak középpontjában az európai térformáló folyamatok feltárása áll. Új összefüggéseket mutatott ki a kelet-közép-európai országok területi egyenlőtlenségeinek kialakulásáról és szabályozhatóságáról, a regionális szövetrendszer hatékonyságnövelő szerepéről, a regionalizmus területi kohéziót erősítő hatásairól. Kutatási eredményei közül a nemzeti területpolitikák általános és sajátos vonásainak feltárása, a tudásintenzív gazdaság térbeli terjedésének és a decentralizált államigazgatás összefüggéseinek az értékelése, a regionális versenyképességet alakító struktúrák kölcsönviszonyainak meghatározása, valamint a Kárpát-medencei régiók komplex elemzési módszertana váltott ki általános elismerést. Másfél tucat hallgatója szerzett doktori fokozatot. A köré szerveződő tudományos iskola a Kelet- és Közép-Európa területi fejlődési folyamatainak vizsgálatában, új kutatási tematika és módszertan kidolgozásában ért el figyelemre méltó eredményeket. Több nemzetközi kutatócsoport tagja. Két külföldi egyetemen tart doktori stúdiumokat. Eredményeit húsz könyvben, 350 tudományos közleményben közölte, 110 idegen nyelvű könyvet és dolgozatot publikált. Hivatkozásainak száma ezer feletti, több mint 300 külföldi. 2002 és 2011 között a Magyar Regionális Tudományi Társaság elnöke, 2011-től az MTA Regionális Tudományos Bizottságának az elnöke, az Academia Europaea (London) tagja. Pro Regio, Akadémiai és Széchenyi-díjas.

Ajánlók: *Csaba László, Enyedi György, Kádár Béla, Palánczai Tibor*

☞ **Kecskés László**

Pécsett született 1953-ban. 1996 óta az állam- és jogtudományok doktora. A Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kara Polgári Jogi Tanszékének tanszékvezető egyetemi tanára, a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara mellett szervezett Állandó Választottbíró elnöke. Szűkebb szakterülete a civilisztika, az Európa-jog, a polgári jog és a nemzetközi magánjog.

Különösen az állam civiljogi jogalanyiságának és kárfelelősségének elméletében, valamint a jogharmonizáció módszertanában ért el nemzetközileg is elismert eredményeket. Jelentősek a polgári jog elmélettörténetével és az összehasonlító magánjogi kodifikációtörténettel, valamint a nemzetközi választottbírói eljárás elméletével összefüggő kutatásai. Hat, több kiadást megélt és jelenleg is forgalomban lévő nagymonográfia önálló szerzője. Az általa szerkesztett *Business Law in Hungary* című kötet fontos forrás a magyar kereskedelmi joggal foglalkozó külföldiek számára. 1995-től az európai uniós jog „Jean Monnet professzora”. 1997-től 2000-ig Széchenyi professzori ösztöndíjas. Két országos szakmai folyóirat főszerkesztője (Európai Jog, Európai Bírósági Ítéletek). 2004 és 2010 között tagja volt a szerződési jog európai egységesítésére irányuló „Common Frame of Reference – CFR” elvi keretanyagát kidolgozó, nem kormányzati szakértőkből álló munkacsoportnak. 1999-től az MTA Gazdaság- és Jogtudományok Osztálya Állam- és Jogtudományi Bizottságának alelnöke, 2007-től 2012-ig pedig elnöke. Két nemzetközi konferenciának volt elnöke. 2009-től a Vienna International Arbitral Centre tanácsadó testületének tagja. 2007-ben az Académie Internationale de Droit Comparé levelező tagjává választották.

Ajánlók: *Hamza Gábor, Harmathy Attila, Lamm Vanda, Korinek László, Vékás Lajos, Vörös Imre*

☞ **Pálné Kovács Ilona**

Pécsett született 1954-ben. 2000 óta az MTA doktora. Az MTA Közgazdaság- és Regionális Kutatások Központja Regionális Kutatások Intézete Dunántúli Tudományos Osztályának vezetője, tudományos tanácsadó, a Pécsi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kara Politikai Tanulmányok Tanszékének egyetemi tanára, doktoriskola alapítója és vezetője. Szűkebb szakterülete a helyi kormányzás, a közigazgatási reformok, a regionális politika.

Egy nemzetközileg is kurrens témakör, a helyi, regionális kormányzás neves kutatója. A tárgykörben született monográfiái (*Helyi Politika*, 1990; *Regionális politika és közigazgatás*, 1999; *Helyi kormányzás Magyarországon*, 2008) alapmunkának minősülnek a szaktudományban és a felsőoktatásban is. Kiemelkedő publikációs teljesítményét (393 tétel, ebből hét önálló és 28 szerkesztett könyv) nagyszámú (több mint 1000) hivatkozás igazolja vissza, amelyből száznál több a külföldi. 41 országban képviselte a hazai tudományosságot nemzetközi konferenciákon. Kutatási témájában nemzetközileg elismert szakértőnek számít, eredményeit a gyakorlatban is hasznosítja a hazai döntés-előkészítő és szakértői

tevékenységben. Az MTA KRTK vezető kutatója, számtalan hazai és nemzetközi kutatási projekt (köztük 3 keretprogram) témavezetője. A European Science Foundation állandó bizottsági tagjaként több sikeres kutatási programot indított el. A PTE egyetemi tanaraként doktoriskolai programot vezet, sok doktori értekezés témavezetője volt. A lokális, regionális politika oktatásának, kutatásának elmélyítésével hozzájárult a hazai felsőoktatás fejlesztéséhez, a hatalom térbeli megosztásának oktatásában a pécsi műhely országos elismertséget élvez. Kutatásaira jellemző az elméleti igényesség és az empirikus megalapozottság, a komparatív módszer alkalmazása. Az interdiszciplinaritás jegyében kutatásaiban egyaránt érvényesíti a közigazgatás-tudomány, a regionális tudomány és a politikatudomány szempontjait.

Ajánlók: *Bayer József, Korinek László, M. Szabó Miklós, Szentes Tamás*

☞ **Rechnitzer János**

Héderváron született 1952-ben. 1995 óta a földrajztudományok doktora. A Széchenyi István Egyetem egyetemi tanára, általános és tudományos rektorhelyettese. Szűkebb szakterülete a regionális tudomány.

Munkásságára az interdiszciplináris megközelítés jellemző. Legfontosabb tudományos eredményei: területi ágazati kapcsolatok mérlegének hazai alkalmazása; a határon átnyúló regionális kapcsolatok vizsgálata (*Chancen für die Grenzregion*, Orac. Wien, 1991. 200 lap); a innovációk térbeli terjedésének modellezése és alkalmazása a regionális politikában (*Szétszakadás vagy felzárkózás? A térszerkezetet alakító innovációk*. MTA RKK Győr, 1993. 207 lap); a területi tervezés új koncepciójának és módszertanának kidolgozása (*Térületi stratégiák*. Dialóg Campus, Budapest–Pécs, 1998, 345 lap); a regionális gazdaságtan és politika alapvető kézikönyvei (*Regionális gazdaságtan*. Dialóg Campus, Budapest–Pécs, 2004. 391 lap, Társ szerző: Lengyel I.; *Térületi politika*. Akadémiai Kiadó, Budapest, 2011. Társ szerző: Smahó Melinda). Eddig 15 önálló könyve jelent meg, 25 könyvnek volt a szerkesztője, tanulmányainak száma 250, hivatkozásai elérik a 2000 tételt, h-indexe 20.

Ajánlók: *Glatz Ferenc, Lamm Vanda, Mészáros Rezső, Simai Mihály, Vörös Imre*

☞ **Rudas Tamás**

Budapesten született 1953-ban. 2003 óta az MTA doktora. Az Eötvös Loránd Tudományegyetem Társadalomtudományi Kara Statisztika Tanszékének vezetője, egyetemi tanár. Szűkebb szakterülete a matematikai statisztika.

Az Eötvös Loránd Tudományegyetem Társadalomtudományi Karának professzora és alapító dékánja, a szociológia, a statisztika és a matematika interdiszciplinaritást megtestesítő szakembere. Rudas Tamás az elsők között volt, aki többváltozós statisztikai módszereket alkalmazott kérdőíves adatok elemzésénél Magyarországon. Új megközelítéseket dolgozott ki a kategoriális adatok elemzésére és a log-lineáris modellek illesztésére. Számos tananyag fejlesztője, magyar és angol nyelvű munkáit széleskörűen használják a felsőfokú

oktatásban. Több európai és amerikai egyetem visszatérően meghívott vendégprofesszora, 2008 óta a University of Washington külső tanára. Nyolc könyve közül négy angolul (három a Sage Kiadónál) jelent meg, mintegy 50 tanulmányának jelentős része pedig neves külföldi statisztikai és társadalomtudományi módszertani folyóiratban. A European Academy of Sociology választott tagja, 2011-ben Akadémiai Díjjal tüntették ki.

Ajánlók: *Fergéné Kecskeméti Zsuzsa, Huszár Tibor, Szelényi Iván*

☞ Sikos Tomay Tamás

Budapest született 1953-ban. 2003 óta az MTA doktora. A Szent István Egyetem Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar Regionális Gazdaságtani és Vidékfejlesztési Intézetének egyetemi tanára, a Regionális Tudományok Doktori Iskola vezetője, a Selye János Egyetem Gazdaságtudományi Kar alapító dékánja, a Selye János Egyetem Kutatóintézetének igazgatója. Szűkebb szakterülete a marketingföldrajz.

Kutatómunkája kezdetétől fogva rendkívül fontosnak tartja a matematikai-statisztikai módszerek alkalmazását a regionális kutatásokban (*Matematikai és statisztikai módszerek alkalmazásának lehetőségei a területi kutatásokban*. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1984, 301 lap). A kötet a kvantitatív módszerek új összefüggéseinek bemutatását tette lehetővé, egyben megalapozta a település-földrajzi kutatásainak módszertanát is. Beluszky Pállal közös település-földrajzi kutatási eredményei megkerülhetetlenek (*Magyarország falutípusai*. MTA FKI, Budapest, 1982, 167 lap; *Változó falvaink – Magyarország falvai az ezredfordulón*. MTA Társadalomkutató Központ, Budapest, 2007, 460 lap; *Változó falvaink. Tizenkét falunajz Kercaszomortól Nyírkárszigig*. Akadémiai Kiadó, Budapest, 2011, 360 lap). A kötetek lehetővé teszik, hogy a magyar falvakban végbemenő változásokat tartós folyamatokba ágyazva ítélhessük meg. A marketingföldrajz hazai megalapítója, kiemelkedő művelője (*Marketingföldrajz*. VÁTI, Budapest, 2011, 240 lap). A marketingföldrajz témakörében készült iránymutató könyv egyik szerzője: a bevásárlóközpontok helyéről, feladatairól, szerepéről és várható fejlődési irányairól (Sikos T. T. – Hoffmann I.-né: *A fogyasztás új katedrálisai*. MTA Társadalomkutató Központ, Budapest, 2004, 380 lap). Az MTA Gazdaság- és Jogtudományok Osztálya Gazdálkodástudományi Bizottsága alatt működő Fogyasztás-gazdaságtan Munkabizottság elnöke. A határon túli magyar tudományosság támogatója, 2010-től szervező tevékenységet folytat a Szlovákiai Magyar Akadémiai Tanács megalapítása érdekében.

Ajánlók: *Bauer Győző, Benedek József, Enyedi György, Hulko Gábor, Simai Mihály, Tomcsányi Pál*

☞ Vörös József

Szakmáron született 1951-ben. 1993 óta a közgazdaságtudományok doktora. A Pécsi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Karának egyetemi tanára. Szűkebb szakterülete a vállalati gazdálkodás matematikai modellezése és elemzése.

Hét önálló könyvet jelentetett meg. Folyamatos jelen van a nemzetközi irodalomban, vezető lapokban publikál, és idézik dolgozatait. Munkáinak hivatkozásai neves szakkönyvekben és első kategóriás nemzetközi és hazai folyóiratokban találhatók. 17 nemzetközi közleményére (több mint 10 A kategóriás folyóiratban jelent meg) 151 idegen nyelvű publikációban hivatkoztak. Könyveinek eladott példányszáma meghaladja a tízezret. Húsz éven keresztül a *Sigma* folyóirat főszerkesztője volt. Korai kutatásainak legfontosabb eredményei pénzügyi befektetésekkel kapcsolatosak. A hatékony befektetések halmozatát elemző cikkére (*European Journal of Operational Research*, 1986) több mint hatvan nemzetközi hivatkozás található. Jelentős nemzetközi visszhangot váltottak ki a termelési képességek flexibilitásával kapcsolatos publikációi is. A Toyota termelési rendszert modellező cikkével (*EJOR*, 1999) elnyerte a Highest Quality Rating, Citation of Excellence elismerést. Egyik legsikeresebb dolgozatában (*EJOR*, 2006) az ár, a minőség, a termelékenység és a fejlesztési tevékenységek kapcsolatát elemezte. Legújabb tanulmányában összeveti egymással a fejlesztési tevékenységek dinamikájára vonatkozó eltérő nézeteket, és elemzi kapcsolatát a vállalati stratégia sikerességével.

Ajánlók: *Bélyácz Iván, Chikán Attila, Erdős Tibor, Török Ádám, Zalai Ernő*

Külső tagságra ajánlottak

☞ Ács J. Zoltán

Klagenfurtban született 1947-ben. 1980-ban szerzett PhD fokozatot. A George Mason University, School of Public Policy, Center for Entrepreneurship and Public Policy egyetemi tanára, igazgatója. Szűkebb szakterülete az üzleti tudományok, a vállalkozás, az innováció, a regionális tudományok, a kisvállalatok.

Eddigi tudományos pályafutása során jelentőset alkotott a vállalat- és vállalkozáskutatástól az innováción keresztül a regionális tudományokig. Eddig több mint 200 tudományos közleménye, 82 folyóiratcikke, 32 könyve jelent meg. Összesített impaktfaktora 30 feletti, hivatkozásainak a száma a WOS alapján meghaladja a 2500-at. Alapító főszerkesztője a Journal of Small Business Economicsnek. Kitüntetettje a svéd Vállalkozás és Kisvállalati Kutatás díjnak. Tagja a Global Entrepreneurship Monitor magyar kutatócsoportjának, és rendszeresen publikál magyar szerzőkkel, vesz részt hazai konferenciákon is. A Pécsi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Karának vendégtanára, 2006-tól a PTE Honoris Causa díszdoktora.

Ajánlók: *Bélyácz Iván, Chikán Attila, Török Ádám*

☞ **Salat-Zakariás Levente**

Csíksszeredán született 1957-ben. 2001 óta a politikai tudomány doktora (romániai fokozattal = PhD). A Babeş-Bolyai Tudományegyetem előadó tanára. Szűkebb szakterülete a politikatudomány, az etnopolitika.

Az erdélyi magyar politikatudomány új nemzedékének meghatározó egyénisége. Figyelemre méltó az új típusú magyar–román viszony érdekében kifejtett elméleti és gyakorlati munkálkodása. Fontos eleme a kommunizmus bűneit kivizsgáló országos testületekben való aktív közreműködése. Angol nyelvű munkáival a politikatudomány nemzetközi képviselőinek a figyelmét próbálja felhívni az erdélyi magyarság helyzetére. Számos kutatást kezdeményezett a romániai etnikumközi viszonyokról, az erdélyi magyarság megmaradásának szellemi feltételeiről. Egyetemi tisztségviselőként fontos szerepeket vállalt az egyetemi oktatás szervezésében és modernizálásában. Megalapozta és az oktatásba is bevezette az etnopolitikát mint tantárgyat, magyarul, románul és angolul is tart előadásokat.

Ajánlók: *Bayer József, Csaba László, Péntek János, Török Ádám*

FÖLDTUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

Rendes tagságra ajánlott

☞ **Bozó László**

Budapesten született 1962-ben. 2007 óta az MTA levelező tagja. Az Országos Meteorológiai Szolgálat vezető főtanácsosa, a Budapesti Corvinus Egyetem kutatóprofesszora. Szűkebb szakterülete a levegőkémia, a légköri nyomanyagterjedés modellezése.

A légköri nyomanyagmérleg tagjainak modellszámításokkal történő becslése alapján elemezte Magyarországnak az európai nyomanyag-háztartásban játszott szerepét és az elmúlt évtizedek során ebben bekövetkezett változásokat. Modellezte az európai légköri szennyezőanyag-terhelés 2020-ig várható mértékét. A hazai környezetállapot átfogó vizsgálatának részeként értékelte az egyes hazai régiók legfontosabb levegőminőségi jellemzőit. Az MTA Környezeti jövőkép – környezet- és klímabiztonság című köztestületi stratégiai kutatási programját vezette, amelynek keretében a természeti erőforrások felhasználásában érintett ágazatok klímaalkalmazkodási lehetőségeit vizsgálta.

Ajánlók: *Czelnai Rudolf, Major György, Mészáros Ernő*

Levelező tagságra ajánlottak

☞ **Dobróka Mihály**

Gyöngyösön született 1948-ban. 1996 óta a műszaki tudományok doktora. A Miskolci Egyetem egyetemi tanára, tudományos és nemzetközi rektorhelyettes. Szűkebb szakterülete a geofizika, ezen belül a szeizmika és a geofizikai inverzió.

Kiemelkedő eredményeket ért el a telephullámok elméleti leírásában (*Geoph. Prosp.*, 1987, 1988) és csillapodásának tomográfiai vizsgálatában (*Geoph. Prosp.*, 1992). Kezdeményezésére indult el a hazai és nemzetközi vonatkozásban is elismert együttes inverziós módszerfejlesztés a Miskolci Egyetem Geofizikai Tanszékén, ahol mára inverziós iskola jött létre (*Geoph. Prosp.*, 1991, 1995, 1997, 2005; *Math. Geosci.*, 2008; *Geophysics*, 2012). A mélyfúrás geofizikai adatok értelmezésére új intervallum-inverziós eljárást fejlesztett ki, megnövelve a mérési adatokból leszámaztatható petrofizikai jellemzők meghatározásának pontosságát és megbízhatóságát (*Petrol. Sci. & Eng.*, 2012). A geofizikai inverzió módszereinek újszerű alkalmazási területét jelölte ki az indukált polarizációs mérések adatainak feldolgozására/értelmezésére kidolgozott eljárásával, amely – különösen a környezet geofizikai területén – igen hatékonynak bizonyult (*Acta Geod. Geoph. Hung.*, 2011). Kiemelkedő eredményeket ért el a Fourier-transzformáció zajérzékenység-

gének csökkentésére irányuló módszerfejlesztésben (*Acta Geod. Geoph. Hung.*, 2012; *Magyar Geofizika*, 2012). Több mint 180 publikációjára 296 hivatkozást kapott. A PhD-képzésben annak indítása óta közreműködik. Tagja az Országos Doktori Tanácsnak, a Miskolci Egyetem Doktori Tanácsának alelnöke. A tudományos utánpótlás képzésében PhD tudományos vezetőként is kiveszi részét: 15 PhD-hallgatója közül eddig 13 szerzett abszolutóriumot, és 10 nyerte el a PhD doktori címet.

Ajánlók: *Ádám Antal, Biró Péter, Kovács Ferenc (X. o.), Lakatos István*

✎ Gelencsér András

Kisvárdán született 1966-ban. 2002 óta az MTA doktora. A Pannon Egyetem Környezettudományi Intézetének egyetemi tanára, az MTA–PE Levegőkémiai Kutatócsoportjának vezetője. Szűkebb szakterülete a levegőkémia.

A légköri aeroszol részecskék kémiai összetételét, a képződésükhöz vezető légköri reakciókat, a részecskék forrásait és az éghajlati hatásuk szempontjából fontos tulajdonságaikat tanulmányozza. Nevéhez fűződik a légköri humuszképződés folyamatának első kísérleti bizonyítása és a légköri humuszszerű anyag fényelnyelő tulajdonságainak a meghatározása. Munkásságának kiemelkedő eredménye az a felismerés, hogy a légkörben a beérkező napsugárzás elnyelésében a koromrészecskék mellett a szerves vegyületek légköri oxidációjával keletkező humuszszerű anyag is fontos szerepet játszik. Ezzel jelentősen hozzájárult az emberi tevékenység a légkör sugárzási mérlegére gyakorolt hatásának pontosabb megismeréséhez. A széntartalmú aeroszol kémijáról és légköri hatásairól *Carbonaceous Aerosol* címmel írt monográfiát, amely 2004-ben jelent meg a Springer Kiadó gondozásában. Nemzetközi elismertségét jelzi neves külföldi kutatóintézetekkel való szoros szakmai együttműködése, a több elnyert EU-pályázat és rangos, sokat idézett publikációi. 2011-ben a Mindentudás Egyeteme 2.0 sorozatának keretében tartott előadást az emberi tevékenység levegőkörnyezetre gyakorolt hatásáról, illetve részt vett a témához kapcsolódó televíziós kerekasztal-beszélgetésen.

Ajánlók: *Bozó László, Detrekői Ákos, Lakatos István, Mészáros Ernő, Pósfai Mihály*

✎ Haas János

Budapesten született 1947-ben. 1990 óta a földtudományok doktora. Az Eötvös Loránd Tudományegyetem kutatóprofesszora, a MTA–ELTE Geológiai, Geofizikai és Űrtudományi Kutatócsoportjának vezetője. Szűkebb szakterületei a szedimentológia, a rétegtan, és a regionális földtan.

A hazai karbonátszedimentológia egyik elindítója. A Föld pályaelem-változásait tükröző üledékciklusok karbonátos kőzetekben való kimutatását illetően nemzetközileg is számottevő eredményeket ért el. A rétegtan területén a hazai triász-kőzetek litosztratigráfiai rendszerének kidolgozásában volt meghatározó szerepe. Ennek eredményei az általa szerkesztett 2004-ben kiadott kézikönyvben jelentek meg. 2001-ben *Geology of Hungary*

címmel összefoglaló regionális földtani kézikönyvet szerkesztett, amelynek korszerűsített változatát 2012-ben jelentette meg a Springer Kiadó. 197 tudományos közleménye jelent meg, összesített implaktfaktora 54,447. Független hivatkozásainak száma 1014, h-indexe 19. 1990 és 1994 között a Nemzetközi Szedimentológiai Asszociáció (IAS) tudományos tanácsának tagja, 1999 és 2005 között pedig az MTA Földtani Tudományos Bizottság elnöke, majd 2011-ben az újjáalakult bizottság ismét elnökévé választotta. A Nemzetközi Geológiai Unió Magyar Nemzeti Bizottságának elnöke. 1991 és 2010 között az *Acta Geologica Hungarica* (Central European Geology) főszerkesztőjeként is dolgozott. 2006 és 2012 között Magyarhoni Földtani Társulat elnöke volt, 2012-ben tiszteleti taggá választották. 2000-ben elnyerte a Földtani Társulat Koch Antal-éremét. 2003-ban Akadémiai Díjat kapott. 2011-ben a Magyar Köztársaság Érdemrend tisztikeresztje kitüntetésben részesült.

Ajánlók: *Hetényi Magdolna, Némecz Ernő, Vörös Attila*

✎ Kovács Zoltán

Egerben született 1960-ban. 2003 óta az MTA doktora. Az MTA Csillagászati és Földtudományi Kutatóközpont Földrajztudományi Intézetének tudományos tanácsadója, a Szegedi Tudományegyetem Gazdaság- és Társadalomföldrajz Tanszékének tanszékvezető egyetemi tanára. Szűkebb szakterülete a társadalomföldrajz.

Kutatómunkája elsősorban a városföldrajz elméleti és gyakorlati kérdéseire irányul, az európai városföldrajzi kutatások egyik meghatározó személyisége. Tudományos tevékenységével jelentősen hozzájárult a városfejlődés hazai és kelet-közép-európai törvényszerűségeinek feltáráshoz, a poszt szocialista városi jelenségek értelmezéséhez, a hazai városföldrajzi kutatások elméleti és módszertani megújításához. Városföldrajzi kutatásai mellett behatóan foglalkozott hazánk térszerkezetének 1990 utáni átalakulásával, ennek során feltárta és külföldön is széles körben publikálta a hazai területi fejlődés új jelenségeit (*Hungary towards the 21st century. The human geography of transition*, 2000). 275 tudományos publikáció (köztük 15 szakkönyv) szerzője. Ismertségét, elismertségét mutatja, hogy tudományos munkáira eddig 1469 független hivatkozás történt, többségük idegen nyelven. Több hazai és nemzetközi (európai uniós) kutatási projekt vezetője, illetve részvevője volt. Oktatói tevékenysége kiemelkedő, több külföldi egyetemen (Bergen, Lipcse, Oxford) tanított, iskolateremtő tevékenységét hazai és külföldi PhD-hallgatók témavezetése jelzi. Közéleti és tudományszervező munkássága élenjáró, a Magyar Földrajzi Társaság alelnöke, két cikluson át az MTA közgyűlési képviselője, az MTA Földtudományok Osztálya Társadalom-földrajzi Tudományos Bizottságának elnöke. Tudományos tevékenysége elismeréseként 2010-ben az Academia Europaea a tagjai sorába fogadta, 2006-ban megosztva Akadémiai Díjban részesült.

Ajánlók: *Detrekői Ákos, Klinghammer István, Kocsis Károly, Mészáros Rezső*

☞ Mindszenty Andrea

Budapesten született 1946-ban. 2000 óta az MTA doktora. Az Eötvös Loránd Tudományegyetem egyetemi tanára, geológus/szedimentológus. Szűkebb szakterülete a szedimentológia, a bauxitföldtan.

Tíz évet töltött el az iparban hazai és külföldi nyersanyagtelepek kutatásával, 1981-ben tért vissza az egyetemre. A mediterrán régióban folytatott bauxitvizsgálatainak eredményeként fontos, a telepek litosztratigráfiai besorolásában (és a nyersanyag-prognózisban is) jól használható szedimentológiai jellegekre mutatott rá. Kidolgozta a karsztbauxitok litofacies-elméletét, és rámutatott ennek öskörnyezetjelző értékére. Diagenézistörténeti vizsgálatai feltárták a középhegységi bauxitszintek képződésének geodinamikai meghatározottságát. Üledékhézagokkal foglalkozó munkái hozzájárultak a tengeri és szárazulati üledékhézagok közötti fenomenológikus különbségek jobb megismeréséhez. Tanítványait itthon és külföldön egyaránt elismerik. Jelenleg Budapest területén folytat urbángeológiai tanulmányokat. Fontosabb munkái: D. Argenio, B. – Mindszenty, A.: Bauxites and related Paleokarst: Tectonic and Climatic Event Markers at Regional Unconformities. *Eclogae Geol. Helv.* 88/3, 1995, 453–499; DiStefano, P. – Mindszenty, A.: Fe-Mn-encrusted “Kamenitza” and associated features in the Jurassic of Monte Kumeta (Sicily): subaerial and/or submarine dissolution? *Sedimentary Geology* 132, 2000, 37–68, Elsevier; Mindszenty et al.: Flexura jellegű előtéri deformációhoz köthető karsztbauxit szintek a Dunántúli középhegységben. *Földtani Közlemény* 131, 1–2, 2001, 107–152; Poros, Zs. – Mindszenty, A. – Molnár, F. – Pironon, J. – Györi, O. – Ronchi, P. – Szekeres, Z.: Imprints of hydrocarbon-bearing basinal fluids on a karst system... *Int. J. Earth Sci.* 101: 429–452, 2012.

Ajánlók: Bárdossy György, Bozó László, Nemező Ernő

☞ Pálffy József

Budapesten született 1962-ben. 2004 óta az MTA doktora. Az Eötvös Loránd Tudományegyetem Általános és Alkalmazott Földtani Tanszékének tanszékvezető egyetemi tanára, az MTA–MTM–ELTE Paleontológiai Kutatócsoportjának vezetője. Szűkebb szakterülete a paleontológia és a geológia.

Tudományos eredményei mezozoós őslénytani, geokronológiai és geokémiai módszerekkel is segített oknyomozó földtörténeti kutatásokhoz kötődnek. Észak-Amerika jura ammoniteszfaunáinak rétegtani feldolgozását vulkáni tufák nagy pontosságú U-Pb radioizotópos kormeghatározásával ötvözte, jelentősen pontosítva a jura geológiai időskála kalibrálását (Pálffy et al.: *Can. J. Earth Sci.* 37: 923–944, 2000). A triász/jura határ korát meghatározva kimutatta a triász végén bekövetkezett kihálás és a Közép-atlanti Magmás Provincia árbazalt vulkanizmusának időbeli egybeesését, ennek alapján feltételezve a két esemény ok-okozati összefüggését. Egy hazai triász/jura határszelvényben a világon az első között sikerült negatív szénizotóp-anomáliát kimutatni, amely a triász/jura határon bekövetkezett globális környezetváltozás fontos indikátora (Pálffy et al.:

Geology 29: 1047–1051, 2001). Felismerte a toarci (kora jura) kihálás és óceáni anoxikus esemény, valamint egy másik árbazalt provincia (Karoo-Ferrar) egyidejűségét, támogatva ezzel a vulkanizmus okozta környezetváltozás és az élővilágbeli kihálás kapcsolatának általános elméletét (Pálffy–Smith: *Geology* 28: 747–750, 2000). Kutatási eredményeit a geológusképzésbe áttulntatva korszerű szemléletű földtörténeti oktatást honosított meg. A hazai paleontológia fejlődéséhez a Magyar Őslénytani Vándorgyűlések bevezetésével és szervezésével is hozzájárult. Cikkeinek összesített impaktfaktora 48, munkáira több mint 1200 független hivatkozás ismert.

Ajánlók: Géczy Barnabás, Hetényi Magdolna, Mészáros Ernő, Vörös Attila

☞ Szarka László Csaba

Derecskén született 1954-ben. 1997 óta a földtudományok doktora. A Nyugat-magyarországi Egyetem tanára, az MTA Titkárság Kutatóintézet Főosztályának vezetője. Szűkebb szakterülete az elektromágneses geofizika és geo-környezettudomány.

A mélyszerkezet- és a nyersanyagkutatás számára szemléletformáló elektromágneses analóg modellkísérleteket végzett. Eljárást dolgozott ki arra, hogy a mesterséges eredetű elektromágneses zajimpulzusok miként használhatók geofizikai kutatásra. Felállította az ún. magnetotellurikus impedanciator (a természetes eredetű elektromágneses térváltozások mérésén alapuló módszer információhordozója) invariánsainak rendszerét, amely az irányfüggetlen elektromágneses leképezés alapja lett. Valószínűsítette a mágneses fázisátalakulás földkéregbeli előfordulását. Rendszerezte az egyenáramú geofizikai mérési elrendezéseket, és vizsgálta azok leképezési tulajdonságait. Külföldi vendégprofesszorságát (Paris XI, 1997–1999) követően a soproni egyetemen megalapította a környezettudományi képzést; alapítója és vezetője a geo-környezettudományi doktori programnak. Környezettudományi szemléletét a földi erőforrások végességének hangsúlyozása jellemzi. Számos hazai és nemzetközi tudományos szervezetben választották tisztségviselőnek: többek között a Geophysical Prospecting főszerkesztő-helyettese (2006–2010), az IAGA (Nemzetközi Geomágnességi és Aeronómiai Szövetség) vezetőségi tagja (2011–2015). Jelentős tudományos közéleti munkásságából kiemelkedik az IAGA II. világkonferenciájának soproni elnyerése és megrendezése, amely meghatározónak bizonyult a soproni geofizikai tudományos iskola fejlődésében. 1977-től 2010-ig a soproni MTA Geodéziai és Geofizikai Kutatóintézet kutatója. 2010 óta akadémiai köztestviselőként a magyar tudomány megújításán dolgozik.

Ajánlók: Ádám Antal, Ádám József, Árkai Péter, Czelnai Rudolf, Pápay József, Verő József

☞ Závoti József

Szekszárdon született 1949-ben. 2000 óta az MTA doktora. Az MTA Csillagászati és Földtudományi Kutatóközpont Geodéziai és Geofizikai Intézetének igazgatója, a Nyugat-magyarországi Egyetem egyetemi tanára, a Széchenyi István Doktori Iskola törzs-

tagja. Szűkebb szakterülete a geodézia.

Kiemelkedő jelentőségű, nemzetközileg elismert eredményeket ért el a digitális terepmodellek matematikai elméletének a kutatásában. A spline-interpoláció elméletét általánosította, bevezette a kiegyenlítő spline matematikai modelljét (*Math. Models*, Helsinki, 1982, 540–551). A geodézia hagyományos kiegyenlítő számítási módszereit megújító kutatásaival megalkotta a Soproni módszer néven ismert robusztus becslési modellt (*ZfV*, 1990, 28–36). L_1 normában megadta a 2D és a 3D hasonlósági transzformáció matematikai modelljét (*ZfV*, 1992, 336–344). Idősorok digitális szűrésére speciális trigonometrikus interpolációt dolgozott ki (*Acta GGH*, 2001, 345–352). Nemzetközi viszonylatban is elsőként mutatta ki wavelet transzformációval a Föld pólusingadozásának egy- és félnapos árapály-periódusait (*Complex interpretation of the Earth despinning history*, Springer, 2002, 417–422). A Föld pólusmozgásának idősor-analízise során új módszert adott a trend leválasztására (*Acta GGH*, 2004, 477–480). Egyik legnagyobb jelentőségű eredménye a térbeli hasonlósági transzformációk pontos, nemlineáris megoldása számítógépes algebrai rendszerek felhasználásával (*Acta GGH*, 2011, 317–325). Összes közleményeinek száma több mint 150. Rangos nemzetközi geodéziai folyóiratokban, kiadványokban megjelent publikációira közel 250 hivatkozást kapott. Az *Acta Geodetica et Geophysica Hungarica* című folyóirat főszerkesztője. A Soproni Tudós Társaság ügyvezető elnöke. Az MTA Geodéziai Tudományos Bizottság elnöke (2003–2008). 2000-ben Akadémiai Díjat kapott.

Ajánlók: Ádám József, Biró Péter, Verő József

Külső tagságra ajánlott

☞ Flórián Károly

Lőcsén született 1944-ben. 1991 óta a kémiai tudományok doktora. A Kassai Műszaki Egyetem Kohómérnöki Kara Kémia Tanszékének egyetemi tanára. Szűkebb szakterülete az analitikai kémia, az atomspektroszkópia, a kemometria.

Kutatási tevékenységének meghatározó területét képezték a szilárd halmazállapotú anyagok elemi összetételének meghatározására alkalmas kemometriai módszerek számítógépes kutatása és fejlesztése. Ezen eljárások hasznosítása az ásványi anyagok atomspektroszkópiai vizsgálatának eredményeiben elősegítették az anyag- és földtudományi kutatások hatékonyságának növelését. Ezen túlmenően a bányászati és a kohászati ipari tevékenységekből származó környezeti hatások (nehézfémterhelések) meghatározásához alkalmazott optimálási és validálási módszerek fejlesztése új távlatokat nyitott a nemzetközi együttműködés, ezen belül a magyar–szlovák tudományos kapcsolatok kiépítésében.

Ajánlók: Beck Mihály, Dusza János, Kocsis Károly,
Kovács Ferenc (X. o.), Lakatos István, Roósz András

FIZIKAI TUDOMÁNYOK OSZTÁLYA

Rendes tagságra ajánlottak

☞ Lovas Rezső György

Debrecenben született 1946-ban. 2004 óta az MTA levelező tagja. Az MTA Atommagkutató Intézet kutatóprofesszora, fizikus. Fő kutatási területe az elméleti magfizika.

Tudományos munkásságának leg súlyosabb része az atommagok nukleoncsomókba rendeződésének értelmezéséhez kapcsolódik. Főként bomló állapotok és könnyű egzotikus magok leírásában alkotott jelentőset. A szórás mátrix különleges pólusait eredményesen használta többféle jelenség magyarázatára. Alfa-bomló magok abszolút élettartamának megértéséhez vezető számításai komoly hatással vannak arra, hogy az ilyen bomlások vizsgálata századunkban világszerte újjáéledt. Az utóbbi években részt vett a hatkötetes *Handbook of Nuclear Chemistry* (Springer) szerkesztésében és az MTA energiastartérgiai köztestületi programjának kidolgozásában.

Ajánlók: Csikai Gyula, Keszthelyi Lajos, Lovas István, Nagy Károly

☞ Trócsányi Zoltán

Miskolcon született 1961-ben. 2007 óta az MTA levelező tagja. A Debreceni Egyetem Kísérleti Fizikai Tanszékének egyetemi tanára. Szűkebb szakterülete a részecskefizika.

Levelező taggá választása óta a nagyenergiás részecskeütközésekben keletkező végállapotok valószínűségei nagy pontosságú elméleti leírásának két területén volt munkatársaival eredményes. Folytatta a második kvantum-színdinamikai sugárzási korrekciók számítását célzó általános elmélet kidolgozását (15 közlemény, több mint 500 hivatkozás). Ötvözte az első sugárzási korrekciókat tartalmazó elméletet a partonzápormodellek leírásával a t-kvarkpárt és skalár-, illetve vektorbozont tartalmazó végállapotok szimulációjához (hét közlemény, több mint 120 hivatkozás). Létrehozta az MTA–DE Részecskefizika Kutatócsoportot és a debreceni T3-as LHC Grid Központot.

Ajánlók Csikai Gyula, Keszthelyi Lajos, Lovas István, Mihály György, Patkós András

Levelező tagságra ajánlottak

✎ Biró László Péter

Kolozsváron született 1955-ben. 2005 óta az MTA doktora. Az MTA Természettudományi Kutatóközpont osztályvezetője. Szűkebb szakterülete a nanotudomány, a nanotechnológia, a félvezetők tudománya, az ionsugaras eljárások.

Kutatási területe a nanoszerkezetek és a nanoarchitektúrák kísérleti vizsgálata, ezen belül szénelalapú és bioinspirált nanoszerkezetek kutatása. Jelentős eredményeket ért el szén nanocsövek, illetve újabban atomi rétegvastagságú grafén előállításában, minősítésében és jelenségorientált kutatásában, a kísérletes grafénkutatások magyarországi meghonosításában. Példamutatón sikerrel iskolát épített fel fiatal kutatókból. Korábban az anyagtudomány és a szilárdtestfizika több területén is dolgozott. Foglalkozott egykristálynövesztéssel, fotovezető vékonyrétegek növesztésével és jellemzésével, ionimplantációval, a kialakuló hibaszerkezetekkel, nagy energiájú ionbesugárással és az így kialakítható nanoszerkezetekkel, ezek pásztázószondás módszerekkel (STM, AFM) történő jellemzésével. Több mint 220 referált cikket publikált, társszerzője 3 könyvnek és 10 könyvfejezetnek, független hivatkozásainak száma meghaladja a 2000-et, h-indexe: 29. Számos hazai (OTKA, Gazdasági Versenyképesség Operatív Program, Kutatási és Technológiai Innovációs Alap) és nemzetközi projekt (EU5, EU6) vezetője és résztvevője. Rendszeres bírálója rangos nemzetközi folyóiratoknak, illetve OTKA, TÉT, az Európai Bizottság, az European Research Council, a Nanoscience-European Research Area, a Piedmont Region (Olaszország) és az FWF Wissenschaftsfonds (Ausztria) projektjeinek. Konferenciákon rendszeresen tart meghívott előadásokat, elnöke/társelnöke, illetve igazgatója volt több nemzetközi konferenciának, több mint 180 konferencia-előadásnak szerzője, illetve társszerzője.

Ajánlók: *Jánossy András, Kamanás Katalin, Mihály György, Nagy Károly*

✎ Csörgő Tamás

Gyöngyösön született 1963-ban. 2000 óta az MTA doktora. Az MTA Wigner Fizikai Kutatóközpont Részecske- és Magfizikai Intézetének tudományos tanácsadója, az Eötvös Loránd Tudományegyetem címzetes egyetemi tanára, magfizikus és részecskefizikus. Szűkebb szakterülete a femtoszkópia elméleti és kísérleti módszerei.

Kimagasló eredményeket ért el a nehézion-ütközések és a részecskefizikai reakciók tér-időbeli leírásában, új tudományos módszerei szakterületén elterjedteké váltak. 1990-ben bevezette az LCMS-koordináta-rendszert, amely a Bose–Einstein-korrelációk nehézion-fizikai és részecskefizikai elméleti és kísérleti kutatásának általánosan alkalmazott eszközévé vált. A relativisztikus nehézion-ütközéseket 1994-től hidrodinamikai képben értelmezte, ez a kép a RHIC-gyorsító kísérleti eredményeit sikeresen értelmezte: 2005-ben a PHENIX kísérlettel írt cikke a RHIC Au+Au ütközéseiben megfigyelt tökéletes folyadékról az American Institute of Physics „Top Physics Story” eredménye lett, mára

1299 független hivatkozással. Lényeges hozzájárulást adott a forró és sűrű kvarkanyag kezdeti hőmérsékletének és energiasűrűségének meghatározásához, először bizonyítva, hogy a tökéletes kvarkfolyadék kezdeti hőmérséklete meghaladja a hadronok létezésének felső határhőmérsékletét. Az elméleti femtoszkópia, a PHENIX- és a TOTEM- kísérletek magyar csoportjainak tudományos témavezetője. 320 tudományos közleménye jelent meg, amelyre 6901 független hivatkozást kapott, h-indexe 47. Legmagasabb kitüntetései: Fulbright Advanced Research Award (1996), Alumni Initiatives Award, USA Külügyminisztérium és Fulbright Legacy Fund (2001), Akadémiai Díj (2006), Senior Leaders and Scholars Award, Hungarian-American Enterprise Scholarship Fund (2008), Magyar Köztársasági Érdemrend lovagkeresztje (2011). 2011 óta az Academia Europaea tagja.

Ajánlók: *Kroó Norbert, Lovas István, Pál Lénárd, Szalay A. Sándor*

✎ Domokos Péter

Budapesten született 1970-ben. 2007 óta az MTA doktora. Az MTA Wigner Fizikai Kutatóközpont Szilárdtest-fizikai és Optikai Intézetének tudományos tanácsadója. Szűkebb szakterülete a kvantumoptika.

Nemzetközi szinten elismert kutatócsoportot hozott létre a rezonátoros kvantumelektrodinamika területén, amelyből számos fiatal munkatársa indult el sikeres kutatói pályáján. Referált nemzetközi folyóiratban 62 cikke jelent meg, ezekre összesen 1152 független hivatkozás érkezett. Megalkotta egy kvantum-logikaikapu működési sémáját, amelyet közvetlenül a kvantuminformatika robbanásszerű kibontakozása előtt publikált (*Phys. Rev. A*, 1995). Optikai rezonátorba helyezett, lézerrel megvilágított semleges atomok gázának térbeli önszerveződését fedezte fel (*Phys. Rev. Lett.*, 2002), ez a jelenség a hosszú hatótávolságú kölcsönhatáson alapuló, nem egyensúlyi fázisátalakulások kutatását indította el számos laboratóriumban világszerte. A rendszer kvantummechanikai kritikus viselkedésével kapcsolatban munkatársaival felismerte az ún. „excess” kvantumzaj megjelenését (*Phys. Rev. Lett.*, 2009), illetve analógiát találtak a Dicke-moddal (*Phys. Rev. Lett.*, 2010). Ez utóbbi cikke két év alatt már több mint 50 hivatkozás érkezett. A kiemelkedő visszhang annak is köszönhető, hogy a rendszer elméletileg meghatározott fázisdiagramját a zürichi ETH-n kimérték, és Nature-cikkben publikálták. Legújabb kutatási témája az ultrahideg atomokhoz mágnesesen csatolt szén nanocsőből álló hibrid rendszer, amellyel kapcsolatosan úttörő jelentőségű eredményüket, a kvantumos áramkorrelációs függvény mérésére megalkotott konstrukciót, az igen rangos NanoLetters közölte 2012-ben.

Ajánlók: *Janszky József, Kroó Norbert, Sólyom Jenő, Zawadowski Alfréd*

✎ Fülöp Zsolt

Debrecenben született 1964-ben. 2006 óta az MTA doktora. Az MTA Atommagkutató Intézet igazgatója, fizikus. Szűkebb szakterülete a nukleáris asztrofizika.

Olyan atommag-fizikai folyamatokat vizsgál kísérletekkel, amelyek az elemek világ-egyetembeli keletkezésének lépéseit másolják, és az ennek során létrejövő instabil atom-

magokat tanulmányozza. Az Atomki nukleáris asztrofizikai kutatásainak vezéralakja, és számos fiatal kutató pályájának az elindítója. Kísérleteit főként az olaszországi LUNA laboratórium gyorsítóján végzi, amely a kozmikus sugárzási háttér lecsökkentése érdekében föld alatt épült meg, és a japán RIKEN-ben, ahol az egyik gyorsítón előállított instabil magot egy másik gyorsítóban ütközteti. Az Atomki gyorsítóit a protongazdag magok keletkezéséért felelős folyamatok vizsgálatára használja. E kutatásokban az Atomki úttörő volt, és nyomában több más laboratórium is hasonló mérésekbe kezdett. Kiemelkedő eredményei közé sorolandó a szén-nitrogén-oxigén ciklusban lejátszódó reakciók vizsgálata, ezek az eredmények többek között határt szabtak a gömbhalmazok korára is. A sugárzási háttérre végzett mérései megmutatták, hogy kisebb mélységű helyszíneken is van értelme nukleáris asztrofizikai méréseknek. Német és japán szerzőtársával összefoglaló cikkben elemezte a nukleosintézis fénykvantumokkal előidézett reakcióit. Az Atomki ciklotronját használva kísérletsorozatot indított el az alfa-részecske egyéb magokkal való rugalmas ütközéseinek pontos leírása érdekében.

Ajánlók: *Csikai Gyula, Keszthelyi Lajos, Lovas István,
Lovas Rezső György, Trócsányi Zoltán*

✎ Gránásy László

Budapest született 1955-ben. 2004 óta az MTA doktora. Az MTA Wigner Fizikai Kutatóközpont Szilárdtest-fizikai és Optikai Intézetének tudományos tanácsadója, fizikus. Szűkebb szakterülete a szilárdtestfizika, ezen belül a kristályosodás modellezése.

Fő tudományos eredményei: 1) Üvegfémek termikus stabilitásának vizsgálata, a nem izoterm átalakuláskinetika egyes kérdéseinek a tisztázása. 2) Fullerénszármazékokban zajló fázisátmenetek kísérleti vizsgálata. 3) Elsőrendű fázisátmenetek elméleti problémáinak tanulmányozása, e területen kidolgozta a nukleációs folyamatok diffúz határfelületi modelljét, amelyet sikerrel alkalmazott kondenzációs, kristályosodási és fáziszevárációs folyamatok leírására. 4) Polikristályos megszilárdulás-fázismező elméleti leírásának a kidolgozása, amelynek segítségével először vált lehetővé olyan komplex megszilárdulási mintázatok modellezése, mint a rendezetlen dendriteké, a kristálykévéké, a szferolitoké és a fraktálszerű polikristályos aggregátumoké. E munkája a *Nature Materials* folyóirat címlapjára került, és a *Science News* (USA) folyóirat szerkesztősége a fizika minden ágát tekintve a 2004. év 15. legfontosabb eredményének választotta. Eredményei hét alkalommal kerültek nemzetközi publikációk címlapjára. Aktívan vesz részt a magyar és a nemzetközi tudományos közéletben, 52 alkalommal kérték fel meghívott előadás megtartására. Kiemelkedő gondot fordít az utánpótlás nevelésre. Nyolc éven át vett részt az oktatásban a BME-n. 2000-ben elnyerte a Széchenyi professzori ösztöndíjat. 2007 és 2009 között a Brunel University (West London, UK) professzora. Vezető előadója a Cambridge-i Egyetemen a Rolls-Royce Doctoral Training Centre felkérésére tartott, „Phase field modelling of solidification” című kurzusnak.

Ajánlók: *Faigel Gyula, Lévai Péter, Rácz Zoltán, Vincze Imre*

✎ Groma István

Budapest született 1956-ban. 2004 óta az MTA doktora. Az Eötvös Loránd Tudományegyetem Anyagfizikai Tanszékének vezetője, a Fizikai Intézet igazgatója. Szűkebb szakterülete a szilárdtestfizika.

A kristályos anyagok plasztikus deformációjáért az anyagban megjelenő vonalszerű kristályhibák, a diszlokációk a felelősek, amelyek viselkedésének leírása döntő fontosságú elméleti és alkalmazási szempontból. Mára nyilvánvalóvá vált, hogy a mikronos méret-tartományba eső objektumok (kis méretű szemcse, multiréteg, mikrooszlop, MEMS) megértése egyedi diszlokációs mechanizmusokkal nem lehetséges, statisztikus módszereket kell alkalmazni. A jelölt munkásságának legfontosabb eredményei a diszlokációk kollektív tulajdonságainak modellezése. A statisztikus tulajdonságok kísérleti vizsgálatának egyik fontos eszköze a röntgenvonalprofil-mérés. Egy új matematikai eljárás segítségével megmutatta, hogy a röntgenvonalprofil alakja hogyan függ a diszlokáció-rendszer statisztikus paramétereitől, és erre alapozva modellfüggetlen kiértékelési eljárást dolgozott ki, amelyet számos helyen alkalmaznak. Elsőként egy szisztematikus eljárást valósított meg a diszlokáció kontinuumelméleti származtatására az egyedi diszlokációk mozgásegyenletről. Ezzel egy új kutatási irányt indított el, a diszlokációk statisztikus térelméletét. Tudományos eredményeit rangos nemzetközi folyóiratokban publikálta, 63 cikkére – ezekből közel 50 egy-három szerzős – eddig több mint 1100 független hivatkozás ismert.

Ajánlók: *Keszthelyi Lajos, Nagy Károly, Rácz Zoltán, Vincze Imre*

✎ Hebling János

Zircen született 1954-ben. 2003 óta az MTA doktora. A Pécsi Tudományegyetem Fizikai Intézete Kísérleti Fizikai Tanszékének tanszékvezető egyetemi tanára, intézetigazgató. Szűkebb szakterülete a lézerfizika.

Kimagasló eredményeket ért el a nagy energiájú terahertzes (THz-es) impulzusok előállítása és alkalmazása területén. Részt vett a hazai excimer lézer kifejlesztésében. A szege-di kutatók által bevezetett haladó hullámú gerjesztést a stuttgarti Max-Planck Intézetben kiterjesztette a femtoszekundumos tartományra (Selényi Pál-díj, 1992). Megadta a spektroszkópiai eszközök működésének, valamint az impulzusfrontdőlés és a szögdiszperzió közötti összefüggésnek az általános, eszközfüggetlen leírását. Ezen eredmények alapján javasolta döntött impulzusok alkalmazását nagy energiájú THz-es impulzusok előállítására. E módszert alkalmazva, az elmúlt tíz évben hat nagyságrenddel növelte az egyciklusú THz-es impulzusok energiáját. Meghonosította ezt az eljárást a Massachusetts Institute of Technology-n, ahol világviszonylatban elsőként végzett THz-pumpa – THz-próba méréseket (MTA Fizikai Fődíj, 2011). 2003-tól kezdve tanítványaival állítja elő a legnagyobb energiájú, optikai egyenirányítással keltett THz-es impulzusokat. 2006-ban munkatársaival kimérte a bakteriorodopszin-proton-pumpa leggyorsabb fázisa során kibocsátott THz-es sugárzást. Nemzetközi folyóiratokban megjelent publikációinak száma 77. Független hivatkozásainak száma 1310, amelyből közel 900 az utolsó tíz évben publikált

cikkeit hivatkozza. Négy beadott szabadalma közül kettő olyan megoldásokat nyújt, amelyek nagy kutató infrastruktúrák jelentős költségcsökkentését eredményezi. 2012-ben megalakította az MTA–PTE Nagy Intenzitású Terahertzes Kutatócsoportot.

Ajánlók: *Bor Zsolt, Janszky József, Ormos Pál, Szabó Gábor*

☞ Horváth Dezső

Budapesten született 1946-ban. 1987 óta a fizikai tudományok doktora. Az MTA Wigner Fizikai Kutatóközpont Részecske- és Magfizikai Intézete Nagyenergiás Fizikai Osztályának vezetője, az MTA Atommagkutató Intézet tudományos tanácsadója, a Debreceni Egyetem magántanára. Szűkebb szakterülete a kísérleti részecskefizika.

A részecskefizika két területén teremtett iskolát: az anyag-antianyag szimmetria kísérleti vizsgálatában antiprotonos atomokon, valamint a nagy energiájú fizika szimmetriasértő Higgs-mechanizmusának megfigyelésében és a szuperszimmetria keresésében. Egzotikus atomokkal Dubnában, Szentpéterváron, Vancouverben és a CERN-ben foglalkozott, kandidátusi és MTA doktori dolgozatait is e témában védte meg. A CERN felkérésére, vezetése alatt született meg az a tanulmányterv, amely a CERN antiproton-lásítójának megalapításához vezetett. 1994-ben az OPAL, majd 2006-ban a CMS CERN-együttműködéséhez közös magyar csoportokat alakított budapesti és debreceni kutatókból, azokban a publikációk mellett számos magyar diplomamunka és PhD-dolgozat született. 2004-ben élére állt az RMKI grid-számítástechnikai fejlesztésének, és 2012-ben kezdeményezésére létrehoztak a CMS-adatokat minősítő központot a Wigner FK-ban. Az általa vezetett csoportnak komoly szerepe volt a Higgs-bozon 2012-es felfedezéséhez vezető detektorfejlesztésben, a Higgs-bomlásban keletkező leptonok kísérleti azonosításában. 2009-ben Akadémiai Díjat, 2012-ben Széchenyi-díjat kapott. Tagja a Magyar CERN-bizottságnak, az MTA Részecskefizikai Tudományos Bizottságnak és az Akadémiai Kutatóintézetek Tanácsa Matematikai és Természettudományi Szakbizottságának, rendszeres bíráló hazai és külföldi egyetemek védésein és folyóiratoknál. 690 nemzetközi tudományos publikációja van (impaktfaktor 2228), amelyekre 6400 független hivatkozás ismeretes, h-indexe 55.

Ajánlók: *Lévai Péter, Pál Lénárd, Trócsányi Zoltán*

☞ Kiss L. László

Szabadkán született 1972-ben. 2007 óta az MTA doktora. Az MTA Csillagászati és Földtudományi Kutatóközpont Konkoly-Thege Miklós Csillagászati Intézetének tudományos tanácsadója, a Lendület kutatócsoport vezetője. Szűkebb szakterülete a csillagok és a kis égitestek asztrofizikája.

A pulzáló vörös óriáscsillagok elismert szakértője, a Kepler-űrtávcső asztroszeizmológiai konzorciumában a Mira és a félszabályos típusú csillagok csoportjának a vezetője. Elsőként értelmezte a csillagok kései fejlődésében jelentkező fluktuációkat, és magyarázta meg

a hosszú másodperiódusokat. Kimutatta, hogy a konvekció döntő szerepet játszhat a szupernóvaként felrobbanó vörös szuperóriások rezgésre gerjesztésében. Megmutatta, hogy a héjukban hidrogént égető csillagok magasabb rendű felhangokban pulzálnak, és ez a csillagok összetételétől kevésbé függ. Elsőként térképezte fel közeli galaxisok szerkezetét pulzáló vörös óriásokkal. 2009-ben alapított Lendület csoportja kiemelkedően sikeres. Kutatásai középpontjában az extraszoláris bolygórendszerek szerkezete és fejlődése áll, az elméleti munkák mellett a Kepler-távcső adataira alapozva. Eredményeit rangos nemzetközi folyóiratokban publikálja, 118 referált cikkének összesített impaktfaktora 547, független hivatkozásainak száma 1600, h-indexe 23. 40 diáknak, köztük hat PhD-hallgatónak volt témavezetője. Díjak, kitüntetések: a Magyar Csillagászati Egyesület elismerő oklevele (2008), az Eötvös Loránd Fizikai Társulat Detre László-díja (2011), University of Sydney Honorary Fellow (2009, 2012). A Magyar Csillagászati Egyesület (1989), az International Astronomical Union (2003), az Eötvös Loránd Fizikai Társulat (2009), az Astronomy & Astrophysics Board of Directors (2010) és az MTA Csillagászati és Űrfizikai Bizottság (2011) tagja, az Academia Europaea tagjelöltje (2012).

Ajánlók: *Bor Zsolt, Lovas Rezső György, Patkós András, Szabó Gábor*

☞ Kürti Jenő

Budapesten született 1954-ben. 1999 óta az MTA doktora. Az Eötvös Loránd Tudományegyetem Biológiai Fizika Tanszékének egyetemi tanára, tanszékvezető. Szűkebb szakterülete a molekulafizika és a szilárdtestfizika.

Elsősorban a szén-nanoszerkezetek, nevezetesen a polimerek, a fullerének és a szén nanocsövek Raman-spektroszkópiája és kvantumkémiaja terén ért el kiemelkedő eredményeket. Noha munkássága alapvetően elméleti, korábban maga is végzett spektroszkópiai méréseket polimereken, illetve fulleréneken. Számításai soha nem öncélúak, hanem azokat szoros együttműködésben végzi hazai és külföldi kísérleti csoportokkal. Legfontosabb eredményei: 1) Rezonancia-Raman-elmélet: a kis molekulák rezonancia-Raman-spektrumainak leírására alkalmazott Albrecht-elméletet kiterjesztette a nagyon hosszú (határesetben végtelen) lineáris láncra is. Ennek alapján analitikus számítások segítségével összehasonlító elemzést végzett a reális polimerek rezonancia-Raman-spektrumának értelmezésére használatos három modellre. 2) C_{60} -dimerek: elsőként mutatott rá elméleti számításokkal, hogy a C_{60} -oligomerekben a kötésviszonyok szerkezete minőségileg különböző lehet, attól függően, hogy semleges vagy elektromosan töltött oligomerről van-e szó. Elsőként határozta meg elméletileg a töltött C_{60} -dimer szerkezetét. 3) elsőként számolta ki a sűrűségfüggvény (DFT) módszerének segítségével az egyfalú szén nanocsövek legjellegzetesebb Raman-módusának, az ún. lélegző módusnak a frekvenciáját különböző nanocsövekre. Ezt az eredményét a mai napig sokan hivatkozzák. Referált, nemzetközi tudományos folyóiratokban megjelent publikációinak száma 90, független hivatkozásainak száma 1777, h-indexe 27.

Ajánlók: *Patkós András, Szalay A. Sándor, Szépfalusi Péter, Vicsek Tamás*

☞ **Tegze Míklós**

Budapesten született 1954-ben. 2001 óta az MTA doktora. Az MTA Wigner Fizikai Kutatóközpont Szilárdtest-fizikai és Optikai Kutatóintézetének tudományos tanácsadója. Szűkebb szakterülete a kísérleti szilárdtestfizika.

Tudományos pályája során az anyag többféle megjelenési formájának belső szerkezetét kutatta elméleti és kísérleti módszerekkel. Kezdetben amorf anyagok szerkezetét vizsgálta a Mössbauer-effektus segítségével, majd amorf és kristályos anyagok atomi és elektronszerkezetének kölcsönhatását kutatta elméleti módszerekkel. Később a szén új megjelenési formáinak, a fulleréneknek a kutatásában vett részt. A kutatások jelentősebb eredményei között szerepel a fullerénmolekulák újfajta kötésformáinak (polimer, dimer) megfelelő szerkezetek meghatározása (*Nature*, 1994). Kollégájával, Faigel Gyulával együtt kifejlesztettek egy új szerkezetvizsgáló módszert, az atomi felbontású röntgenholográfiát. Az eredményekről a *Nature* folyóiratban megjelent cikkeknek (1996, 2000) nagy nemzetközi visszhangjuk volt. Az atomi felbontású röntgenholográfia alkalmazásán és továbbfejlesztésén azóta a világ több laboratóriumában (Amerikában, Japánban, Nyugat-Európában) dolgoznak kutatócsoportok. Az utóbbi években a röntgenholográfiával rokon módszerek fejlesztésén dolgozik. Részt vesz a standfordi LCLS már működő és a Hamburgban épülő röntgenszabadelektron-lézer egyik kísérletének – az egyedi molekulák szerkezetmeghatározásának – a kidolgozásában. Számos díjat és kitüntetést nyert, ezek közül a legjelentősebbek az Eötvös Loránd Fizikai Társulat Schmid Rezső-díja, az Akadémiai Díj és a Széchenyi-díj. Eddig 101 tudományos közleménye jelent meg, amelyekre több mint 2100 független hivatkozás érkezett.

Ajánlók: *Faigel Gyula, Kamarás Katalin, Szépfalusi Péter*

☞ **Zaránd Gergely Attila**

Budapesten született 1969-ben. 2006 óta az MTA doktora. A Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Természettudományi Kara Fizikai Intézetének egyetemi tanára, igazgatóhelyettese, a BME Fizikai Intézet „Lendület” Egzotikus Kvantumfázis Kutatócsoportjának vezetője. Szűkebb szakterülete az elméleti szilárdtestfizika.

Kutatásaiban kvantum-térelméleti és statisztikus fizikai módszereket alkalmaz, illetve fejleszt szilárdtest-fizikai rendszerekre. A mezoszkopikus rendszerek területén a nevéhez fűződik a később kísérletileg is megfigyelt ún. $SU(4)$ Kondo-állapot jóslata, a mágneses szennyezőkön való rugalmatlan szórás pontos elméleti leírása és a geometriai spinrelaxáció mechanizmusának gondolata. A rendezetlen mágneses rendszerek területén eredményei közül kiemelkedik a spinűvegek alapmodelljében, a Sherrington–Kirkpatrick-modellben az önszervező kritikuság felfedezése, a hiszteretikus optimalizációs eljárás gondolata, illetve a rendezetlen mágneses rendszerek vezetőképességének a skálaelmélete. Mindezen a területeken jelentős nemzetközi visszhangot kiváltó eredményeket ért el, munkáira évi mintegy 160 független hivatkozást kap. A hideg atomi rendszerekben történő trionképződésről és színszupravezetésről szóló munkáját a Nobel-díjas Frank Wilczek külön cikkben méltatta a *Nature Physics* hasábjain. Kutatási eredményeit tekintélyes

hazai és nemzetközi díjakkal ismerték el. A BME fizikusképzésén belül rendszeres előadója a statisztikus fizika, illetve soktest-probléma kurzusainak, amelyek mellett eddig négy új kurzust indított el és oktat rendszeresen. A BME Fizikai Intézetében elméleti fizikai műhelyt hozott létre, vezetésével eddig négyen szereztek PhD fokozatot. Személyében alkotóereje teljében lévő, nagy nemzetközi hatású, kiemelkedő képességű és teljesítményű kollégát javasolunk megválasztani.

Ajánlók: *Jánosy András, Kertész János, Mihály György, Sólyom Jenő, Zawadowski Alfréd*

Külső tagságra ajánlottak

☞ **Kálmán J. Gábor**

Budapesten született 1929-ben. 1961-ben szerzett PhD fokozatot a Technionban (Israel Institute of Technology). A Boston College Fizika Tanszékének kutatóprofesszora. Szűkebb szakterülete a plazmafizika és az erősen korrelált rendszerek.

Kidolgozott egy egyedülálló számítási módszert (Quasilocalized Charge Approximation, QLCA) a folyadékállapotú elektromosan töltött rendszerek leírására, amely áthidalja a két jól megértett fázis: a gyengén csatolt (perturbatív módszerekkel leírható) állapot és a (fennonokkal jellemezhető) kristályos állapot közötti tartományt. A QLCA-elmélet segítségével megmutatta, hogy kettősrétegekben az ellentétes fázisú rezgések egy optikai módust hoznak létre. Nevéhez fűződik a sokrészecske-rendszerek kvadratikusság válaszfüggvényeinek meghatározása, a nemlineáris fluktuáció-disszipáció elméletének megalapozása, a plazmabeli szennyező ionok árnyékolásának magyarázata, valamint több instabilitási folyamat analízise.

Ajánlók: *Kamarás Katalin, Lévai Péter, Pál Lénárd*

☞ **Lépine-Szily Alinka**

Budapesten született 1942-ben. 1972-ben szerezte PhD fokozatát a São Pauló-i Állami Egyetemen. A São Pauló-i Állami Egyetem Magfizikai Laboratóriumának nyugalmazott igazgatója. Szűkebb szakterülete a radioaktív nyalábos vizsgálatok.

Úgy találta, hogy az α -részecskékből felépíthető atommagok rugalmas ütközése során aránytalanul sok mag szóródik hátrafelé, és ezt a partnerek közötti α -átadással magyarázta. Egyebek közt e témán dolgozott együtt magyarországi kollégáival. Ismert energiájú nyalábot alkotó egzotikus magok – jelesen a duplán mágikus ^{100}Sn – tömegét határozta meg repülési idejük mérésével. A neutronhiányos Ga-, Ge-, As-, Se- és Br-magok sugárának mérésével kimutatta, hogy a magfelületen protonbőr alakul ki. Azt találta ugyanis, hogy a magsugár a neutronszám csökkenésével nő, mert neutronok szűkében a protonbőr egyre vastagabb lesz.

Ajánlók: *Csikai Gyula, Keszthelyi Lajos, Lovas Rezső György, Ormos Pál, Trócsányi Zoltán*

A jelöltek névsora

Ács J. Zoltán	103	E. Kövér Katalin	75
Andó István	85	Erdő Péter	96
Bacsó Béla	17	Fábry Zsuzsanna	94
Bagdy György	49	Farkas István	62
Báldi András	85	Fecskán Mihály	35
Bárdossy András	73	Fehér M. István	16
Bariska Mihály	47	Fertő Imre	98
Barna Balázs	38	Flórián Károly	110
Barnabás Beáta Mária	37	Fodor Pál	20
Bartha Elek	7	Fónagy Péter	25
Békés Ferenc	47	Frank András	28
Benkő Elek	18	Frank Tibor	82
Birkás Márta	38	Friedler Ferenc	63
Biró László Péter	112	Fülöp Ferenc	74
Bitskey István	6	Fülöp Zsolt	113
Bódis József	50	Gács Péter	35
Borhy László	18	Gánóczy Sándor	25
Boros Endre	34	Gáspár Péter	63
Boros Gábor	19	Gelencsér András	106
Bozó László	105	Gergely György	21
Buday László	86	Gósy Mária	9
Burgján József	86	Gránásy László	114
Czigány Tibor	61	Groma István	115
Czigler István	19	Győri Ervin	29
Csaba László	96	Győri Zoltán	39
Cságyoly Ferenc	60	Haas János	106
Csermely Péter	87	Habsburg Géza	25
Csiba László	48	Hajnóczky György	50
Csirik János	28	Hajós György	75
Csőrgő Tamás	112	Haller József	88
Csuzdi Csaba	88	Halmai Péter	98
Debreczeni Attila	8	Hangody László	51
Dobos István	8	Hangos Katalin	64
Dobróka Mihály	105	Harrach Balázs	40
Dóczy Tamás Péter	48	Harsányi Gábor	65
Domokos Péter	113	Hebling János	115
Dunai László	62	Horvai György	74
É. Kiss Katalin	6	Horváth Dezső	116

Horváth Gyula	99	Lépine-Szily Alinka	119
Hrotkó Károly	40	Levendovszky János	69
Huszthy Péter	76	Ligeti Erzsébet	48
Imre László	7	Lovas Rezső György	111
Inzelt György	77	Madas Edit	11
Iván Béla	77	Major Péter	27
Jármai Károly	65	Maródi László	54
Józsa János	66	Melegh Béla	55
Juhász István	27	Merkely Béla Péter	55
Kálmán J. Gábor	119	Mesterházy Ákos	37
Kántor Lajos	14	Mezey Éva	99
Kaptay György	66	Mindszenty Andrea	108
Karádi István	51	Nagy László	83
Károlyi György Zoltán	66	Nusser Zoltán	83
Kárpáti Sarolta	52	Nyulászi László	80
Kassay Gábor	36	Oláh Edit	48
Kecskeméti Gábor	9	Oplatka Andreas	26
Kecskés László	100	Orosz István	16
Kemény Lajos	53	Pach János	30
Kenesei István	10	Padisák Judit	89
Kéri György	89	Pál József	11
Keserű György Miklós	78	Páles Zsolt	31
Kiss L. László	116	Pálfy József	108
Kiss Tamás	79	Palkovics László	60
Kóczy T. László	68	Palkovics László Amand	41
Kollár István	68	Pálné Kovács Ilona	100
Kollár László	79	Pauk János	42
Komoly Sámuel	52	Péceli Gábor	61
Kontra Miklós	10	Poór Gyula	56
Korinek László	97	Popp József	43
Kovács Gyula	58	Pyber László	31
Kovács Ilona	21	R. Várkonyi Ágnes	17
Kovács Melinda	41	Radnóti Sándor	23
Kovács Zoltán	107	Rainer M. János	23
Kövér György	22	Rajkai Kálmán László	43
Krisztin Tibor	29	Rajnavölgyi Éva	90
Kürti Jenő	117	Rechnitzer János	101
Lamm Vanda	97	Rózsa Erzsébet	24

Rudas Imre	101	Szörényi László	13
Rudas Tamás	16	Talianidis Iannis	95
Salat-Zakariás Levente	104	Tamás Gábor	92
Salgó András	80	Tardos Éva	36
Salvi Giampaolo	12	Tardos Gábor	33
Shaked Shaul	15	Tegze Miklós	118
Sikos Tomay Tamás	102	Tengelyi László	26
Simon István	32	Tímár József	57
Sólyom László	97	Tóth Bálint	34
Somogyi Péter Pál	84	Tóth Magdolna	46
Stipsicz András	32	Tóthmérés Béla	92
Süsmegi Balázs	91	Trócsányi Zoltán	13
Szabó Attila	82	Vajda István	71
Szabó Ferenc	44	Vajk István	72
Szabó Gyöngyi	59	Várad András	93
Szajbely Mihály	13	Varró András	57
Szarka László Csaba	109	Vásáry István	14
Szathmáry Eörs	84	Vass Imre	94
Szenci Ottó.....	44	Veisz Ottó Bálint	46
Szendrő Zsolt	45	Vörös József	103
Szépvölgyi János	81	Zaránd Gergely Attila	118
Szirányi Tamás	70	Závoti József	109
Szolgay Péter	71	Zrínyi Miklós	75
Szöllősi János	91		

